

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2011

Tereza Urbánková

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání – specializace cestovní ruch

**TYOLOGIE REKREAČNÍCH STŘEDISEK
V TURISTICKÉ OBLASTI JESENÍKY**

Vedoucí bakalářské práce

RNDr. Blažena Gehinová

Autorka

Tereza Urbánková

2011

PROHLÁŠENÍ

PROHLAŠUJI, ŽE JSEM BAKALÁŘSKOU PRÁCI NA TÉMA TYPOLOGIE REKREAČNÍCH STŘEDISEK V TURISTICKÉ OBLASTI JESENÍKY VYPRACOVALA SAMOSTATNĚ S POUŽITÍM PRAMENŮ A LITERATURY UVEDENÝCH V SEZNAMU CITOVANÉ LITERATURY.

PROHLAŠUJI, ŽE V SOULADU S § 47B ZÁKONA Č. 111/1998 SB. V PLNÉM ZNĚNÍ SOUHLASÍM SE ZVEŘEJNĚNÍM SVÉ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE, A TO V NEZKRÁCENÉ PODOBĚ ELEKTRONICKOU CESTOU VE VEŘEJNĚ PŘÍSTUPNÉ ČÁSTI DATABÁZE STAG PROVOZOVANÉ JIHOČESKOU UNIVERZITOU V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH NA JEJÍCH INTERNETOVÝCH STRÁNKÁCH, A TO SE ZACHOVÁNÍM MÉHO AUTORSKÉHO PRÁVA K ODEVZDANÉMU TEXTU TĚTO KVALIFIKAČNÍ PRÁCE. SOUHLASÍM DÁLE S TÍM, ABY TOUTÉŽ ELEKTRONICKOU CESTOU BYLY, V SOULADU S UVEDENÝM USTANOVENÍM ZÁKONA Č. 111/1998 SB., ZVEŘEJNĚNY POSUDKY VEDOUCÍHO A Oponenta BAKALÁŘSKÉ PRÁCE I ZÁZNAM O PRŮBĚHU A VÝSLEDKU OBHAJOBY KVALIFIKAČNÍ PRÁCE. ROVNĚŽ SOUHLASÍM S POROVNÁNÍM TEXTU MÉ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE S DATABÁZÍ KVALIFIKAČNÍCH PRACÍ THESES.CZ PROVOZOVANOU NÁRODNÍM REGISTREM VYSOKOŠKOLSKÝCH KVALIFIKAČNÍCH PRACÍ A SYSTÉMEM NA ODHALOVÁNÍ PLAGIÁTŮ.

V Českých Budějovicích dne 27. 4. 2011

.....

podpis

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala paní RNDr. Blaženě Gehinové, vedoucí mé bakalářské práce, která mi poskytla cenné rady a odborné vedení v průběhu zpracování této práce.

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	CÍLE A METODIKA	2
	2.1 Cíl práce	2
	2.2 Pracovní hypotézy	2
	2.3 Metody práce	2
3	LITERÁRNÍ PŘEHLED	4
	3.1 Cestovní ruch	4
	3.1.1 Cestovní ruch jako systém	4
	3.2 Typologie cestovního ruchu	5
	3.2.1 Druhy cestovního ruchu	5
	3.2.2 Formy cestovního ruchu	6
	3.3 Účastník cestovního ruchu	7
	3.3.1 Typologie účastníků cestovního ruchu	7
	3.4. Trh cestovního ruchu	8
	3.4.1 Nabídka v cestovním ruchu	8
	3.4.2 Poptávka v cestovním ruchu	10
	3.5 Region cestovního ruchu, turistická oblast cestovního ruchu	10
	3.6 Středisko cestovního ruchu, typologie středisek cestovního ruchu ...	12
	3.7 Destinace cestovního ruchu	12
	3.8 Marketing, marketing cestovního ruchu	13
	3.8.1 Marketingový informační systém	14
	3.8.2 Marketingový výzkum	14
	3.8.3 Segmentace návštěvníků	15
	3.9 Služby, služby v cestovním ruchu	15
	3.10 Produkt cestovního ruchu	16
	3.11 Profil návštěvníka	17
	3.12 Potřeby a požadavky návštěvníků	17
4	ANALÝZA PRIMÁRNÍ NABÍDKY CESTOVNÍHO RUCHU V TURISTICKÉ OBLASTI JESENÍKY.....	19
	4.1 Vymezení turistické oblasti Jeseníky	19

4.2	Přírodní předpoklady rozvoje cestovního ruchu v turistické oblasti Jeseníky	20
	4.2.1 Geomorfologický potenciál	20
	4.2.2 Klimatický potenciál	22
	4.2.3 Hydrologický potenciál	23
	4.2.4 Biologický potenciál	24
4.3	Kulturně-historické předpoklady cestovního ruchu v turistické oblasti Jeseníky	26
	4.3.1 Kulturně–historické památky a architektura	26
4.4	Střediska cestovního ruchu v turistické oblasti Jeseníky	27
	4.4.1 Horská střediska zimní a letní rekreace	27
	4.4.2 Lázeňská střediska	32
	4.4.3 Střediska letní rekreace u vody	36
	4.4.4 Ostatní města	37
4.5	Realizační předpoklady cestovního ruchu v turistické oblasti Jeseníky	42
	4.5.1 Komunikační předpoklady cestovního ruchu v turistické oblasti Jeseníky	42
	4.5.2 Infrastruktura cestovního ruchu v turistické oblasti Jeseníky	43
	4.5.3 Sportovně–rekreační služby v turistické oblasti Jeseníky	44
	4.5.4 Kulturně–společenské služby v turistické oblasti Jeseníky	45
	4.5.5 Informační služby v turistické oblasti Jeseníky	47
5	ANALÝZA POTŘEB A POŽADAVKŮ NÁVŠTĚVNÍKŮ TURISTICKÉ OBLASTI JESENÍKY	48
	5.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření	48
	5.2 Profil účastníka cestovního ruchu v turistické oblasti Jeseníky	65
	5.3 Zodpovězení hypotéz	65

6	NÁVRH OPTIMÁLNÍ NABÍDKY CESTOVNÍHO RUCHU PRO TURISTICKOU OBLAST JESENÍKY	67
	6.1 Zhodnocení nabídky cestovního ruchu v oblasti	67
	6.2 Návrh nového produktu.....	68
7	ZÁVĚR	79
8	SUMMARY.....	81
9	SEZNAM LITERATURY	83

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHY

1 Úvod

Cestovní ruch je odvětví, které se rychle rozvíjí a přináší užitek celé řadě subjektů, ať jsou to účastníci cestovního ruchu, podnikatelská sféra nebo stát.

Cestování představuje známou aktivitu, která se rozvíjí již ve starověkých civilizacích, zejména v takových, jako byla Sumerská, Perská nebo Egyptská říše. Mnohé doklady o cestování nalezneme i v písemných dokumentech, které pochází ze starého Řecka a Říma. Z té doby také pocházejí první dochované popisy zemí, cest, mapy a cestovní průvodci po Evropě (20).

Cestování tak, jak ho známe dnes, je spíše prostředkem, jak se oprostit od starostí všedního dne a zažít neobvyklá dobrodružství v jiné části státu nebo v úplně jiné zemi. Stále častěji se lidé vydávají za odpočinkem, poznáním i dobrodružstvím do nejrůznějších koutů planety. Cestování se stalo nepostradatelným prvkem života, který si ani v době hospodářské krize nedokáže odepřít téměř nikdo z nás.

Česká republika je jednou z významných evropských destinací cestovního ruchu, která je založena na atraktivitě a množství historických, kulturních a technických památek, přírodních krás a zajímavostí i rozmanitostí kultury. Česká republika má proto šanci uplatnit se na trhu cestovního ruchu zejména nabídkou produktů městského, kongresového, incentivního, sportovně orientovaného cestovního ruchu a cykloturistiky, kulturního cestovního ruchu a širokého souboru produktů šetrných vůči přírodě. Vhodné podmínky pro rozvoj cestovního ruchu Česká republika nabízí rovněž venkovský cestovní ruch s produkty jako je agroturistika, ekoagroturistika, ekoturistika a další (21). Turistická oblast Jeseníky se nachází v České republice, v severní části Moravskoslezského a Olomouckého kraje při hranicích s Polskem. Jeseníky nabízejí řadu přírodních, kulturně–historických a jiných pozoruhodností. Návštěvníkům je k dispozici několik hradů, zámků a zřícenin, krasové útvary, léčivé prameny v lázeňských střediscích, zábavní parky, to vše zasazeno do malebné přírody jesenických hor. V zimních měsících je zde nepřehledné množství lyžařských areálů a kilometry běžeckých stop. Turistická oblast Jeseníky nabízí téměř celoroční využití a volný čas se zde dá trávit nejrůznějšími způsoby.

2 CÍL A METODIKA

2.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je analyzovat složky primární a sekundární nabídky cestovního ruchu na území turistické oblasti Jeseníky. Výsledkem této práce je návrh nového či inovace některého ze stávajících produktů cestovního ruchu.

2.2 Pracovní hypotézy

Před zpracováním této bakalářské práce byly stanoveny dvě hypotézy:

1. Návštěvníci přijíždí do turistické oblasti Jeseníky zejména za pěší turistikou a cykloturistikou.
2. Turisté navštěvují turistickou oblast Jeseníky opakovaně.

2.3 Metody práce

Stěžejním zdrojem pro zpracování této bakalářské práce jsou primární a sekundární informační zdroje.

Sekundární informace tvoří údaje, které byly v minulosti již někým shromážděny, ale pro jiný účel. Dostáváme se k nim zprostředkovaně a bývají k dispozici relativně rychle (15).

Použité sekundární informační zdroje v této práci jsou tvořeny zejména odbornou literaturou, která se zabývá cestovním ruchem, marketingem a podobně. Dalšími prameny sekundárních zdrojů byly veřejně dostupné tiskoviny, jakými jsou propagační materiály, letáky, plakáty, turistické brožury a jiné, které byly získány zejména v informačních centrech na území turistické oblasti Jeseníky. Další důležitými prameny informací byly webové stránky různých institucí – Česká centrála cestovního ruchu –

Czechtourism, Ministerstvo pro místní rozvoj, oficiální webové stránky měst a obcí, které se v turistické oblasti Jeseníky nacházejí, a mnoho dalších.

Důležitou součástí bakalářské práce je také situační analýza, která je zaměřena na popis současné nabídky cestovního ruchu v oblasti. Podklady pro zpracování situační analýzy byly opět získány z odborné a naučné literatury a z propagačních materiálů vztahujících se k danému území. Analýza potřeb a požadavků návštěvníků v turistické oblasti Jeseníky byla provedena dotazníkovým šetřením, které probíhalo v létě roku 2010 ve střediscích Jeseník, Lipová - Lázně, Staré Město a Zlaté Hory. Respondenti, kteří se dotazníkového šetření účastnili, byli vybíráni náhodným výběrem. Celkem se dotazování účastnilo devadesát respondentů. Získaná data byla podrobně rozebrána a analyzována. Vedle analýzy potřeb a požadavků návštěvníků turistické oblasti Jeseníky byl na základě výsledků dotazníkového šetření vytvořen profil návštěvníka, zodpovězeny hypotézy a navrhnout nový produkt, který by mohl rozšířit stávající nabídku cestovního ruchu ve sledované oblasti.

Data získaná z dotazníkového šetření byla přehledně zpracována do grafů a tabulek pomocí programů Microsoft Office Word a Excel.

3 Literární přehled

3.1 Cestovní ruch

Horner, Swarbrooke (2003) definují cestovní ruch jako krátkodobý přesun lidí na jiná místa, než místa jejich obvyklého pobytu, a to za účelem pro ně příjemných činností. Dále dodávají, že tato definice není však výstižná, protože nezahrnuje oblast služebních cest, kdy cílem cesty není zábava, ale práce. Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice (2006) definuje cestovní ruch jako „aktivity osob cestujících do míst mimo jejich obvyklé prostředí a pobývajících v těchto místech po dobu ne delší než jeden rok, za účelem trávení volného času, podnikání či jiným“.

Autorka Hesková (2006) cestovní ruch vidí jako významný společensko-ekonomický fenomén jak z pohledu jednotlivce, tak z pohledu společnosti. Tvrdí, že každoročně představuje největší pohyb lidské populace za rekreací, poznáváním a naplněním vlastních snů z příjemné dovolené. Je součástí spotřeby a způsobu života obyvatel zejména ekonomicky vyspělých zemí. Stejná autorka uvádí také citaci Světové organizace cestovního ruchu, která cestovní ruch chápe jako činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa ležícího mimo její běžné prostředí, a to na dobu kratší než je stanovená, přičemž hlavní účel cesty je jiný než výkon výdělečné činnosti v navštíveném místě. Dobou stanovenou se rozumí v mezinárodním cestovním ruchu jeden rok a v domácím cestovním ruchu šest měsíců. Další citací, kterou Hesková (2006) uvádí, je z České verze evropské normy EN 19809:2003, která pod pojmy cestování a cestovní ruch rozumí činnost lidí, kteří cestují na místa mimo své běžné prostředí, anebo zde pobývají za účelem zábavy, pracovní nebo z jiných důvodů.

Podle Oriěšky (1999) se cestovním ruchem rozumí soubor činností zaměřených na uspokojování potřeb souvisejících s cestou a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště, zpravidla ve volném čase, za účelem zotavení, poznání, společenského kontaktu, kulturního a sportovního vyžití, lázeňského léčení a pracovních cest. Velice podobně definuje cestovní ruch také Jakubíková (2009). Podle ní je cestovním ruchem „pohyb lidí mimo jejich vlastní prostředí do míst, která jsou vzdálena od místa jejich bydliště, za různými účely, vyjma migrace a výkonu normální denní práce.“

Výkladový slovník cestovního ruchu (2002) charakterizuje cestovní ruch jako komplexní společenský soubor aktivit účastníků cestovního ruchu.

3.1.1 Cestovní ruch jako systém

Hesková (2006) chápe cestovní ruch jako systém, který je podle ní otevřený a dynamický, tvořený dvěma systémy, a to subjektem cestovního ruchu a objektem cestovního ruchu. Objekt cestovního ruchu je vše, co se může stát cílem změny pobytu účastníka cestovního ruchu. Subjektem cestovního ruchu je účastník cestovního ruchu.

3. 2 Typologie cestovního ruchu

Hesková (2006) uvádí, že specifikovat cestovní ruch jen ve všeobecné rovině by bylo nedostačující z toho důvodu, že v každodenní praxi se projevuje v různých druzích a formách. Ty se vyvíjí v závislosti na poptávce a technicko-technologických možnostech nabídky. Jakubíková (2009) tvrdí, že typologii cestovního ruchu lze členit dle různých klasifikačních hledisek, například podle motivace účasti na cestovním ruchu, délky pobytu, počtu účastníků, dopravy a dalších.

3.2.1 Druhy cestovního ruchu

Podle Heskové (2006) jsou druhy cestovního ruchu rozděleny na základě motivace účastníků cestovního ruchu a to na: rekreační, sportovní, dobrodružný, myslivecký a rybářský, náboženský, lázeňský, zdravotní, obchodní, kongresový a stimulační cestovní ruch.

Čertík (2000) člení druhy cestovního ruchu „podle místa realizace cestovního ruchu, podle vztahu k platební bilanci, dle délky trvání, podle způsobu zabezpečení jeho průběhu a podle způsobu účasti a formy úhrady nákladů na účasti“.

3.2.2 Formy cestovního ruchu

Hesková (2006) tvrdí, že o formách cestovního ruchu mluvíme, pokud jako základ posuzování cestovního ruchu vezmeme různé příčiny, které ho ovlivňují a důsledky, které přináší. Formy cestovního ruchu umožňují určit podstatu cestovního ruchu z hlediska potřeb a cílů jeho účastníků. Typologie forem cestovního ruchu využívá více klasifikačních kritérií. Z geografického hlediska člení cestovní ruch na zahraniční a mezinárodní, domácí a na odvozené formy cestovního ruchu – vnitřní, národní a regionální cestovní ruch. Dalším hlediskem pro členění forem cestovního ruchu je počet účastníků, z tohoto pohledu se cestovní ruch dělí na individuální, skupinový, masový a ekologický. Z hlediska způsobu organizování člení cestovní ruch na individuální cesty, organizované pobyty a klubový cestovní ruch. Dalším kritériem je věk účastníků cestovního ruchu, podle něhož cestovní ruch člení na cestovní ruch dětí, mládežnický, rodinný a seniorský. Podle délky účasti rozděluje cestovní ruch na výletní, krátkodobý, víkendový a dlouhodobý cestovní ruch. Z hlediska převažujícího místa pobytu rozlišuje cestovní ruch na městský, příměstský, venkovský, horský a vysokohorský, přímořský cestovní ruch a agroturistiku. Také roční období je jedno z hledisek, podle kterého se cestovní ruch rozlišuje na sezónní, mimosezónní a celoroční. Dalším kritériem pro členění cestovního ruchu je použitý dopravní prostředek, podle kterého rozlišujeme motorizovaný, železniční, letecký a lodní cestovní ruch. Z hlediska dynamiky dělí cestovní ruch na pobytový a putovní. Ze sociologického hlediska člení cestovní ruch na návštěvy příbuzných a známých, sociální, komerční a etnický cestovní ruch.

Čertík (2000) tvrdí, že formy cestovního ruchu se rozlišují podle aktivit, na které je cestovní ruch zaměřen, například na nějakou zálibu účastníka cestovního ruchu, věk, způsob dopravy. Tento autor uvádí formy cestovního ruchu, jako jsou rekreační či kulturně–poznávací forma cestovního ruchu, seniorský, mládežnický cestovní ruch a další.

3.3 Účastník cestovního ruchu

Účastník cestovního ruchu je podle Výkladového slovníku cestovního ruchu (2002) osoba, která po určitou přechodnou dobu pobývá na jiném místě, než je její trvalé bydliště, aniž by cílem tohoto pobytu byla výdělečná činnost.

Hesková (2006) charakterizuje účastníka cestovního ruchu z ekonomického hlediska jako každého, kdo uspokojuje své potřeby spotřebou statků cestovního ruchu v době cestování a pobytu mimo své trvalé bydliště, obvykle ve volném čase. Dále pak autorka uvádí typologii účastníků cestovního ruchu.

3.3.1 Typologie účastníků cestovního ruchu

Hesková (2006) tvrdí, že znalost chování a nákupního rozhodování účastníků cestovního ruchu je základem úspěšného podnikání na trhu cestovního ruchu. Z tohoto hlediska rozděluje účastníky cestovního ruchu na několik typů – turisté (objevitelé, kteří hledají znalosti a objevy, snaží se o kontakt s místní společností; jejich cesty trvají zpravidla v řádech několika týdnů), elitní turisté (zdržují se v pobytovém místě déle než masoví turisté, hledají neobvyklé zážitky), neobvyklí turisté (zajímají se o „primitivní“ kultury, ale využívají všech výhod civilizace), individuální turisté (skupina, která cestuje buď individuálně, nebo v malých skupinkách), masoví turisté (střední vrstva obyvatelstva, která se řídí heslem „dostaneš, co si zaplatíš“), charteroví turisté (rysem této skupiny je malý zájem o kulturu a o obyvatele země, do které přijeli, zajímají je zejména služby v hotelu a zpravidla se nezdrží dlouho).

3.4 Trh cestovního ruchu

Trh cestovního ruchu tvoří podle Heskové (2006) podniky cestovního ruchu různých velikostí. Tento trh se dynamicky mění a působní na něj řada objektivních i subjektivních faktorů – politická situace, technologický pokrok, ekonomická situace

a další. Výkladový slovník cestovního ruchu (2002) charakterizuje trh jako ekonomický prostor, v němž se vzájemně střetávají nabídka a poptávka, uskutečňuje se směna a vytváří cena. Jakubíková (2009) tvrdí, že zvláštnosti trhu cestovního ruchu spočívají v tom, že se uskutečňuje prodej jak zboží, tak služeb. Část se odehrává výhradně na trhu cestovního ruchu (cestovní kanceláře, agentury a podobně) a část na trhu jako celku (banky, obchody a další).

3.4.1 Nabídka v cestovního ruchu

Výkladový slovník cestovního ruchu (2002) rozumí pod pojmem nabídka cestovního ruchu maximální množství produktu cestovního ruchu na trhu cestovního ruchu, které má určitý subjekt v úmyslu prodat za danou cenu. V cestovním ruchu se rozlišují dva druhy nabídky – primární a sekundární.

Nositelem nabídky cestovního ruchu je podle Heskové (2006) vše, co se může stát cílem změny místa pobytu účastníka cestovního ruchu, tedy objekt cestovního ruchu.

Jakubíková (2009) charakterizuje typické rysy nabídky, kterými podle ní jsou různorodost a komplexnost, vázanost nabídky na investice a vysoký stupeň pohotovosti k výkonům.

Primární nabídka cestovního ruchu, předpoklady rozvoje cestovního ruchu

Gehinová (2008) uvádí několik faktorů, které ovlivňují existenci a rozvoj cestovního ruchu - lokalizační předpoklady (určují místo, kde se cestovní ruch vyskytne, člení se na přírodní a kulturně-historické předpoklady a atraktivitu), realizační předpoklady (umožňují realizaci cestovního ruchu, vytvářejí je dopravní a materiálně-technické předpoklady) a selektivní předpoklady (podněcující vznik cestovního ruchu, například je to politická situace, propagace, kulturní úroveň obyvatelstva a další).

Čertík (2000) uvádí předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu více – administrativní, demografické, ekologické, kulturně-historické, materiálně-technické, personální, politické, přírodní a sociálně-ekonomické předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu.

Podle Kirařové (2003) primární nabídka cestovního ruchu zahrnuje základní složky produktu destinace cestovního ruchu, a to přírodní, kulturně-historický a kulturně-

společenský potenciál. Přírodní potenciál destinace představuje soubor podmínek, které jsou významným činitelem a vnějším motivačním faktorem účasti na cestovním ruchu. Jedná se o rozhodující činitele rozvoje cestovního ruchu v destinaci. V této souvislosti jde o geomorfologický, klimatický, hydrologický a biologický potenciál. Geomorfologický potenciál výrazně ovlivňuje využití destinace pro cestovní ruch. Přitažlivá z hlediska cestovního ruchu jsou členitá území s různorodým terénem. Klimatický potenciál destinace zahrnuje srážkové a teplotní poměry, počet slunečního svitu a větrnost. Hydrologický potenciál a jeho analýza umožňují odkrýt využití vodních toků, jezer, minerálních a termálních pramenů a dalších vodních ploch pro aktivity jak rekreační tak lázeňské. Biologický potenciál dotváří podle výše uvedené autorky charakter destinace, tvoří ho fauna a flora, přičemž zvláštní pozornost je třeba věnovat chráněným územím. Kulturně-historický potenciál destinace tvoří uměle vytvořené lokalizované složky produktu, například takové atraktivity cestovního ruchu, které svou hodnotou přitahují určitý okruh návštěvníků – hrady, muzea, sakrální památky, zábavní a tematické parky a další. Kulturně-společenské, sportovní a jiné akce patří k uměle vytvořeným organizovaným složkám produktu. Jedná se zejména o různé veletrhy, výstavy, kongresy, hudební či folklorní festivaly a další. Výkladový slovník cestovního ruchu (2002) hovoří o primárních zdrojích cestovního ruchu, které charakterizuje jako prvky, které by existovaly bez ohledu na přítomnost cestovního ruchu. Jako příklad uvádí přírodní atraktivity, kulturní atraktivity a další.

Sekundární nabídka cestovního ruchu

Királová (2003) chápe sekundární nabídku jako prostředky ke splnění tužeb a očekávání účastníků cestovního ruchu. Podlé této autorky ji tvoří turistická suprastruktura a infrastruktura, všeobecná infrastruktura. Turistická suprastruktura zahrnuje ubytovací a hostinská zařízení, vytváří podmínky pro využívání primární nabídky cestovního ruchu a dlouhodobý pobyt návštěvníka v destinaci. Turistická infrastruktura je pak tvořena tour operátory, cestovními kancelářemi a agenturami, místními, regionálními a národními informačními kancelářemi cestovního ruchu, směnárny, sportovně-rekreačními zařízeními, kulturně-společenskými zařízeními, rekreační dopravou a záchrannou službou. Všeobecná infrastruktura zahrnuje dopravu

a dopravní dostupnost, půjčovny automobilů, obchodní síť a síť služeb, technické sítě, zásobování vodou, elektřinou, plynem a likvidaci odpadů.

Výkladový slovník cestovního ruchu (2002) hovoří o sekundárních zdrojích cestovního ruchu, které chápe jako „druhotné zdroje destinace“ vytvořené za účelem realizace cestovního ruchu. Patří sem například turistická informační centra, stravovací zařízení či obchody se suvenýry.

3.4.2 Poptávka v cestovním ruchu

Výkladový slovník cestovního ruchu (2002) charakterizuje poptávku cestovního ruchu jako množství daného produktu cestovního ruchu, které kupující hodlá koupit za danou cenu na daném trhu a v daném čase. Dále tento slovník říká, že poptávka cestovního ruchu je veličinou měřenou po určitý časový úsek, zpravidla měsíc. Během sezóny poptávka po službách cestovního ruchu, zpravidla i jejich cena, výrazně roste. Funkce poptávky, za jinak shodných podmínek, vyjadřuje vztah mezi množstvím poptávaných produktů cestovního ruchu a jejich cenou. Nositelem poptávky cestovního ruchu je podle Heskové (2006) účastník cestovního ruchu. Jakubíková (2009) říká, že poptávka v cestovním ruchu je velice proměnlivá (je ovlivněna módností, počasím, bezpečností území a dalšími faktory). Typické pro poptávku v cestovním ruchu jsou zejména tři části – motiv účasti na cestovním ruchu, který vychází z potřeb účastníka cestovního ruchu, služby a zboží, které jsou nutné k uspokojení potřeb účastníka cestovního ruchu, a požadavky na místo a prostředí, ve kterém má účastník cestovního ruchu být.

3.5 Region cestovního ruchu, turistická oblast cestovního ruchu

Gehinová (2008) chápe region jako oblast, která vykazuje nějaký druh jednotnosti nebo vnitřního organizačního principu, jež ji vyděluje oproti jiným regionům. Hesková (2006) vymezuje region jako územní celek vyznačující se společenskou úrovní výskytu nějakých znaků či společenských procesů. Vystoupil (2006) tvrdí, že marketingové turistické regiony byly vytvořeny zejména za účelem propagace turistického potenciálu

v oblasti a také pro potřeby řešení organizace cestovního ruchu. Dále se domnívá, že hlavním účelem marketingových regionů je prezentovat turistický potenciál v těchto regionech.

Region cestovního ruchu Gehinová (2008) charakterizuje jako přirozený celek, který má z hlediska rozvoje cestovního ruchu společné charakteristické vlastnosti ve spojení s přírodními i společenskými podmínkami. Dále tato autorka říká, že region cestovního ruchu lze definovat v případě, že organizace dopravy, služeb a ekonomického života je částečně nebo úplně podrobená vlivu a dopadu cestovního ruchu. Podle Heskové (2006) je region cestovního ruchu oblast, pro kterou je typický určitý druh cestovního ruchu, který ji spojuje a odlišuje od ostatních.

Oblast cestovního ruchu definuje Výkladový slovník cestovního ruchu (2002), který ji chápe jako celek s homogenními předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu a jako prostor se stejnými přírodními podmínkami.

Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice (2006) chápe oblast cestovního ruchu jako „územní celek specifických, potenciálem převážně stejných, přírodních, respektive kulturně-historických podmínek a vlastností pro rozvoj cestovního ruchu a rekreace. Potenciál daného území vytváří vhodné předpoklady pro realizaci konkurenceschopné nabídky produktů cestovního ruchu se zaměřením především na domácí cestovní ruch. Území je v oblasti rozvoje cestovního ruchu koordinováno profesní organizací a jsou za území shromažďovány statistické informace. Na území je k dispozici minimálně 3 000 lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních“. Třicátník (1996) tvrdí, že důležitým kritériem pro hodnocení oblastí cestovního ruchu je sezónnost. Toto kritérium je odvozeno z přírodních podmínek, jež mají vliv na funkční využití oblastí cestovního ruchu.

3.6 Středisko cestovního ruchu, typologie středisek cestovního ruchu

Gehinová (2008) říká, že středisko cestovního ruchu nabízí komplexní infrastrukturu cestovního ruchu umožňující návštěvníkovi realizaci různých variant forem cestovního

ruchu. Střediska cestovního ruchu tato autorka člení na lázeňská (rozdělují se na termální a klimatická), rekreační (u vody, v horách a podhůří), městská střediska, chatové lokality a výletní místa.

Horner, Swarbrooke (2003) tvrdí, že dochází ke stírání rozdílů mezi středisky cestovního ruchu a destinacemi. Střediska podle nich nabízejí jak atraktivitu, které lákají k návštěvě, tak i služby a zařízení, které návštěvníci vyžadují. Od destinace se liší tím, že jsou ve vlastnictví jediné organizace a řízeny jako jedna organizační jednotka.

Výkladový slovník cestovního ruchu (2002) dodává, že středisko je sídelní útvar, jehož hlavním funkčním využitím a ekonomickým přínosem je cestovní ruch. Dále tvrdí, že středisko cestovního ruchu je lokalita, která nabízí relativně komplexní infrastrukturu cestovního ruchu umožňující účastníkovi cestovního ruchu realizaci variantních kombinací forem cestovního ruchu.

3.7 Destinace cestovního ruchu

Kirářová (2003) chápe destinaci cestovního ruchu jako přirozený celek, který má z hlediska podmínek rozvoje cestovního ruchu jedinečné vlastnosti, které jsou od jiných destinací odlišné.

Podle Světové organizace cestovního ruchu představuje destinace místo s atraktivitami a s nimi spojenými zařízeními a službami cestovního ruchu, které si účastník cestovního ruchu nebo skupina vybírá pro svou návštěvu a které poskytovatelé přinášejí na trh.

Také Hesková (2006) se zabývá pojmem destinace a destinace cestovního ruchu. Destinací rozumí geografický prostor, který host volí jako cíl účasti na cestovním ruchu. Destinace zahrnuje komplex služeb pro potřeby cestovního ruchu. Dále tato autorka využívá definici Světové organizace cestovního ruchu, který ji chápe jako místo s vhodnými atraktivitami ve spojitosti se zařízeními a službami cestovního ruchu, které si účastník cestovního ruchu vybral pro svou návštěvu.

Palatková (2006) tvrdí, že destinace cestovního ruchu je svazek služeb koncentrovaných v konkrétním místě či oblasti, tyto služby jsou poskytovány v návaznosti na potenciál cestovního ruchu oblasti.

3.8 Marketing, marketing cestovního ruchu

Kotler (2001) chápe marketing jak sociální proces, během kterého získávají jednotlivci i skupiny, co si přejí a potřebují. To se odehrává prostřednictvím nabídky a směny hodnotných produktů a služeb s ostatními.

Kirářová (2003) uvádí, že marketing je podnikatelská filozofie, která se prolíná všemi činnostmi podnikatelského subjektu a znamená zjištění, poznání, stimulování a uspokojení poptávky.

Horner, Swarbrooke (2003) tvrdí, že marketing se zabývá vztahy mezi kupujícími a prodávajícími a také činnostmi, které mají vztahy dovést k uspokojivému závěru.

Čertík (2000) definuje marketing slovy Americké marketingové asociace jako „proces plánování a provádění koncepce, tvorby cen, propagace a distribuce myšlenek, zboží a služeb s cílem vytvářet směny, které uspokojují cíle jednotlivce“.

Podle Kirářové (2003) se marketing v cestovním ruchu začal uplatňovat až v 60. letech minulého století. Marketing cestovního ruchu má určitá specifika jako závislost cestovního ruchu na geografickém prostředí; danosti geografického prostředí jsou předpokladem pro výběr vhodné cílové skupiny, která bude své potřeby v uvedeném prostředí účastí na cestovním ruchu uspokojovat; v cestovním ruchu vystupují jako subjekty trhu podniků cestovního ruchu i destinace cestovního ruchu; rozvoj cestovního ruchu je podmíněn vhodným politicko-správním prostředím. Podstatou cestovního ruchu je uspokojování specifických potřeb člověka; potřeby se v cestovním ruchu uspokojují zbožím a službami různých odvětví činnosti, které na sebe navazují, často na sobě závisí a jsou tudíž vnímány jako komplex služeb. Poznání uvedených potřeb umožňuje přizpůsobit produkt potřebám a požadavkům vybrané cílové skupiny. Produkt cestovního ruchu nelze vytvářet na sklad, v cestovním ruchu se projevuje zvýšená kolísavost mezi poptávkou a nabídkou. Poptávka je v cestovním ruchu výrazně ovlivňována fondem volného času, disponibilními příjmy potenciálních účastníků cestovního ruchu, cenovou hladinou nabízených služeb, životním stylem, rozvojem techniky a podobně. Nabídku v cestovním ruchu ovlivňuje rozvoj a využívání techniky a technologií. Těsný vztah mezi nabídkou a poptávkou se projevuje především při

změně cen nabídky a při změně objemu disponibilních příjmů potenciálních účastníků cestovního ruchu. Pro cestovní ruch je charakteristický vysoký podíl živé práce.

3.8.1 Marketingový informační systém

Kirářová (2003) uvádí, že v zájmu možnosti získávání, uchování, zpracování a využívání vyčerpávajících informací je důležité, aby byl vytvořen kvalitní marketingový informační systém, který by umožňoval přístup k plynulému toku marketingových informací. Taktáž autorka cituje definici Koltera (1998), který chápe marketingový informační systém jako soubor postupů a informačních zdrojů využívaných pro získávání potřebných informací o vývoji v tržním prostředí. Zahrnuje zaměstnance, zařízení a informační technologie pro sběr, třídění, analyzování a distribuování potřebných, včasných a přesných informací tvůrcům marketingových rozhodnutí.

Kozel (2006) uvádí, že marketingový informační systém má zabezpečit zejména zjištění informačních potřeb, zajištění informačních zdrojů, shromažďování informací a jejich zpracování, analýzu a distribuci, systém využití a uchování pro další použití.

3.8.2 Marketingový výzkum

Marketingový výzkum se podle Kirářové (2003) skládá z několika kroků: definice problému, rozhodnutí o formě výzkumu, určení techniky sběru dat, výběr vzorku respondentů, sběr dat, analýza a interpretace údajů, vypracování zprávy o výsledcích výzkumu.

Kozel (2006) uvádí definice několika různých autorů, největší váhu přikládá formulaci od Kotlera (2001), která definuje marketingový výzkum jako systematické určování, shromažďování, analyzování a vyhodnocování informací, které se týkají určitého problému.

Za základní metody sběru primárních informací Kozel (2006) považuje pozorování, dotazování a experiment. Pozorování spočívá ve sledování chování a pocitů lidí.

Pozorování by mělo být použito společně s dalšími metodami, zejména s osobním dotazováním. Pozorování je velice náročné na schopnosti pozorovatele, protože některé jevy se dají jen těžko zaznamenat. Dotazování bývá nejčastějším způsobem marketingového výzkumu. Je to proces, během kterého se zadávají otázky respondentů a jejich odpovědi jsou pak zdrojem primárních údajů. Dotazování může proběhnout formou osobního, telefonického, elektronického nebo písemného dotazování. Experiment se provádí zpravidla formou testování, během kterého se pozoruje a vyhodnocuje chování v uměle vytvořených podmínkách.

Horner, Swarbrooke (2003) uvádějí, že jsou dva typy marketingového výzkumu a to kvantitativní, který se zaměřuje na počty návštěvníků, kdy a odkud přijeli, co v destinaci dělají a tak dále, a kvalitativní, který zkoumá, proč turisté přijeli do destinace a jejich názory na různé stránky destinace. Význam marketingového výzkumu v cestovním ruchu stále roste, protože je v této oblasti nedostatečně rozvinutý.

3.8.3 Segmentace návštěvníků

Kozel (2006) charakterizuje segmentaci jako členění trhu do menších skupin zákazníků, tzn. segmentů, které mají jisté stejné prvky chování a vlastností. Dále uvádí některé typy segmentace – demografická (věk, pohlaví, apod.), geografická (místní, regionální nebo světová příslušnost), časová, věcná, spotřebitelská nebo segmentace podle orientace na vlastnosti výrobků.

Výkladový slovník cestovního ruchu (2002) definuje segment trhu cestovního ruchu jako relativně homogenní, avšak dostatečně lišící se skupinu od jiných skupin potenciálních návštěvníků. Souhrn vybraných segmentů trhu, jež mají být v rámci marketingu daného subjektu osloveny, se nazývá cílovým trhem.

3.9 Služby, služby v cestovním ruchu

Pro služby jsou podle Kirařové (2003) charakteristické čtyři vlastnosti: nehmatatelnost (služby jsou ve své podstatě nehmatatelné), proměnlivost (proces poskytování služeb

závisí na lidech, což znamená, že jsou subjektivní a nelze je standardizovat), nedělitelnost (poskytování a spotřeba služeb je spjata s místem a časem poskytování a je vázána na přítomnost zákazníka) a pomíjivost (služby nelze skladovat).

Jakubíková (2009) doplňuje další vlastnosti služeb, a to absenci vlastnictví a variabilitu. Závisí na tom, kdo službu poskytuje, kde a jakým způsobem. Jedna a táž služba se totiž v závislosti na poskytovateli může lišit.

Orieška (1999) chápe služby cestovního ruchu jako činnosti nehmotného charakteru, jejichž výsledkem je individuální či společenský užitečný efekt. Služby v cestovním ruchu, stejně jako v jiných odvětvích, nejdou vyrábět na sklad a odlišují se od služeb jiných odvětví zejména několika faktory: poskytování a spotřeba služby jsou prostorově i časově spjata s určitým rekreačním prostorem, služby cestovního ruchu mají charakter převážně osobních služeb, vystupují jako podmíněné služby (uspokojení z jedné služby vyvolá uspokojení z další) a rozsah těchto služeb vyžaduje zabezpečovat je předem.

Királová (2003) uvádí, že služby cestovního ruchu jsou specifické ještě dalšími charakteristikami, které se k jejich poskytování a koupi vážou, a to především na zvýšenou mírou emocionálních a iracionálních faktorů při koupi (prestiž, móda apod.), důrazem na ústní reklamu, rostoucími nároky na jedinečnost (luxus apod.), důležitostí image při koupi (výběr destinace, restaurace, ubytování apod.), zvýšenou potřebou kvalitních podpůrných materiálů (vzhledem k jejich nehmotnosti a nemožnosti je před koupí vyzkoušet), prudkým nárůstem využívání informačních technologií při porovnávání konkurenčních nabídek a následném rozhodování o koupi, což motivuje poskytovatele k stále novým aktivitám podpory prodeje.

3.10 Produkt, produkt cestovního ruchu

Horner, Swarbrooke (2003) tvrdí, že mnohé z definic produktu byly odvozeny z výrobního sektoru, jako důkaz uvádí definici od Kotlera (1994), která produkt charakterizuje jako cokoli, co lze nabídnout trhu k prozkoumání, získání, užívání nebo ke spotřebě a co může uspokojit nějakou potřebu či požadavek. Mohou to být služby, hmotné předměty, osoby, místa, organizace i myšlenky.

Produkt cestovního ruchu charakterizuje také Výkladový slovník cestovního ruchu (2002), který říká, že produkt cestovního ruchu je souhrn veškeré nabídky soukromého či veřejného subjektu, podnikajícího v cestovním ruchu nebo v tomto odvětví koordinující. Produkt je kontrolovatelný faktor, který je součástí marketingového mixu. Produkt cestovního ruchu může dosahovat různého stupně komplexnosti.

Také Hesková (2006) charakterizuje produkt cestovního ruchu. Podle ní je to vše, co je nabízeno na trhu cestovního ruchu a má schopnost uspokojit potřeby návštěvníků a vytvořit tak komplexní soubor zážitků. Jedná se zejména o soubor služeb, které produkuje a nabízí cílové místo a podniky a instituce cestovního ruchu. Z pohledu účastníka cestovního ruchu je produkt cestovního ruchu jako soubor individuálních služeb spojených podobným způsobem jako řetěz. Každá ze služeb nechává v účastníkovi dojem ze spotřeby a má vliv na komplexní zážitek z pobytu v cílovém místě.

3.11 Profil návštěvníka

Vystoupil (2006) rozlišuje profil domácího návštěvníka a profil zahraničního návštěvníka. Pro tuto bakalářskou práci je stěžejní profil domácího návštěvníka, a proto zde profil zahraničního návštěvníka blíže rozebrán nebude. Profil domácího návštěvníka vychází se statistiky sledující pohyb obyvatel České republiky výhradně po území České republiky. Dále říká, že metodika Českého statistického úřadu rozlišuje čtyři typy těchto cest – cesty trvající 4 a více než 4 přenocování, kratší cesty na 1 – 3 přenocování, služební cesty a jednodenní výlety. Kromě délky pobytu je třeba sledovat také účel cesty a spokojenost s kvalitou vybavení marketingových turistických regionů.

3.12 Potřeby a požadavky návštěvníků

Kirářová (2003) uvádí, že úspěšnost destinace cestovního ruchu se odvíjí od schopnosti analyzovat chování a změny v potřebách a požadavcích současných i potenciálních návštěvníků. Proto je třeba chování návštěvníků zkoumat. Chování návštěvníka

destinace cestovního ruchu ovlivňují vnější faktory (ekonomické, politické, kulturní, společenské, psychologické, technologické a ekologické) a osobní charakteristiky (věk, stádium životního cyklu, životní styl, ekonomická situace, osobnost a image návštěvníka).

Kozel (2006) uvádí, že výzkum potřeb zahrnuje komplexně celou problematiku v oblasti zjišťování a sledování stávajících a nových potřeb a hledání nových cest jejich uspokojování v nejrůznějších formách. Kozel rozlišuje výzkum potřeb na základní a aktuální. Základní výzkum má podobu dlouhodobé předpovědi a prognózy, které sledují a analyzují zákonité tendence a trendy ve vývoji potřeb. Vývoj potřeb je zkoumán především v souvislosti s uspokojováním stávajících potřeb nebo vyvoláváním potřeb nových. Aktuální výzkum potřeb je zaměřen na zjišťování současných potřeb v souvislosti s jejich uspokojováním konkrétními druhy produktů, které jsou k dispozici na trhu, a preference jednotlivých produktů.

4 Analýza primární nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Jeseníky

4.1 Vymezení turistické oblasti Jeseníky

Cílem této kapitoly je charakterizovat řešené území – turistickou oblast Jeseníky. Původně bylo toto území součástí turistického regionu Severní Morava a Slezsko a turistické oblasti Jeseníky. Poté, co Czech tourism v roce 2010 zveřejnila novou rozšířenou mapu turistických regionů a oblastí, spadá oblast Jeseníků do turistických regionů Střední Morava a Jeseníky a Severní Morava a Slezsko a do dvou turistických oblastí Jeseníky východ a Jeseníky západ. Část řešené oblasti se tedy nachází v severní části Olomouckého kraje a část Jeseníků v Moravskoslezském kraji (19).

Oblast Jeseníky je ze severu ohraničena státní hranicí s Polskem a dále pak několika body. Na východě se od státní hranice vymezené území odklání do vnitrozemí přes Lichnov, Horní Životice, Leškovec na Moravicí, vodní nádrž Kružberk, Nové Lubice, Březovou, Kříšťanovice, Dětfichov nad Bystřicí, Křížový vrch, Velké Bradlo, Praděd, Dolní Lubinu, Dolní Budišov, Hoštejn a přes hory Strážka, Jeřáb a Sušinu se napojuje na západní straně oblasti opět na státní hranice s Polskem.

Téměř celé území je totožné s Jesenickou oblastí, která je tvořena nejvyšším moravským pohořím Hrubý Jeseník, dále pak Rychlebskými horami a Nízkým Jeseníkem (18).

Tato skutečnost naznačuje, že řešená oblast je ideálním místem pro realizaci horské turistiky, Keprník, Šerák, Vozka, Vysoká hůl či nejvyšší hora oblasti Praděd jsou toho jasným důkazem. Zejména v letních měsících jsou Jeseníky rájem pro pěší turistiku, v zimě se pak tato oblast stává ideálním místem pro sjezdové i běžecké lyžování.

Součástí turistické oblasti je Chráněná krajinná oblast Jeseníky, která zaujímá rozlohu kolem 744 km². Chráněná krajinná oblast Jeseníky se rozprostírá na území okresů Bruntál, Jeseník a Šumperk, na severu se dotýká hranic s Polskem (17).

V řešené oblasti se nachází několik větších měst, jako jsou Bruntál, Šumperk nebo Krnov. Oblast je bohatá zejména na přírodní krásy, ale i na historické stavby a najdou se zde i památky technického typu. Turisté v této oblasti mohou navštívit například zámek Bruntál nebo Velké Losiny, celou řadu rozhleden jako jsou Zlatý Chlum, Biskupská Kupa a další, neobvyklou elektrárnu Dlouhé Stráně, jeskyně Na Pomezí a Na Špičáku, přírodní atraktivitu, jakými jsou například mechové jezírko Rejvíz, Venušiny misky, Petrovy kameny, v neposlední řadě turisté mohou také navštívit lázně například ve městě Jeseník. Tyto lázně s bohatou historií založil Vincenc Priessnitz, tyto lázně leží na kopci nad městem Jeseník a v jejich blízkosti je celá řada turistických cest, které návštěvníky zavedou k léčivým pramenům.

Turistická oblast Jeseníky je také bohatá na nejrůznější naučné stezky. Jako příklad lze uvést Naučnou stezku Bílá Opava, Branná – Pasák nebo Hornickou naučnou stezku ve zlatohorském rudném revíru a další.

Návštěvníci oblasti nejsou ošizeni ani po kulturně–historické stránce. V řešené oblasti je řada muzeí, výstav a dalších zajímavých akcí, kterých se mohou zúčastnit.

Jeseníky jsou oblastí, která umožňuje realizaci cestovního ruchu po celý rok, zejména díky lázeňství a výhodné dopravní poloze vůči nížinným oblastem střední a východní Moravy. Atraktivita oblasti roste díky zalesněnosti a horskému jádru, které umožňuje realizaci loveckého cestovního ruchu (1).

4.2 Přírodní předpoklady rozvoje cestovního ruchu v turistické oblasti Jeseníky

Přírodní předpoklady jsou velkým motivem pro návštěvu dané oblasti, patří mezi ně geomorfologický, klimatický, hydrologický a biologický potenciál.

4.2.1 Geomorfologický potenciál

Geologická stavba jesenické oblasti je velice pestrá. Své stopy v ní zanechaly všechny geologické doby od starohor po čtvrtohory. Oblast Kralického Sněžníku

a Rychlebských hor patří k orlicko-kladenskému krystaliniku, Hrubý Jeseník přísluší k oblasti silesiku (od latinského Silesia tedy Slezska) (18).

Současný reliéf jesenických hor závisí zejména na tektonickém vývoji, geologické stavbě a odolnosti jednotlivých hornin vůči zvětrávání a odnosu. Hlavní rysy dnešního terénu se zformovaly v mladších třetihorách, vývoj však pokračoval i ve čtvrtohorách, kdy největší roli sehrály tektonické pohyby-zdvihy a poklesy jednotlivých ker a s nimi spjatá erozní činnost tekoucí vody a činnost ledovců (22).

Výsledkem dlouhého geomorfologického vývoje Jeseníků jsou táhlé a zaoblené hřbety se širokými sedly například Červenohorské, Ramzovské nebo Videlské, a také známé skály jako jsou Petrovy kameny, Vozka, Obří skály nebo vrchol Keprníku, které tvoří z dálky viditelné dominanty Jeseníků (23).

Oblast Nížkého Jeseníku je jedna z mála oblastí, kde ještě ve čtvrtohorách probíhala aktivní sopečná činnost, Uhlířský vrch, Venušina sopka, Malý a Velký Roudný jsou mladé sopky (16).

Jesenická oblast, která zaujímá téměř celé řešené území, je složena z Hrubého Jeseníku – hlavního hřebene. Tento hřeben se táhne od Ramzovského sedla přes vrchol Šeráku, Keprníku a Vozky, poté jej přetíná Červenohorské sedlo, kde vede také silnice první třídy. Dále pak pokračuje jihovýchodním směrem přes nejvyšší vrchol Jeseníků Praděd (1491 m. n. m.), dále na Vysokou holi a Velký Máj až k Břiličné hoře, kde nad Šumperskou roklí končí (17).

Na východě sousedí Hrubý Jeseník s Nízkým Jeseníkem. Západní hranice Nížkého Jeseníku probíhá přibližně po ose Město Albrechtice – Andělská Hora – Stará Ves u Rýmařova. Posledním větším pohořím Jesenické oblasti jsou Rychlebské hory s nejvyšším vrcholem Smrk (1125 m. n. m.). Rychlebské hory hraničí v Kladském sedle s Kralickým Sněžníkem a v Ramzovském sedle s Hrubým Jeseníkem, severní část pokračuje na polském území jako Góry Złote (18).

Na západ od hlavního hřebene se krajina příkře svažuje do Hanušovické vrchoviny, kterou protéká řeka Morava, jež pramení na Kralickém Sněžníku (17).

Z uvedených údajů je více než jasné, že hornatá oblast Jeseníků je vhodná pro různé formy aktivní turistiky v letních měsících (pro turistiku pěší či cykloturistiku) a v zimních měsících si na své jistě přijdou milovníci zimních sportů.

V celé Jesenické oblasti se vyskytují nejrůznější geomorfologické tvary – skalní útvary (skalní sruby, hradby, skalní města, vodopády a kaskády, krasové jevy, kamenné polygony a další), které činí toto území turisticky velice zajímavé. V řešeném území je možné navštívit dva jeskynní komplexy – Na Špičáku a Na Pomezí.

4.2.2 Klimatický potenciál

Pro oblast Jeseníků je charakteristické chladné a vlhké klima s vydatnými srážkami. Zima je v této oblasti dlouhá a trvá od listopadu do dubna (17).

Podle "Klimatických oblastí Česko-slovenska" patří horská část Chráněné krajinné oblasti Jeseníky k chladné oblasti a zbylé území Jeseníků patří k mírně teplé (23).

V Jesenické oblasti je možné pozorovat velkou rozmanitost klimatických podmínek, což je způsobeno různorodostí nadmořských výšek. Často dochází k inverzi, vrcholcích hor je slunečné počasí s vyššími teplotami než je tomu v údolích a kotlinách, kde často bývají mlhy (18).

Průměrná roční teplota se na Pradědu pohybuje okolo 0,9°C a v Jeseníku 7,1°C. Ve vrcholových polohách Hrubého Jeseníku se mrazy vyskytují celoročně. Teploty klesající pod 0°C byly na Pradědu naměřeny i v červenci a srpnu. Letní dny, během kterých maximální teplota přesáhne 25°C, se v těchto vysokých polohách nevyskytují. Důležitým klimatickým ukazatelem je také úhrn srážek. Průměrný úhrn srážek ve městě Jeseník je 846 mm, na vrcholu Pradědu je to až 1231 mm (23).

Co se týká sněhové pokrývky, ta se v nejvyšších partiích oblasti může udržet až do začátku července, bývá tomu tak zejména ve Velké kotlině, kde se někdy i v srpnu vyskytuje sněžení (17).

Výška sněhové pokrývky dosahuje svého maxima v březnu. V této době se podle dlouhodobého průměru pohybuje kolem 160 cm. Sněhová pokrývka vydrží na Pradědu průměrně od 30. listopadu do 19. dubna (22).

Tato skutečnost naznačuje, že Jeseníky jsou ideálním místem, kde si turisté mohou zalyžovat. V oblasti se nachází řada lyžařských areálů, hotelů a dalších zařízení, které turistům poskytnou, a to nejen v zimě, své služby.

4.2.3 Hydrologický potenciál

V sousední turistické oblasti, kterou tvoří pohoří Kralický Sněžník, se na jižním svahu hory Klepý nachází evropské rozvodí, které rozděluje Evropu na tři úmoří. Voda odtud odtéká do Severního, Baltského a Černého moře. Největší plocha jesenické oblasti patří k Baltskému úmoří (Odra), jihozápadní část náleží k úmoří Černého moře (Morava) a jen nepatrná část oblasti odvádí vodu do úmoří Severního moře (18).

Jeseníky jsou místem, kterým protéká či dokonce pramení celá řada českých toků. Nejvýznamnější je řeka Morava, která pramení jen kousek pod vrcholem Kralického Sněžníku, dalšími řekami jsou Desná, Opava či Moravice. Na řadě menších toků jsou k vidění velice pěkně vodopády, například vodopády Bílé Opavy, Nýzerské vodopády, Vysoký a Borový vodopád.

Řešené území je ale z hlediska hydrologie významné zejména řadou minerálních podzemních vod, které umožňují rozvoj lázeňství. Na území chráněné krajinné oblasti Jeseníky se vyskytují dva druhy minerálních vod. Kyselky na východním úbočí Hrubého Jeseníku a sirné prameny ve velkých Losinách. Železitá kyselka v Karlově Studánce vyvěrá z devonských fylitů s žilami diabázů do náplavů Bílé Opavy, kde je ředěna podzemní vodou. Jediným typem minerální vody v Českém masívu jsou sirné teplice a studené sirné vody ve Velkých Losinách. Voda dostává charakter minerální vody jednak teplotou 27°C a také obsahem sirovodíku (23).

Nejvýznamnější lázeňská střediska jsou města Jeseník, Lipová – Lázně, Karlova Studánka nebo Velké Losiny. Tato města ročně navštíví velké množství turistů, kteří sem jezdí jak na doporučení lékaře, tak i z vlastního odhodlání. Spojení relaxace v lázních s okouzující jesenickou přírodou je pro turisty neobyčejně zajímavé.

Ve východní části oblasti se nacházejí dvě vodní nádrže – Slezská Harta a Kružberk, které se stávají hlavními cíli pro rekreaci u vodních ploch v horkých letních měsících. V severozápadní části oblasti se nachází několik rybníků, z nichž největší jsou Dolní Les, Pelnář či Velký rybník. Nedostatek vodních ploch se promítá jistě i do cestovního ruchu, zejména v letních měsících, kdy turisté vyhledávají odpočinek u vody či sportovní aktivity s vodou spojené.

4.2.4 Biologický potenciál

Jeseníky jsou jednou z nejbohatší botanických oblastí v ČR. Pestrá vegetace je zastoupena květnatými a kyselými horskými bučinami, ve vyšších polohách přirozenými smrčínami, alpínskými společenstvy a vrchovišti. Nepřítomnost kosodřeviny v původní vegetaci je jedním z důvodů velikého druhového bohatství některých lokalit v alpínském pásmu (25).

Hřebenové partie jsou pokryty unikátním rostlinným společenstvím, které se nazývá alpínské hole. V něm jsou zastoupeny trávy, mechy a zakrslé dřeviny, které jsou schopné odolat krutým povětrnostním podmínkám. Mezi nejznámější patří vrba bylinná, která bývá označována za nejmenší dřevinu, dorůstá zhruba 10 cm a tvoří letokruhy (17).

Zajímavá z hlediska flóry je například oblast Velké kotliny, ve které se prý vyskytuje až na 450 druhů vyšších rostlin. K nejvýznamnějším rostlinám oblasti patří zejména endemický jitrocel černavý sudetský a hvozdík kartouzek sudetský. Na skalách nad hranicí lesa pak rostou další jesenické endemity, lipnice jesenická a zvonek jesenický (25).

Cennými prvky jsou také vrchovištní, rašeliništní a prameništní společenstva vyskytující se zejména v oblastech Kralického Sněžníku a Hrubého Jeseníku. Typickými rostlinami, které se zde vyskytují, jsou různé rašeliníky, například plotík tuhý a obecný, dále se zde vyskytují i kvetoucí rostliny jako jsou klikva žoravina, kyhanka sivolistá, šicha oboupohlavá, suchopýr pochvatý, ostřice chudokvětá, kropenáč vytrvalý a další (18).

Jeseníky jsou také vhodným prostředím pro některé vzácné druhy ptáků. Horské hole a navazující rozvolněné porosty při hranici lesa jsou místem výskytu například lindušky horské, kosa horského, bělořita šedého, vzácně také modráčka tundrového, tetřeva hlušce nebo tetřívka obecného. V lesích hnízdí jeřábek obecný, čáp černý a ve skalách sokol stěhovavý. Louky jsou zase domovem celoevropsky ohroženého chřástala polního (25).

Neobyčejně bohatá fauna a flóra Jeseníků nabízí turistům možnost vidět ohrožené druhy a také se něco o těchto druzích dozvědět na některé z naučných stezek.

Chráněná krajinná oblast Jeseníky

Chráněná krajinná oblast Jeseníky se rozprostírá na severním okraji Moravy a v české části Slezska na pomezí Moravskoslezského a Olomouckého kraje. Do této oblasti patří Hrubý Jeseník a přilehlé části Hanušovické a Zlatohorské vrchoviny. Reliéf má podobu členité hornatiny s hluboce zaříznutými údolními a táhlými zaoblenými hřbety. Geologicky je chráněná krajinná oblast tvořena převážně kyselými horninami s nízkým obsahem živin (ruly, svory, fylity). Převažujícím prvkem půd jsou kambizemní podzoly, v nejvyšších polohách převládají humuso–železité podzoly, které jsou místy zamokřené a zrašelinělé (23).

Chráněná krajinná oblast Jeseníky byla zřízena v roce 1969. Rozloha oblasti dnes činí 744 km². Nejvyšším vrcholem je Praděd s výškou 1491 m. n. m. a naopak nejnižším místem je hladina řeky Bělé v Mikulovicích, která je v nadmořské výšce 320 m. n. m. (17).

Součástí oblasti jsou čtyři národní přírodní rezervace a to Praděd, Šerák-Keprník, Rejvíz, Rašeliště Skřítek, devatenáct přírodních rezervací-Šumárník, Niva Branné, Pod Slunečnou strání, Františkov, Sněžná kotlina, Filipovické louky, Borek u Domašova, Suchý vrch, Skalní potok, Vysoký vodopád, Jelení bučina, Bučina pod Františkovou myslivnou, Břidličná, Pod Jelení studánkou, Morgenland, U Slatinného potoka, Franz–Franz, Růžová, Pstruží potok, Rabštejn, pět přírodních památek-Chebzí, Pasák, Zadní hutisko, Smrčina, Štola Pod Jelení cestou a jedna národní přírodní památka (23).

Území Chráněné krajinné oblasti Jeseníky je z 80 % pokryto lesním porostem, zejména smrčínami a bučinami a proto je tato oblast považována za nejlesnatější CHKO v České republice (17).

Naučné stezky v chráněné krajinné oblasti Jeseníky

V CHKO Jeseníky nechybí ani několik naučných stezek, které návštěvníky po chráněném území provedou. Jsou to naučné stezky Rejvíz, Červenohorské sedlo – Šerák – Ramzová, Pasák, Se skřítkem okolím Pradědu, Bílá Opava, Velká kotlina, Mineralogická Sobotín – Maršíkov. U turistů je velice oblíbená stezka Rejvíz, která návštěvníka provede rašelištěm až k Velkému mechovému jezírku. Všechny tyto

naučné stezky jsou samozřejmě opatřeny cedulemi, na kterých se turisté dočtou o rostlinách, geologických poměrech i významu chráněné krajinné oblasti.

4.3 Kulturně–historické předpoklady cestovního ruchu v turistické oblasti Jeseníky

Kulturně–historické předpoklady cestovního ruchu mohou návštěvníky přilákat svou historickou či kulturní hodnotou. Mezi kulturně–historické předpoklady patří kulturně–historické památky a atraktivita a kulturně–společenské akce.

4.3.1 Kulturně–historické památky a architektura

Kulturně–historický potenciál destinace je tvořený uměle vytvořenými lokalizovanými složky produktu. Tyto složky jsou představovány atraktivitami, které svou hodnotou dovedou přilákat určitý okruh návštěvníků. Z tohoto hlediska se jedná o hrady a zámky, muzea, skanzeny, rezervace lidové architektury, sakrální památky, městské památkové rezervace, národně–historické památky a zábavní a tematické parky (7).

Řešené území nabízí kromě zajímavé přírody také řadu kulturně–historických atraktivit. Návštěvníci mohou zavítat na hrady (Sovinec, Kolštejn, Bludov a další) a zámky (Jánský vrch, Velké Losiny, Bruntál), do celé řady nejrůznějších muzeí (muzeum papíru, vlastivědná muzea a další), městských památkových zón (Zlaté Hory, Branná, Šumperk, Bruntál a další).

Nejjihnější část Jeseníků se řadí v lidové architektuře do oblasti Hané. Zděné selské usedlosti mají bohatou výzdobu průčelních vjezdů a štítů, sedlové, většinou valbové střechy a arkádová náspí. Chalupnická stavení, zejména ve výše položených obcích, mají roubené, mazanici pokryté stěny, nízké dřevěné štíty a převislé střechy. Horská oblast Jeseníků a jejich podhůří na severovýchodní straně náleží do oblasti slezského lidového stavitelství. Základním stavebním materiálem tamějších horských chalup bylo dřevo a kámen. Typické jsou vysoké štíty a převislé střechy (příklady z Branné, Ostružné, Ramzové, Horní Lipové, Karlova či Holčovic-Komory). Dokladem lidové

architektury velké selské usedlosti je například bývalá rychta v Dolní Lipové a ve Vraclávku, selské stavení v Hynčicích a jiné. Obzvláště pozoruhodnými památkami i severomoravské lidové architektury jsou dřevěné kostelíky v Maršíkově, v Žárové a v Klepáčově (24).

Turistická oblast Jeseníky je také spjata s několika známými jmény. Například básník, rodák ze Zlatých Hor, Viktor Heeger, Jan Welzl, zábřežský rodák a další. Zajímavé také je, že Václav Kaplický si za námět svého historického románu Kladivo na čarodějnice zvolil pronásledování údajných čarodějnic odehrávající se ve Velkých Losinách. Z řešené oblasti pocházela také řada malířů (Adolf Kašpar – Bludov, Karel Homola – Bohlíkov a další) (18).

4.4 Střediska cestovního ruchu v turistické oblasti Jeseníky

V turistické oblasti Jeseníky se nachází dvacet turistických středisek. Typologie středisek podle Vystoupila spočívá v členění středisek cestovního ruchu na střediska letní rekreace u vody, horská střediska zimní a letní rekreace, historická města národního významu, historická města neregionálního významu, ostatní města, lázeňská střediska a ostatní turistická střediska (6).

V turistické oblasti Jeseníky je nejvíce středisek pro horskou zimní a letní rekreaci, což je zapříčiněno reliéfem a přírodními předpoklady krajiny. Dále jsou zde zastoupena ve větší míře lázeňská střediska, která zde vzhledem k hydrologickým poměrům nemohou chybět, dále několik středisek spadající do vymezení ostatní města a dvě střediska pro letní rekreaci u vody. Tyto dvě střediska se nacházejí v blízkosti vodních nádraží Kružberk a Slezská Harta.

4.4.1 Horská střediska zimní a letní rekreace

Staré Město

Staré Město leží v horské kotlině pod Kralickým Sněžníkem a společně s okolními obcemi tvoří vyhledávanou oblast pro zimní i letní rekreaci. V letních měsících zde

turisté naleznou krásnou přírodu, která vybízí k pěším túrám, cykloturistice a agroturistice, v zimě je k dispozici 15 lyžařských vleků a řada tras pro běžecké lyžování. Hlavní zajímavostí oblasti jsou pozůstatky válečných opevnění, muzeum, kde se turisté mohou seznámit s historií Staroměstska (28).

Pro vyznavače aktivního odpočinku jsou zde k dispozici sportovní areály na míčové sporty či minigolf. Staroměstsko je vybaveno i pro adrenalinové nadšence, na které zde čekají terénní koloběžky či mountainboardy (63).

Těžká opevnění – naučná stezka ve Starém Městě

V okolí Starého Města pod Sněžníkem se nacházejí objekty československého pohraničního opevnění, které pocházejí z let 1937 – 1938. Opevnění byla vystavena jako součást příprav Československa proti agresi fašistického Německa. Charakteristickým typem opevnění pro celé pohraničí se stal typ vz. 37. Tato opevnění byla budována v souvislých liniích, většinou ve dvou případně ve třech sledech, které měly vytvořit hráze, přes které se nepřítel neměl dostat do vnitrozemí (28).

V okolí města vede částečně značená naučná stezka, která turisty provede přes opevnění a sruby Borek, Ozdravovna, Krajiní, Lesík a Svah, které se nacházejí v okolí Starého Města.

Ostružná

Obec Ostružná leží asi jeden kilometr od Ramzovského sedla v okrese Jeseník. Jedná se o středisko, které je společně s blízkým Petříkovem orientované zejména na zimní turistiku, ale i přes léto je zde možnost nepřeborných aktivit od pěší turistiky, přes cykloturistiku a houbaření až k adrenalinovým zážitkům (33).

Zajímavostí obce je pozdně barokní kostel Tří Králů, který byl vystavěn v roce 1794 (34).

Hrad Kolštejn

Gotický hrad tvoří spolu s renesančním zámkem jednu z nejrozsáhlejších jesenických architektonických památek. Hrad se tyčí nad řekou Brannou v obci Branná nedaleko mezi Starým Městem a Ostružnou a byl založen rodem pánů z Wüstenhube na počátku

14. století. Své jméno hrad dostal z německého Goldenstein – zlatý kámen kvůli hornické minulosti kraje. Během času hrad upadal a dílo zkázy dokončil požár. V současnosti je ale hrad zrekonstruován a přístupný veřejnosti (17).

Tabulka č. 1 – Otevírací doba Kolštej

Duben, červen, září, říjen	sobota – neděle	9:00 - 17:00
Červenec, srpen	úterý – neděle	9:00 - 17:00

Zdroj: www.jeseniky.net

Délka prohlídky s průvodcem je okolo 45 minut a vstupné činní pro dospělou osobu 35 Kč a pro studenty, děti a důchodce 20 Kč (24).

Bělá pod Pradědem

Bělá pod Pradědem leží jižním směrem od města Jeseník v údolí, kterým protéká řeka Bělá. Součástí obce Bělá pod Pradědem jsou také nevelké osady Adolfovice, Domašov, Filipovice a Bělá. Nedaleko Bělé pod Pradědem je lyžařské středisko Červenohorské sedlo. Významným bodem obce je barokní kostel Svatého Tomáše Apoštola, který byl postaven v letech 1726 až 1730 (30).

Oblast Bělé pod Pradědem je bohatá na přírodní rezervace – Sněžná kotlina, Vysoký vodopád pod malým Dědem a další. Ačkoli tato obec leží v údolí, přijdou si na své i lyžaři. Pro běžkaře je zde za dostatečných sněhových podmínek rolbou upravovaná Magistrála údolím Bělé a sjezdoví lyžaři se mohou vydat do lyžařského areálu Filipovice. Pro aktivní odpočinek je možné využít víceúčelový sportovní areál a Relaxcentrum v Domašově (31).

Loučná nad Desnou

Loučná nad Desnou se nachází v okrese Šumperk a je opět obcí, která návštěvníkovi nabídne téměř vše. Nedaleko Loučné nad Desnou je přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně, která je velice vyhledávaným cílem turistů.

Z kulturně–historických zařízení se v Loučné nad Desnou nachází zámek s přilehlým parkem a kaplí. Oblast je protkána sítí cyklotras a turistických cest. V zimě je zde

možné lyžování v několika lyžařských areálech, například na Červenohorském sedle nebo v okolí Pradědu (32).

Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně

Přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně byla v roce 2005 vybrána mezi 7 největších divů České republiky. Ocitla se tak mezi takovými českými památkami jako jsou hrad Karlštejn, Pražský hrad nebo zámek Hluboká (29).

Výstavba elektrárny započala v květnu 1978. Elektrárna je řešena jako podzemní dílo. Soustrojí elektrárny jsou umístěna v podzemí, v kaverně. Souběžně s kavernou turbín je v podzemí umístěna komora transformátorů, v této komoře jsou dva blokové trojfázové transformátory, rozvodny 22 kV a další zařízení (30).

Unikátní elektrárnu Dlouhé Stráně si každý návštěvník může prohlédnout. Po telefonické domluvě na telefonním čísle 602 322 244 nebo čísle 585 283 282. Další možností, jak se návštěvníci mohou na prohlídku elektrárny objednat, je provedení on-line rezervace na www.dlouhe-strane.cz (29).

Sobotín

Sobotín leží asi 11 kilometrů od města Šumperk v nadmořské výšce 445 m. n. m.. Také tato obec nabízí mnoho aktivit. Rekreační oblast Klepáčov nabízí výborné podmínky k rekreaci a lyžování, v okolí zříceniny hradu Rabštejn jsou k dispozici horolezecké skály, horské sedlo Skřítek je místem křížení turistických cest, v samotném okolí Sobotína jsou dokonce naleziště vzácných nerostů a byla zde zřízena první naučná mineralogická stezka (35).

Mineralogická stezka Sobotín

Naučná stezka Sobotín návštěvníka zavede do několika mineralogických lokalit Jeseníků. Na této stezce je dosud možné najít některý ze vzácných minerálů. Stezka vede mezi místy, která mají podobu vytěžených hromad hornin v lesích. Neobvyklé je, že stezka není přesně turisticky značena, ale na nástupních místech (Sobotín a Maršíkov) jsou instalovány informační panely s mapou a nákresy jednotlivých zastávek (22).

Vrbno pod Pradědem

Vrbno pod Pradědem je průmyslové horské město, které leží na soutoku třech řek – Černá Opava, Střední Opava a Bílá Opava. Tyto řeky se pak stékají do jedné – Opavy. Ve Vrbně pod Pradědem jsou dvě významné a zajímavých stavby - zámek s krajinářským parkem a empírový kostel svatého Michala. Město je také bohaté na turistické stezky, v zimě na běžecké dráhy a možnosti sjezdového lyžování v okolních ski areálech (17).

Malá Morávka

Tato obec je společně se svou místní částí Karlov největším rekreačním střediskem v Jeseníkách. Malá Morávka vznikala již v 15. století jako hornická osada. Těžila se zde ruda i uhlí a v 17. století se zde vyráběly muškety a později i další hutnické výrobky. Malá Morávka je obec bohatá zejména z hlediska architektury, je zde zachováno téměř sto památkově chráněných objektů, zejména „jesenických chalup“ a hrázděných domů. Turisté mohou také vidět několik hamrů a drátoven nebo fascinující stará důlní díla – například umělý kaňon pod Jelení cestou připomínající hornické časy. Za historickou dominantu obce je považován kostel Nejsvětější Trojice z roku 1793. Malá Morávka je kromě letní turistiky připravena také na vyznavače zimních sportů. Je zde možné lyžování v Ski Centru Malá Morávka-Karlov (17).

Oskava

Oskava leží asi 25 kilometrů od okresního města Šumperk. Okolí této obce je poměrně lesnaté, a tak je ideálním místem pro turistiku. Návštěvníci mohou navštívit nedalekou zříceninu hradu Rabštejn, Rešovské vodopády, využít možnost rybolovu na nádrži v Mostkově nebo na rybníce Pod Trianglem, je zde možné zahrát si míčové hry na některém ze sportovišť nebo se vykoupat v krytém bazénu či zajít do sauny. Kromě turistických cest je okolí obce protkáno několika cyklostezkami. Oskava je také místem zimní rekreace, kde fungují čtyři lyžařské vleky (52).

4.4.2 Lázeňská střediska

Lázeňství je velice složitý strukturovaný soubor služeb. K základním službám v lázeňství patří zdravotně-léčebné služby, které se skládají z celé řady navazujících služeb (diagnostika a vyšetření pacienta, průběžná vyšetření a další) (9).

Lázeňský cestovní ruch vyžaduje existenci zdravotnických zařízení, která využívají přírodních léčivých zdrojů, jež mají na lidský organismus blahodárný vliv díky své teplotě, složení nebo mechanickému tlaku (5).

Jeseník

Město Jeseník bylo založeno na soutoku menších řek Bělé a Staříče před rokem 1267. Leží v nadmořské výšce 450 m. n. m. a je obklopeno masivem Hrubého Jeseníku a Sokolským hřbetem, který je součástí Rychlebských Hor (17).

Jeseník je znám zejména svými lázněmi, které nesou jméno po zakladateli a rodákovi Vincenzovi Priessnitzovi. Další zajímavosti města jsou renesanční vodní tvrz, která slouží k nejrůznějším výstavám, a katovna (37).

Město neblaze proslulo čarodějnickými procesy, které zde propukly za třicetileté války a během kterých bylo upáleno přes sto měšťanů. K zajímavostem v okolí Jeseníku patří rozhledna Zlatý Chlum, Křížový vrch s poutní kaplí sv. Anny nebo Čertovy kameny, mohutná žulová hradba, na kterou se návštěvníci dostanou vytesanými schody.

Priessnitzovy léčebné lázně

Když Vincenz Priessnitz v roce 1822 přestavil svůj dům na vodoléčebný ústav, jistě netušil, jaký rozsáhlý lázeňský komplex z nich jednou vznikne. V tehdejší době se tento „nevědecký“ způsob léčby nesetkal s pochopením, reakcí byly hysterie a žaloby lékařů. Změna nastala v roce 1838, kdy bylo vydáno povolení k provozu lázní. V následujících letech se začaly lázně rozrůstat, přijížděli tisíce pacientů i lékařů, kteří chtěli Priessnitzovy metody léčby sledovat. V současné době se zde léčí zejména pacienti s pohybovými, dermatologickými či psychickými potížemi. Pro lázeňské hosty je připraveno deset lázeňských domů, restaurace a bary. V okolí lázní je velice pěkná

příroda, která je protkána sítí turistických cest, jež návštěvníka zavedou do míst, kde na povrch vyvěrají léčebné prameny (38).

Rozhledna Zlatý Chlum

Řešené území je bohaté na různé rozhledny. Jednou z nich je rozhledna nedaleko města Jeseník, Zlatý Chlum. Tato rozhledna je označována za dominantu kraje, jedná se o kamennou rozhlednu, která je vysoká 26 metrů. V roce 1899 ji vybudoval Moravskoslezský sudetský horský spolek (17). Z rozhledny je výhled na Otmuchovské jezero v Polsku, pásmo Hrubého Jeseníku od Pradědu až k Šeráku a za příznivého počasí je viditelná skupina Kralického Sněžníku a Rychlebské hory (24).

Otevřeno je od dubna do října vždy od 10:00 do 18:00 hodin. Vstupné je pro dospělé osoby 25 Kč a pro děti do 15 let 15 Kč (24).

Lipová – Lázně

Obec Lipová – Lázně leží asi 8 kilometrů od okresního města Jeseník. Okolí města je obklopeno stejně jako nedaleký Jeseník hornatým povrchem, Lipovou protéká říčka Staříč. Dominantou obce jsou lázně, které založil Johan Schroth. Známou přírodní atraktivitou je jeskynní komplex Na Pomezí. Kromě letní turistiky a cykloturistiky je Lipová – Lázně vhodná také pro zimní sporty – nedaleké Ramzovské sedlo či lyžařské středisko Miroslav nabízejí v zimních měsících velmi dobré podmínky pro lyžování (17).

Lázně Lipová

Lázně Lipová založil Johan Schroth, přírodní léčitel, který své zkušenosti s léčbou domácích zvířat, začal aplikovat na nemocné lidi. Principem Schrothovy metody je dietně–potní režim, působení takzvaného „vlhkého tepla“. Tato metoda je na zvýšení tělesného tepla, nárůstem tělesného tepla se zrychlí látková výměna a dojde tak k odplavení škodlivin ven z těla a bude také podpořeno odbourávání tuků. Z těchto důvodů jsou zde léčeni zejména pacienti s poruchami látkové výměny, obezitou, ale i pacienti s kožními nemocemi (17).

Jeskyně Na Pomezí

Jeskyně Na Pomezí lež asi dva kilometry od obce Lipová – Lázně. Jde o největší krasovou jeskyni v krystalických vápencích na území naší republiky. Jeskyně vznikla korozní činností vody a nalezneme v ní puklinové chodby, dómy, komíny a rozsáhlou krápníkovou výzdobu. Přes zimu je jeskyně obydlena několika různými druhy netopýrů. Průměrná doba prohlídky je 45 minut. Teplota v jeskyni se drží okolo 7,7 °C a vlhkost dosahuje 99 %. Od roku 1965 je jeskyně Na Pomezí národní přírodní památkou (39).

Tabulka č. 2 - Otevírací doba jeskyně Na Pomezí

Duben – červen	úterý - neděle	9:00 - 16:00
Červenec – srpen	pondělí - neděle	9:00 - 17:00
Září – říjen	úterý - neděle	9:00 - 16:00
Listopad – březen	pondělí - pátek	na objednávku

Zdroj: www.ejeseniky.com

Plné vstupné činní 110 Kč, pro seniory 80 Kč a zlevněné vstupné 50 Kč (22).

Velké Losiny

Obec Velké Losiny leží asi deset kilometrů od Šumperka, jedná se o velice atraktivní místo v Jeseníkách založené ve 13. století. Velké Losiny jsou místem, kde proslulý inkvizitor Bobling z Edelštatu zahájil čarodějnické procesy, které po několik let panovaly v celém Jesenícku. V této nevelké obci je však ukryta řada pamětihodností – zámek, na jehož nádvoří se v létě odehrávají různé kulturní akce, farní kostel Svatého Jana Křtitele, roubené kostelíky (Maršíkov), ruční papírna, muzeum papíru a v neposlední řadě také lázeňský areál umístěný v krajinářském parku plném vzácných dřevin (17).

Termální lázně Velké Losiny

Termální lázně Velké Losiny jsou bohaté na nejrůznější termální prameny, které mají dobrý vliv zejména na pohybový aparát a nervovou soustavu. Teplota pramenů se pohybuje okolo 36 °C, a proto jsou využívány k balneoterapii, koupelím i k napájení venkovního i vnitřního bazénu (40).

Zámek Velké Losiny

Renesanční zámek je ve správě Památkového ústavu v Olomouci. Na zámku je možné vidět cenné renesanční interiéry, zdobené kazetové stropy, kožené tapety či majoliková kachlová kamna. Po Lichtenštejnech na zámku zbylo velké množství obrazů italských a holandských mistrů, Žerotínům patřila sbírka zbraní, které jsou umístěny ve zbrojnici. V prvním patře zámku je soudní síň, ve které se odehrávaly čarodějnické procesy (17).

Tabulka č. 3 - Otevírací doba zámek Velké Losiny

Duben, září, říjen	sobota - neděle	9:00 - 12:00	13:00 - 16:00
Květen - srpen	pondělí - neděle	8:00 - 12:00	13:00 - 17:00

Zdroj: www.jeseniky.net

Vstupné činí 70 Kč pro dospělé návštěvníky, 40 Kč pro děti, studenty, důchodce a ZTP a 180 Kč činní rodinné vstupné, které zahrnuje maximálně tři děti a dva dospělé (24).

Horský kostelík Maršíkov

Architektonicky ceněný dřevěný kostelík Sv. Michala v Maršíkově u Velkých Losin nechal postavit v roce 1609 na místě staršího svatostánku pro luterány majitel vízmberského panství (dnes Loučná nad Desnou) Přemyslav II. ze Žerotína. Kostelík je roubená, pozdně gotická stavba s renesančně řešeným interiérem kněžiště (26).

Karlova Studánka

Karlova Studánka leží v nadmořské výšce 800 m. n. m. a je jedním ze startovacích míst na druhý nejvyšší vrchol České republiky – Praděd. Karlova Studánka je zaměřena především na lázeňství. Ideální geografická poloha uprostřed jesenických hor činí tyto lázně známé zejména svým jedinečným horským klimatem a minerální vodou. Okolí Karlovy Studánky je rájem pro turisty. Nachází se zde velice atraktivní naučné stezky (zejména Bílá Opava), turistické i lyžařské trasy v Hrubém Jeseníku (41).

Lázně Karlova Studánka

Tyto lázně se mohou, díky dlouholetému klimatickému měření, pyšnit nejčistším vzduchem ve střední Evropě. Tato skutečnost prozrazuje, že se zde léčí zejména

pacienti s postižením dýchacích cest – chronické záněty hrdla, dutin, plic, astmatické onemocnění a jiné, dále sem také jezdí pacienti, kteří ukončili náročnou onkologickou léčbu, lidé s vysokým krevním tlakem a s nemocemi cév nebo pacienti s nemocemi pohybového aparátu. V těchto lázních se využívá řada technik léčby od balneologie, rehabilitace, přes lymfodrenáže až k masážím a podobně. K dispozici jsou zde také solná jeskyně, bazény, sauny a další lázeňská a wellness zařízení (41).

Naučná stezka Bílá Opava

Naučná stezka Bílá Opava je přibližně 10,5 kilometru dlouhá středně náročná stezka s převýšením okolo 550 metrů. Tato překrásná cesta provede návštěvníka po mostech, schodištích a lávkách po březích Bílé Opavy. Během cesty turisté uvidí vodopády, kaskády, peřeje i skalní útvary. Stezka je lemovaná sedmi cedulemi, na kterých je návštěvník informován o přírodě a jedinečnosti této rezervace (22).

4.4.3 Střediska letní rekreace u vody

Vítkov

Město Vítkov se nachází v Nížkém Jeseníku ve Vítkovské vrchovině, bylo založeno přibližně ve 13. století jako hornické město. V blízkosti města se nachází zřícenina hradu Vikštejn. Přímo ve městě je pozoruhodný farní kostel Nanebevzetí Panny Marie. Vítkov a jeho okolí je protkáno turistickými cestami, protékají zde dvě řeky Moravice a Odra a v blízkosti města se nachází také Kružberská vodní nádrž. Vítkov je místem především letní rekreace, během letních měsíců se počet obyvatel několikanásobně zvyšuje. Ve Vítkově je možné využít několik sportovišť, koupaliště, tenisové kurty nebo minigolf. O Vítkov se zajímají také přírodovědci, protože je zde vzácná fauna i flora. Dále se zde vyskytují šedé moravické břidlice, které se zde v minulosti těžily (43).

Budišov nad Budišovkou

Budišov nad Budišovkou se nachází v okrese Opava mezi Oderskými vrchy a Nížkým Jeseníkem. K městu byly připojeny obec Guntramovice a dvě obce Podlesí a Staré Oldřůvky, které sousedí s vojenským prostorem Libavá. Toto město a jeho okolí opět

nabízí využití zejména pro letní turistiku. Ve městě je několik sportovišť, ale také památek. Nejzajímavější z nich jsou Budišovský kostel z roku 1745, budova radnice z roku 1635, kamenný most se sochou Jana Nepomuckého, budova č. 230 – Městské muzeum a jiné. Další zajímavostí města je Břidlicový důl Staré Oldřůvky, z tohoto dolu byla vytěžena břilice, která byla použita na opravy střechy pražského Národního divadla. Nad řekou Lomnicí nedaleko Budišova nad Budišovkou je v lesích zřícenina hradu Vildštejn (44).

Muzeum břidlice

Budišov nad Budišovkou je spjatý s těžbou kvalitní břidlice, proto je možné ve městě navštívit muzeum, ve kterém se turisté dozvědí něco o historii těžby, nářadí, které se využívá, a další informace s těžbou související. Expozice je tvořena historickou sbírkou nářadí, vzorky břidlice, je zde velké množství fotografií a doplňující informace o geologickém vývoji Země (45).

Tabulka č. 4 - Otevírací doba Muzeum břidlice

Květen – červen	sobota	8:00 - 12:00	-
Červenec – srpen	úterý - pátek	9:00 - 12:00	14:00 - 16:00
Září	sobota	9:00 - 12:00	-

Zdroj: www.kudyznudy.cz

Základní cena vstupného je 20 Kč, zlevněné vstupné stojí 10 Kč (45).

4.4.4 Ostatní města

Bruntál

Bruntál patří k nejstarším moravským městům, byl založen již za vlády krále Přemysla Otakara I. v rozmezí let 1213 – 1223 jako hornické město, ve kterém se soustřeďovaly aktivity spojené s těžbou drahých kovů v jesenickém předhůří. Bruntál je zajímavý nejen svou historií, ale především památkami, které jsou dokladem minulých dob. Jednou z nejcennějších a nejnavštěvovanějších památek je renesanční zámek s parkem. Další pozoruhodností Bruntálu jsou měšťanské domy s gotickým jádrem, morový sloup

Nejsvětější Trojice a kostel Neposkvrněného početí Panny Marie ve Starém Městě u Bruntálu. V Bruntále je také divadlo, galerie, muzeum, kino a další kulturní zařízení. V Bruntále se samozřejmě nacházejí také nejrůznější sportoviště – bazén, koupaliště, wellness centrum, zimní stadion a další zařízení umožňující aktivní trávení volného času (17).

Zámek Bruntál

Zámek Bruntál vznikl ve druhé polovině 16. století. Na místě dnešního zámku stával gotický hrad z konce 15. století. Přestavbou tohoto hradu vznikl ojedinělý objekt, který je spojením renesančního i barokního slohu. Zámek Bruntál má původní vybavení interiérů s honosnou sbírkou obrazů, zbrojnicí a knihovnou. Zvenčí je zámek obklopen parkem o rozloze 2,5 hektaru. V prahu je rozmístěno několik soch a plastik pocházejících z 18. a 19. století. V zámku se konají různé kulturní a společenské akce a je zde umístěno regionální muzeum (46).

Tabulka č. 5 - Otevírací doba zámek Bruntál

říjen – duben	úterý – neděle	9:00 - 16.00
Květen – září	pondělí - neděle	9:00 - 17:00

Zdroj: www.mubr.cz

Vstupné činí pro dospělé osobu 70 Kč, snížené vstupné 40 Kč a rodinné 180 Kč. Rodinné vstupné zahrnuje dva dospělé a dvě a více dětí do 15 let (47).

Rýmařov

Rýmařov je město ležící v jižní části Jeseníků na Podolském potoce. Rozvoj města je spjatý s dolováním stříbra (17).

Rýmařov leží na území s hlubokými lesy, rašeliništi, morfologickými a přírodními zajímavostmi. V okolí Rýmařova jsou četné turistické stezky, horolezecké stěny i vodopády. V nedalekém okolí Rýmařova je hrad Sovinec (48).

V blízkosti rýmařovského náměstí stojí kostel Svatého Michala, další tamější památkou je poutní barokní kaple Navštívení Panny Marie z roku 1710. V letních měsících je možné navštívit nedaleký Edrovický rybník nebo nádrž U Lomu. Turistické cíle v okolí

tvoří také Horní Město, které proslulo těžbou stříbra, nebo Rešovské vodopády nedaleko Tvrdkova (17).

Hrad Sovinec

Nejrozsáhlejší hradní komplex v okrese Bruntál je hrad Sovinec (Eulenburg), který stojí na skalnatém výběžku v horském údolí Nízkého Jeseníku. Hrad založili těsně před rokem 1333 příslušníci rodu, který se od roku 1348 začal nazývat po hradu "páni ze Sovince". Za husitských válek se Sovinec stal významnou husitskou pevností. Ke konci 2. světové války hrad postihl požár, dnes je hrad částečně zrekonstruovaný a kromě prohlídek se tady během roku konají zajímavé kulturně-společenské akce v historickém stylu (24).

Tabulka č. 6 - Otevírací doba hrad Sovinec

Duben, říjen	sobota - neděle	9:00 - 17:00
Květen, červen, září	úterý - neděle	9:00 - 17:00
Červenec, srpen	úterý - neděle	9:00 - 18:00

Zdroj: www.jeseniky.net

Vstupné činí 60 Kč pro dospělé a 30 Kč pro děti (24).

Město Albrechtice

Město Albrechtice leží nedaleko Krnova na řece Opavici. Toto město je velice pestré – nalezneme zde sjezdovou trať, několik rybníků pro letní rekreaci (největší z nich Celňák), ranč zaměřený na chov koní, Slezskou magistrálu, lokální cyklostezku a několik turistických cest, z nichž jedna návštěvníky zavede k úzkokolejné trati, která je chráněna jako technická památka, jiná zase do obce Holčovice, kde si mohou prohlédnout plastiky pravěkých zvířat. Co se týče kulturně – historických památek, nachází se zde několik kostelů a zámek Linhartovy (49).

Zámek Linhartovy

Zámek Linhartovy vznikl přibližně v druhé polovině 16. století přestavbou tehdejší tvrze. V současné expozici zámku jsou šicí a pletací stroje, vzácná keramika, expozice křesťanství a četnictva. Prostory zámku slouží také jako místo konání kulturních

a společenských akcí. Součástí zámku je přilehlý park, ve kterém se nachází památný dub z konce 13. století (24).

Tabulka č. 7 - Otevírací doba zámek Linhartovy

Červen	sobota - neděle	11:00 - 17:00
Červenec – srpen	pátek - neděle	11:00 - 17:01
Září	sobota - neděle	11:00 - 17:02

Zdroj: www.zameklinhartovy.cz

Vstupné činní pro dospělé osoby 40 Kč, pro děti 20 Kč. Prohlídka trvá přibližně 60 minut (50).

Zábřeh

Město Zábřeh leží v jihozápadní části Jeseníků nedaleko Šumperka. Zábřeh byl vyhlášen městem již v roce 1278 a odhaduje se, že na místě dnešního Zábřehu stála osada již daleko dříve. Jejím hlavním úkolem bylo chránit brod přes řeku Moravská Sázava. Současný ráz města pochází z 18. století, kdy byly téměř všechny domy zničeny požárem, a bylo nutné vystavět domy nové. Ve městě je několik zajímavých objektů – zámek (původní tvrz, která byla několikrát přestavována, dnes je sídlem Městského úřadu), několik kašen, morový sloup, farní kostel Svatého Bartoloměje a další. Ve městě jsou také sportovní zařízení – plavecký areál s tobogánem, sportovní stadion a tenisové kurty (51).

Šumperk

Město Šumperk bývá nazýváno bránou do Jeseníků. Šumperk byl založen za vlády Přemysla Otakara II. a od samého začátku je město spojeno s pěstováním lnu, tkalcovstvím a plátenictvím. Během třicetileté války bylo město vydrancované a téměř celé spáleno velikým požárem. Další pohromou byly čarodějnické procesy, které vyhnaly mnoho šumperských občanů z města pryč. Zmíněný požár zapříčinil, že se z původních památek v Šumperku nic zajímavého nedochovalo, turisté si však mohou prohlédnout některé mladší památky – pseugotická radnice, kostel svatého Jana Křtitele a další. Šumperk je bohatým městem na různé galerie, divadla a nalezneme zde i městské muzeum. Poblíž Šumperka ve Vikýřovicích je možné navštívit zemědělský

skanzen a muzeum veteránů a zookoutek. V Šumperku se také jezdí motokrosové a sidecarové závody a každoročně se zde pořádá jazzový festival (17).

Zlaté Hory

Zlaté Hory byly vyhlášeny chráněnou městskou památkovou zónou 10. září 1992. Osou této zóny je náměstí uličního typu, po jehož stranách se nachází hodnotné měšťanské domy. Město bylo v minulosti postiženo celou řadou požárů a domy tak byly často přestavovány. Většina z nich má starší renesanční nebo barokní jádro s empírovou přestavbou průčelí z počátku 19. století (27).

Zlatorudné mlýny ve Zlatých Horách

Hornický skanzen Zlatorudné mlýny se nachází v údolí říčky Olešnice a je znám také pod názvem údolí ztracených štol. Říčka Olešnice zde opouští úzce zaříznutý úsek údolí a po miliony let ukládá zlato do náplavů. Tamější rýžoviště byla těžena povrchově i hlubinně. Pravý břeh je protkán nespočetnými kanály pro přívod vody do rýžovišť. Hlavní přívodní kanál je stále v provozu. Geologové v těchto místech prokázali vysoký obsah zlata s opětovným nabohacováním. V současné době je v údolí vybudována replika středověkých hornických mlýnů s naučnou stezkou Údolí ztracených štol. V mlýnici se návštěvníkům předvádí drcení zlaté rudy (27).

Maria Hilf

Poutní místo Maria Hilf se nachází v lesích u města Zlaté Hory. Toto místo je nazváno podle stejnojmenného obrazu se zázračnou léčebnou silou, která přitahovala poutníky ze širokého okolí. Za éry komunismu bylo místo značně poškozeno a k opětovnému obnovení došlo až v 90. letech 20. století. Dnes je na místě původního kostela vybudována kaple, jejíž základní kámen posvětil Jan Pavel II. v roce 1990. V okolí kaple se nachází křížová cesta (64).

4.5 Realizační předpoklady cestovního ruchu v turistické oblasti Jeseníky

Realizační předpoklady umožňují konečnou fázi uskutečňování forem cestovního ruchu – dosažení a využití střediska cestovního ruchu (11).

Realizační předpoklady cestovního ruchu tedy zahrnují komunikační předpoklady – zhodnocení dopravní infrastruktury a dostupnosti území, a infrastrukturu cestovního ruchu – ubytovací a stravovací zařízení, zábavní, kulturní, sportovní a jiné zařízení (4).

4.5.1 Komunikační předpoklady cestovního ruchu v turistické oblasti Jeseníky

Doprava

Do turistické oblasti Jesenky je možné dostat se pomocí několika způsobů dopravy. Návštěvníci mohou přijet po silnicích vlastním automobilem, autobusem nebo jiným dopravním prostředkem určeným pro přepravu po silnicích nebo mohou přijet vlakem.

V řešeném území nevede žádná dálnice, dopravní obslužnost je zajištěna silnicemi první, druhé a třetí třídy. Mezi nejdůležitější dopravní tepny patří v Jeseníkách silnice I. třídy. V turistické oblasti Jeseníky je jich celkem sedm a spojují větší střediska cestovního ruchu navzájem nebo s hraničními přechody, kterých je v řešeném území osm. V oblasti se nachází také několik silnic II. třídy a poměrně velký počet silnic III. třídy (53).

Přes zimu je v oblasti možné využít dopravu skibusy, které přepraví lyžaře mezi jednotlivými středisky. V létě zde fungují cyklobusy, které, jak název napovídá, přepravuje cyklisty i s jejich koly.

Železniční síť turistické oblasti Jeseníky je tvořena jednokolejnými tratěmi a úzkokolejnou dráhou. Hlavní železniční trasa vede ze Zábřehu, kam vede II. a III. koridor směrem od Olomouce na Prahu a na Brno, přes město Jeseníky na hraniční přechod Mikulovice, prochází částí polského území do Gluchlaz, poté se vrací na české území, vede dále do Krnova, Bruntálu a odtud směřuje do Olomouce.

Tato síť není však jediným železničním spojením v oblasti. Z hlavní železniční cesty oblasti je celá řada odboček na menší tratě – do Starého Města pod Sněžníkem, Zlatých Hor, Javorníku na Slezsku, Koutů nad Desnou či Vrbna pod Pradědem. Železniční zajímavostí oblasti je úzkokolejná trať vedoucí z Třemešné ve Slezsku do Osoblahy (54).

Dalším druhem dopravy, který je pro tuto oblast obzvlášť typický, je vertikální doprava. Jeseníky jsou také oblastí zimní turistiky, a tak se na jejím území vyskytuje celá řada nejrůznějších typů lanovek, vleků a podobně, což činí tuto oblast společně s dobrými sněhovými podmínkami velice atraktivní lyžařskou destinací.

4.5.2 Infrastruktura cestovního ruchu v turistické oblasti Jeseníky

Stravovací a ubytovací služby

Ubytovací služby úzce souvisí s pobytovou stránkou cestovního ruchu, protože jsou důležitým předpokladem rozvoje dlouhodobého cestovního ruchu (5).

Turistická oblast Jeseníky nabízí celou řadu ubytovacích a stravovacích zařízení nejrůznějšího charakteru, které souží jak návštěvníkům oblasti, tak i místním obyvatelům.

Pokud se turisté rozhodnou navštívit stravovací zařízení, mohou vybírat hned z několika typů. Neleznou zde bary, cukrárny a kavárny, vinárny, nejrůzněji zaměřené restaurace – staročeské, mexické, rybí, čínské či řecké, pizzerie, čajovny a další zařízení. Čistá příroda bohatá na horské bystřiny umožňuje chov pstruhů, a tak zařízení pro jejich chov není ničím výjimečným. Častou specialitou zejména v Olomouckém kraji jsou nejrůzněji upravované Olomoucké tvarůžky.

Ubytovací zařízení jsou taktéž rozličného charakteru od čtyřhvězdičkového hotelu, přes penzion až po kemp.

V turistické oblasti Jeseníky se nachází tři čtyřhvězdičkové hotely v Jeseníku, Velkých Losinách a v Krnově. Dále se zde nachází několik hotelů nižší třídy, několik kempů a chatových osad, větší množství ostatních zařízení a turistických ubytoven. Největší množství je v turistické oblasti Jeseníky ubytovacích zařízení typu penzion. Přesný počet jednotlivých zařízení je uveden v tabulce číslo 8.

Tabulka číslo 8: Počet jednotlivých druhů hromadných ubytovacích zařízení v turistické oblasti Jeseníky

Počet hromadných ubytovacích zařízení v turistické oblasti Jeseníky	
Druh ubytovacích zařízení	Počet
Hotel ****	3
Hotel ***	27
Hotel **	10
Hotel *	13
Hotel garni	1
Penzion	123
Kemp	5
Chatová osada	11
Turistická ubytovna	62
Ostatní, jinde nspecifikovaná zařízení	88
Celkem	343

Zdroj: www.czso.cz

4.5.3 Sportovně-rekreační služby v turistické oblasti Jeseníky

Sportovně–rekreační služby bývají také označovány jako služby volného času. Tyto služby dávají účastníkovi cestovního ruchu možnost strávit čas aktivním využitím přírodně i uměle vytvořených předpokladů pro rozvoj sportu, rekreace a turistiky. Jsou to zejména služby spojené s využitím různých sportovišť, bazénů, lyžařských svahů a dalších zařízení (5).

Řešené území je více než vhodné pro pěší turistiku a lyžování. Je zde však vybudována také řada areálů, kde nejen turisté najdou sportovní i rekreační vyžití. Ať už jsou to klasická sportoviště s fotbalovým hřištěm, atletickou dráhou, tenisové a jiné kurty či bazény nebo specializované adrenalinové a zábavní parky.

V Jeseníkách je několik adrenalinových parků a areálů nabízející vyžití na terénních minikárách a koloběžkách, bobové dráze a na dalších zařízeních. Takovéto aktivity jsou dostupné například na Ramzovském sedle, ve Zlatých Horách, Petříkově, Pradědu či v adrenalin parku Ranč Orel v České Vsi či Areálu Kereš v Koutech nad Desnou. Dále

je zde také Lanové centrum Proud v Karlově pod Pradědem nebo Acrobat park ve Štítech, kde trénoval olympijský vítěz v akrobatickém lyžování Aleš Valenta.

Řešené území je vybaveno i pro turisty, které sportu příliš neholdují nebo kteří se při sportu unaví. Těm pak nabízí nejrůznější masáže, sauny a další wellness služby. V letních měsících jsou k dispozici venkovní bazény a koupaliště. Obzvláště vhodnými místy pro regeneraci a odpočinek jsou lázeňské komplexy v Jeseníkách, Velkých Losinách a další lázeňská střediska, odpočinout a načerpat energii je možné také v solných jeskyních.

V zimních měsících je turistická oblast Jeseníky rájem vyznavačů zimních sportů. Nachází se zde velké množství lyžařských areálů, které kromě sjezdového lyžování nabízejí také celou řadu dalších aktivit. Například v Ramzové Snowliting, Snowtubing či chůzi na sněžnicích. Mezi nejznámější lyžařské areály se řadí právě Ramzová, Miroslav v Lipová – Lázně, Červenohorské sedlo, Filipovice, Přemyslov v Koutech nad Desnou, areály v okolí Loučné nad Desnou a další. Samozřejmě jsou také četné běžkařské tratě.

Ranč Orel

Ranč Orel se nachází v České Vsi nedaleko města Jeseník. Tento ranč je ideálním místem pro ty, kdo hledají adrenalin a zážitky. Je zde řada možností jak se zabavit.

Zájemci mohou vyzkoušet bungee trampolínu, 13,5 metrů vysokou věž s lezeckou stěnou, obří houpačku a lanovkou, jízdu na koních, terénních čtyřkolkách a koloběžkách, lanové centrum, lukostřelbu a další aktivity. Po vyčerpávajících výkonech se návštěvníci mohou občerstvit ve stylové mexické restauraci, ubytovat se zde nebo si odpočinout u minigolfu (56).

4.5.4 Kulturně – společenské služby v turistické oblasti Jeseníky

Poskytování kulturně–společenských služeb je spojeno zejména s hlavním motivem kulturního a městského cestovního ruchu – hledání zábavy, poznání i společenské komunikace. Tyto služby bývají součástí i jiných druhů cestovního ruchu, například lázeňského, kongresového. Objekty typické pro kulturně–společenské akce jsou

kulturně–historické objekty (hrady, zámky, objekty lidové architektury a podobně), kulturní a osvětová zařízení (divadla, kina, koncertní sály a další), společenské a zábavní zařízení, které jsou součástí ubytovacích či pohostinských zařízení (expressa, libressa, kavárny a tak dále) v neposlední řadě sem také patří různé společenské a kulturní akce – folklórní festivaly, jarmarky a další (2).

Kulturně–osvětová zařízení v řešeném území tvoří nejrůznější muzea, galerie, kina, rodné domy a další. Některé z nich jsou zcela netypické, ukázkou takového do jisté míry neobvyklého zařízení je například Pradědova galerie.

Jeseníky jsou oblastí, která také nabízí řadu kulturně–společenských akcí. Jarmarky, poutě, koncerty, slavnosti města, otevírání letní turistické sezóny a tak dále.

Zlaté dny ve Zlatých Horách

Tradiční slavností ve Zlatých Horách jsou Zlaté dny. Součástí slavností je historický jarmark s ukázkou tradičních řemesel (kovářství, košíkářství, hrnčířství, tkalcovství, drátenictví a tak dále), vystoupení hudebních uskupení a probíhá zde také rekonstrukce historické bitvy, které se účastní historické vojenské spolky z tuzemska i ze zahraničí. Tato akce má dlouholetou tradici a navazuje na bitvy, které probíhaly na Zlatohorsku v období let 1740 - 1790 mezi pruskými a rakouskými vojsky (45).

Pradědova galerie

Pradědova galerie zaujímá prostor o rozloze čtyř hektarů, vytvořil ji řezbář Jiří Halouzka z Jiřikova u Rýmařova. Během prohlídky návštěvník uvidí 250 vyřezaných plastik zvířat a betlém v životní velikosti, který je tvořený ze 138 soch. Tento betlém se pyšní titulem Největší betlém na světě, který získal, když byl vystaven u příležitosti světového kongresu betlémářů v Hradci Králové. Nepřehlédnutelnou dominantou galerie je socha znázorňující vládce jesenických hor - Děda Praděda. Socha je vysoká 10,4 metru. Dalším unikátem galerie je dřevěný obraz Děda Praděda z lipových kmenů o rozměrech 2,2 x 5,5 metru. Všechny tři zvláštnosti jsou zapsány v české knize Guinnessovy rekordy. Galerie je otevřena po celý rok a po telefonické domluvě je možná její prohlídka (24).

4.5.5 Informační služby v turistické oblasti Jeseníky

Účastník cestovního ruchu má zájem o informace nejen před cestou do zvoleného místa, ale také přímo v místě své dovolené. K šíření informací pomáhají turistické informační kanceláře, jejichž posláním je poskytování komplexních informací a informačních materiálů, dále pak mohou zabezpečovat prodej vstupenek na různé akce, vydávat tiskopisy nebo organizovat výlety a zájezdy (2).

V turistické oblasti Jeseníky je 11 turistických informačních center, která se řídí jednotným značením CzechTourism. Těmito informačními centry jsou: Informační centrum v Bohušově, Městské informační centrum Bruntál, Městské informační centrum Hanušovice, Turistické informační centrum Krnov, Informační centrum při Městském muzeu Rýmařov, Turistické informační centrum Štítý, Regionální a městské informační centrum Šumperk, Informační centrum města Vítkova, Městské informační centrum ve Zlatých Horách, Infocentrum v Zábřehu a Informační centrum a městská knihovna Horní Benešov (57). Konkrétní informace včetně kontaktu jsou uvedeny v příloze č. 6.

V řešeném území se však nachází i další informační centra, která návštěvníkům poskytují informace, například Městské informační centrum Jesení, Lázeňské infocentrum Jeseník, Infocentrum ve Starém Městě a další. Všechny tyto centra se snaží nabídnout dostatek informací, které může návštěvník během svého pobytu potřebovat. K dostání jsou mapy, pohledy, známky, suvenýry, nejrůznější prospekty a mnohé další tiskopisy a předměty, které jsou jak placené, tak i volně k dispozici. Velkou část nabídky turistických informačních center tvoří zejména tiskoviny a další předměty, které vydávají Moravskoslezský a Olomoucký kraj za přispění Evropské unie.

5 Analýza potřeb a požadavků návštěvníků v turistické oblasti Jeseníky

Analýza potřeb a požadavků návštěvníků v turistické oblasti Jeseníky byla provedena prostřednictvím dotazníkového šetření. Dotazníky tvořilo 24 otázek otevřeného i uzavřeného typu. Z dotazníkového šetření byla získána data, na jejichž základě byl navržen nový produkt, došlo k potvrzení nebo naopak k vyvrácení stanovených hypotéz. Z dotazníků bylo možné zjistit například region, ze kterého návštěvníci do Jeseníků přijíždí, spokojenost se službami cestovního ruchu, atraktivity, které návštěvníci nejčastěji vyhledávali, aktivity, které v Jeseníkách vykonávají a další fakta, na jejichž základě byl sestaven profil návštěvníka.

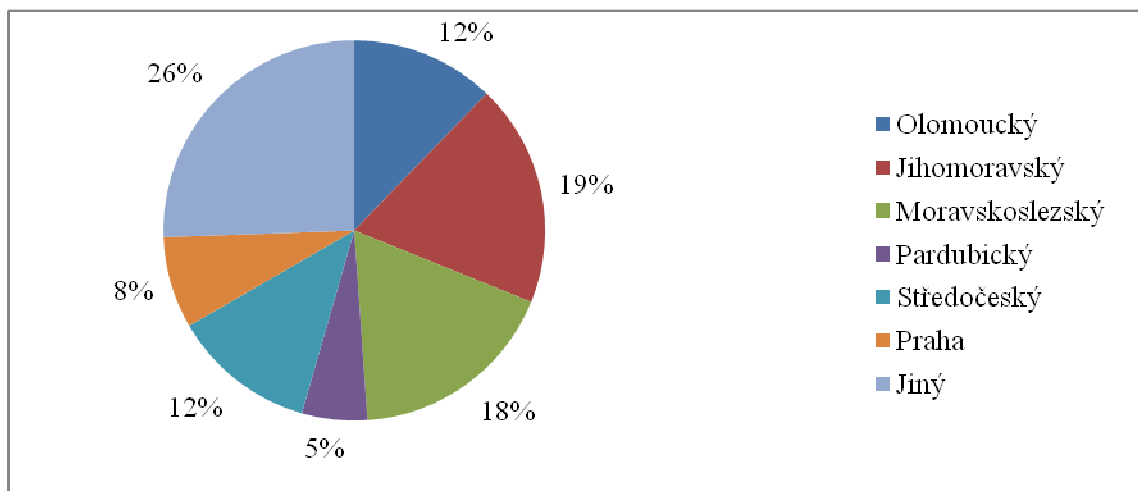
5. 1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Dotazování bylo uskutečněno formou osobního sběru dat ve čtyřech střediscích cestovního ruchu Jeseník, Lipová – Lázně, Staré Město a Zlaté Hory v srpnu 2010. Dotazníkové šetření probíhalo v Jeseníku na náměstí a u informačního centra, ve Starém Městě a Zlatých Horách u informačního centra a v Lipová – Lázně šetření probíhala v lázeňském areálu. Celkem se dotazníkového šetření účastnilo 90 respondentů - třicet v rekreačním středisku Jeseník a po dvaceti dotázaných v ostatních střediscích.

Otázka č. 1 – Ze kterého kraje jste do turistické oblasti Jeseníky přijeli?

Jak je patrné z grafu č. 1, turistickou oblast Jeseníky navštěvují především turisté z nejbližších krajů. Tedy z krajů Olomouckého, Moravskoslezského, Jihomoravského a Pardubického. Tyto kraje dohromady pokrývají celkem 54 %. Ovšem jsou zde zastoupeny i další různé kraje, které jsou zahrnuty pod název „jiný“. Tato skutečnost může být zapříčiněna tím, že turistická oblast Jeseníky obsahuje několik lázeňských středisek, které jsou celorepublikově k tomuto účelu využívány a tudíž zde jsou návštěvníci z celé České republiky.

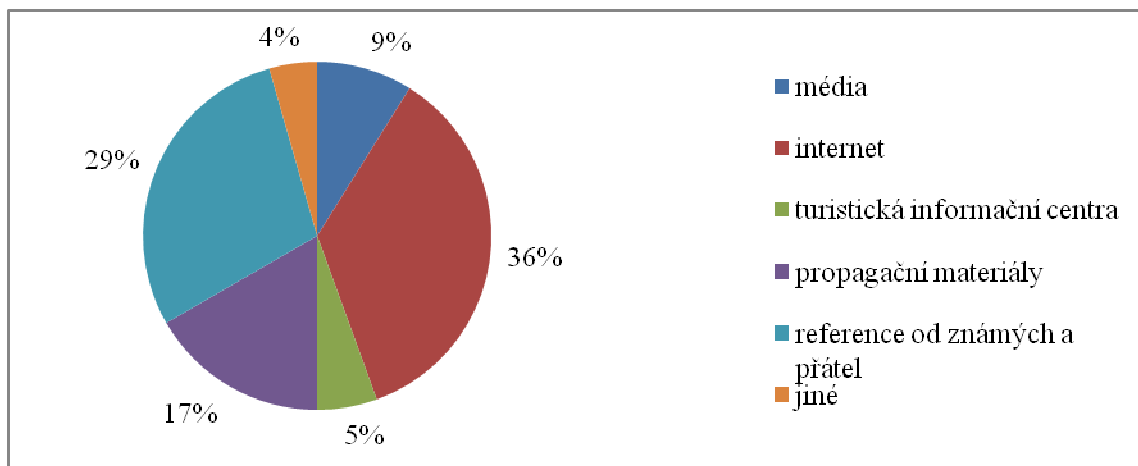
Graf 1 – Rozdělení respondentů dle trvalého bydliště

Zdroj: Vlastní šetření

Otázka č. 2 – Ze kterého informačního zdroje jste se o turistické oblasti Jeseníky dozvěděli?

Graf 2 – Informační zdroje

Zdroj: Vlastní šetření

Nejčastějšími zdroji, které přiměly dotázané k návštěvě oblasti, byly internet a reference od známých a přátel. Internet je velice rozšířeným způsobem, jak získat informace, a tak není překvapivé, že je to hlavní informační zdroj, který dokáže potenciální návštěvníky přesvědčit, aby do oblasti přijeli. Reference od známých a přátel, které byly takéž čteně zastoupeny. Tento fakt pravděpodobně souvisí s tím, že do oblasti jezdí především návštěvníci z okolních krajů a dá se předpokladat,

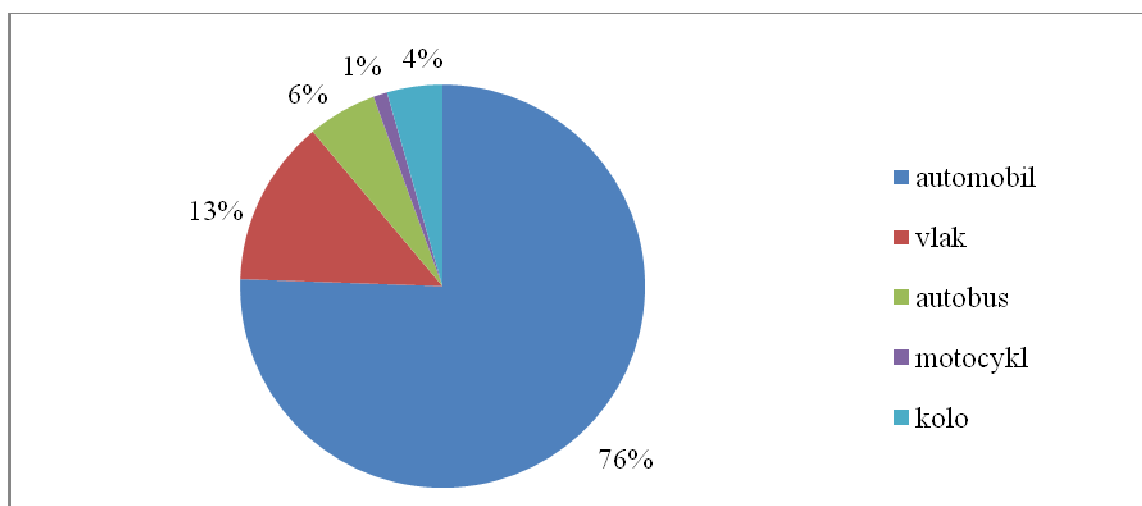
že v řešeném území mají rodinu nebo své přátele. Dotázaní, kteří do oblasti jezdí opakovaně, odpovídali na otázku jak se o turistické oblasti dozvěděli poprvé.

Otázka č. 3 – Jste v turistické oblasti Jeseníky poprvé?

V srpnu roku 2010 byla 33 % dotázaných v turistické oblasti Jeseníky poprvé, většina z turistů tuto oblast navštěvuje opakovaně, celkem 67 %. Respondenti se do oblasti vracejí opakovaně zejména kvůli dobrým zkušenostem, pěkné přírodě nebo rodině a přátelům, které zde mají. Což koresponduje s otázkou č. 1 - celkem totiž 54 % dotázaných do turistické oblasti Jeseníky přijíždí z okolních krajů.

Otázka č. 4 – Jakým dopravním prostředkem jste se do turistické oblasti Jeseníky dostali?

Graf č. 3 – Dopravní prostředky

Zdroj: Vlastní šetření

Dominujícím dopravním prostředkem je jednoznačně automobil. Takto značná převaha je zapříčiněna tím, že automobil neslouží jen jako pohodlný způsob jak do oblasti přijet, ale umožňuje jistou svobodu pohybu bez závislosti na času, četnosti spojů a podobně. Dotázaní, kteří přijeli do turistické oblasti Jeseníky vlakem nebo autobusem, byli zpravidla lázeňští hosté, kteří v lázeňském prostředí a jeho okolí tráví většinu času. Respondenti, kteří přijeli do oblasti na kolech, pocházejí z blízkého okolí turistické oblasti Jeseníky.

Otázka č. 5 – Jak jste spokojení s dopravní obslužností turistické oblasti Jeseníky?

Téměř všichni (85 dotázaných) z respondenti hodnotí dopravní obslužnost oblasti dobře a jsou tedy spokojení. Pouze 3 odpověděli, že spokojeni nejsou. Dva dotázaní nevěděli, jak by dopravní obslužnost hodnotili. Turistická oblast Jeseníky je dobře dostupná, a to jak po železnici, tak po silnici. Silnice I. třídy spojují střediska cestovního ruchu a je zde relativně hustá síť silnic nižších tříd.

Otázka č. 6 – Jak dlouho budete v turistické oblasti Jeseníky pobývat?

Tabulka č. 9 – Délka pobytu v turistické oblasti Jeseníky

Počet nocí	Četnost
0 nocí	14
1 - 3 noci	9
více než 4 noci	67

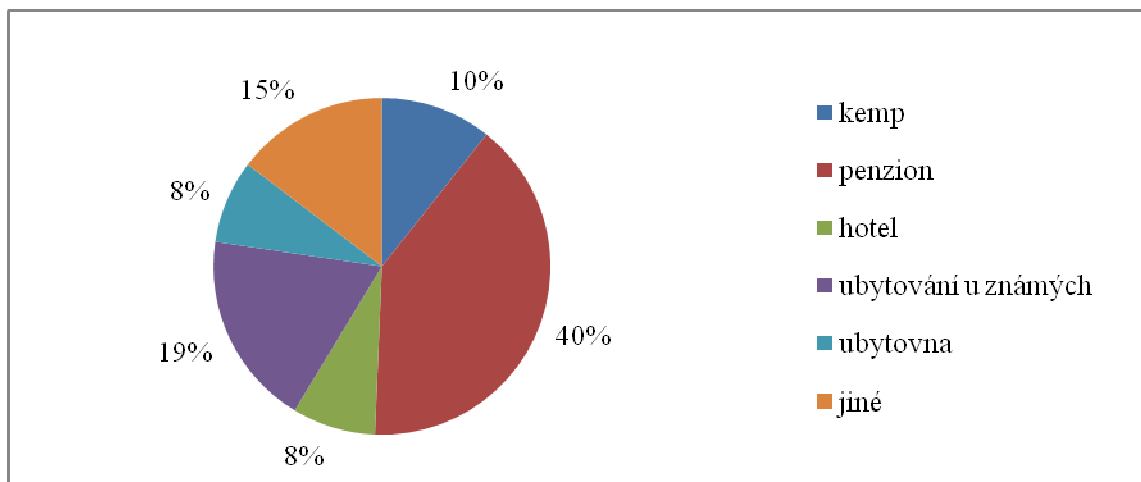
Zdroj: Vlastní šetření

Převažující je počet dotázaných, kteří v oblasti přenocují více než čtyřikrát. Dá se tedy předpokládat, že se jedná o klasické týdenní dovolené nebo o lázeňské hosty, jejichž pobyt se zpravidla pohybuje v rádech několika týdnů. U respondentů s kratším pobytem se jedná zpravidla o víkendový pobyt u rodiny nebo přátel. I zde je tedy vhodné poukázat na otázku č. 1, protože je více než pravděpodobné, že vzdálenost odkud dotázaní přijíždí, má na délku jejich pobytu značný vliv.

Otázka č. 7 – V jakém ubytovacím zařízení pobýváte po dobu pobytu v turistické oblasti Jeseníky?

Následující graf č. 7 jen potvrzuje fakt, uvedený v tabulce č. 8, ze které je patrné, že v celé turistické oblasti je dominujícím typem ubytovacího zařízení právě penzion. Celkem je jich v celé oblasti 123. Poměrně významný je také počet turistů ubytovaných u svých známých. Tuto skutečnost lze dát opět do souvislosti s velkým počtem turistů, jež do oblasti přijíždějí z krajů bezprostředně sousedících s turistickou oblastí a lze předpokládat, že přijeli právě za známými.

Graf č. 4 – Druh ubytovacího zařízení

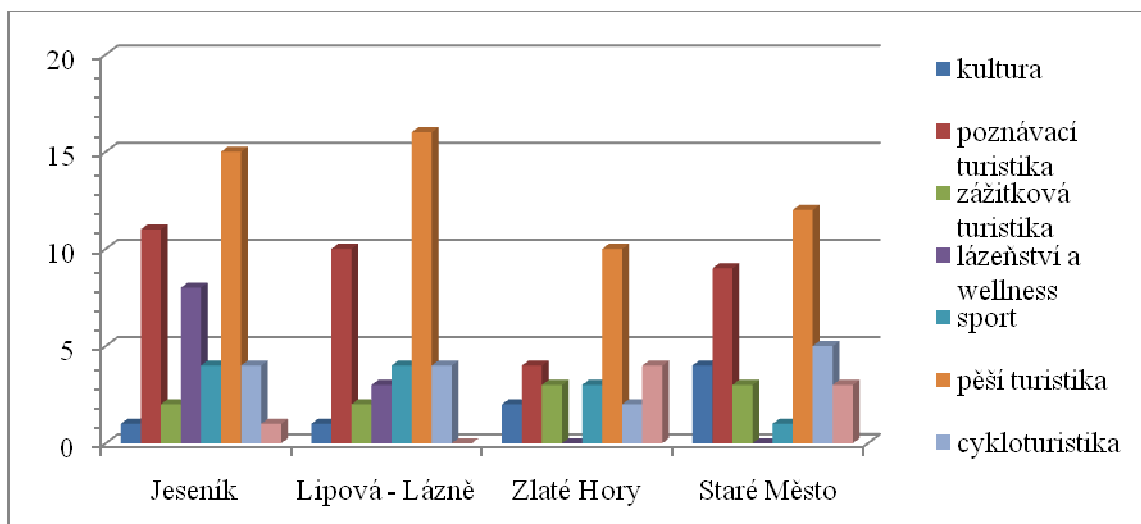
Zdroj: Vlastní šetření

Otázka č. 8 – Jste spokojeni s kvalitou ubytovacích služeb?

Dotázaní návštěvníci byli z 72 % s kvalitou služeb spokojeni. Zbýlých 28 % byli částečně nespokojení turisté, kterým vadila špatná vybavenost a poruchy v ubytovacím zařízení.

Otázka č. 9 – Co je hlavním motivem pro návštěvu turistické oblasti?

Graf č. 5 – Převažující motiv návštěvy

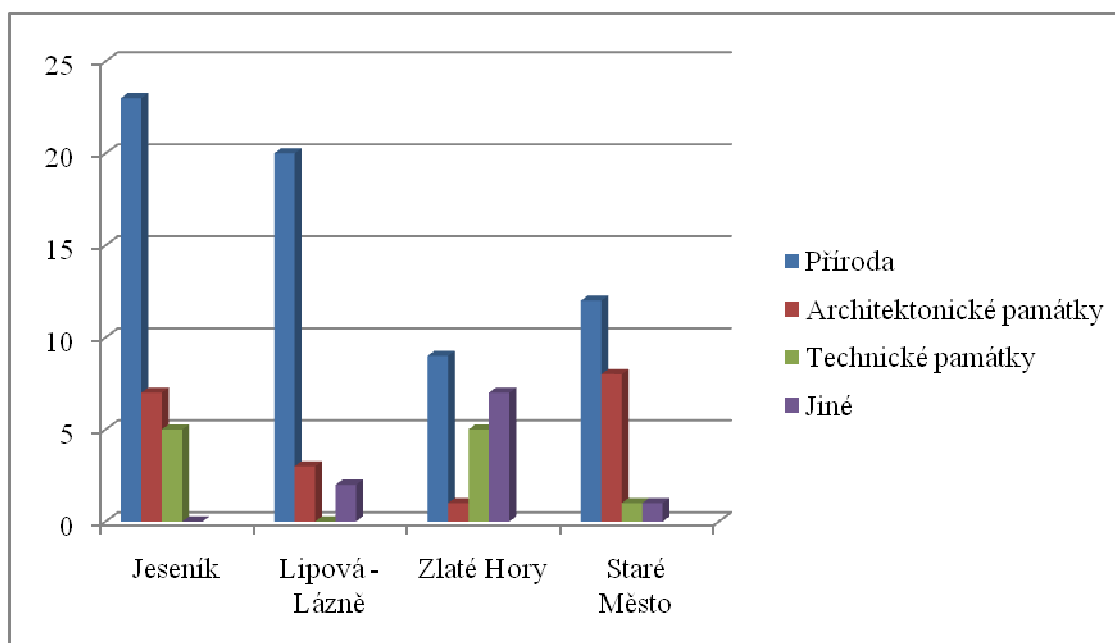

Zdroj: Vlastní šetření

Turisté se nejčastěji vydávají zejména za pěší a poznávací turistiku, tyto motivy převažují ve všech střediscích, kde dotazování probíhalo. Dále vyhledávají v Jeseníku a v Lipová – Lázně lázeňství a wellness, což je pochopitelné, protože se jedná o lázeňská střediska. Dalšími motivy k návštěvě jsou pak cykloturistika, zážitková turistika, kultura a sport.

Otázka č. 10 – Co se Vám zatím nejvíce líbilo?

Graf č. 6 – Oblíbené atraktivity

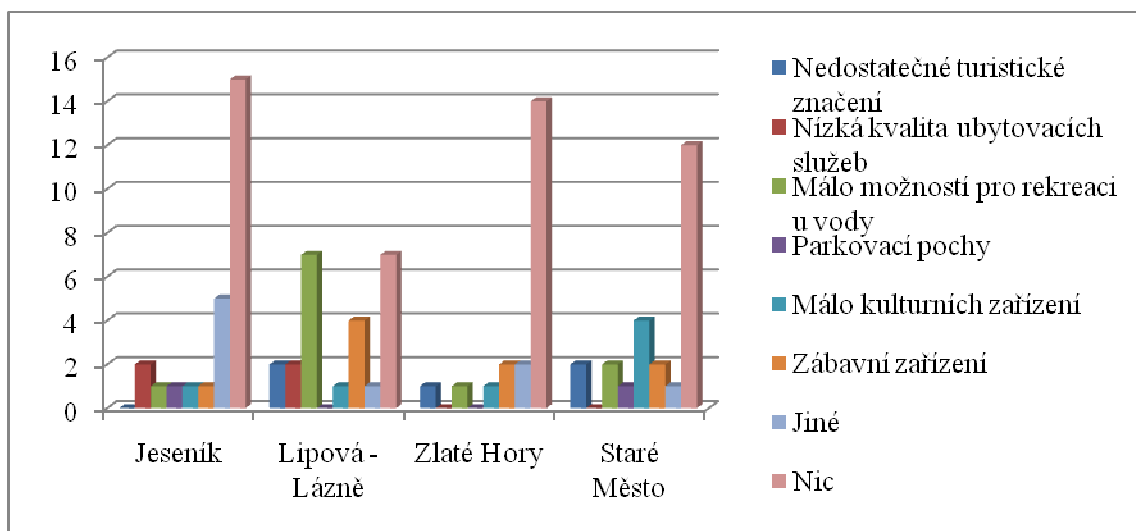

Zdroj: Vlastní šetření

Ve všech střediscích se dotázaným líbila především příroda, do které jsou všechna střediska zasazena. Dotázaní si také oblíbili architektonické památky. V Jeseníku se líbil areál lázní a architektonický ráz města s vodní tvrzí, v Lipová – Lázně opět zaujal areál lázní a ve Starém Městě nedaleký zámek Branná či kostel. Dotázaným se líbily také technické památky. Například elektrárna Dlouhé Stráně a rozhledna Zlatý Chlum nedaleko Jeseníku, rozhledna Biskupská Kupa ve Zlatých Horách, vojenská opevnění v okolí Starého Města a další. Dotázaným ve Zlatých Horách se pak velice zaujal skanzen Zlatorudné Mlýny.

Otázka č. 11 – Postrádáte něco v turistické oblasti Jeseníky?

Graf č. 7 – Nedostatky v oblasti

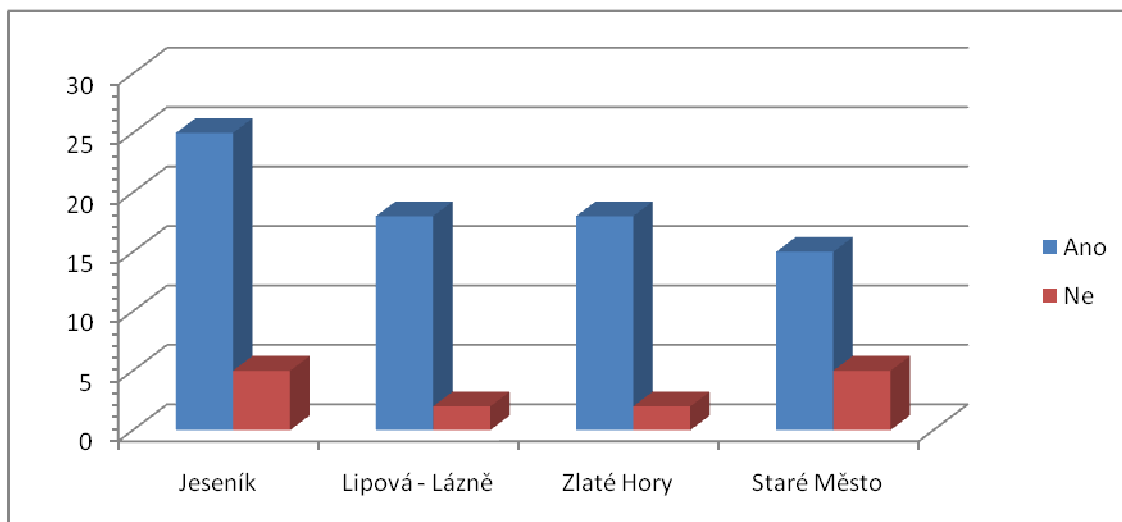
Zdroj: Vlastní šetření

Většina dotázaných (54 %) si nevybavila žádný závažný nedostatek ani v jednom ze středisek. Pokud si respondenti stěžovali, tak to bylo na nedostatek míst pro rekreaci u vody (13 %), malé množství kulturních (8 %) a zábavních zařízení (10 %) a jiné (10 %), například malé množství cyklostezek, které vedou často po silnici a nedostatek bezbariérových přístupů, absenci poštovních schránek a malý počet čerpacích stanic.

Otázka č. 12 – Navštívili jste během pobytu v turistické oblasti stravovací zařízení?

Následující graf č. 12 ukazuje, že pouze 15 % respondentů během svého pobytu nenavštívilo žádné stravovací zařízení. Tito dotázaní se pravděpodobně stravovali u známých či přátel, protože 19 % z celkového počtu dotázaných u známých či přátel po dobu svého pobytu v turistické oblasti Jeseníky přebývalo. Zbylí (85 %) respondenti stravovací zařízení navštívili, což by mohlo být tím, že střediska jsou turisticky zajímavá a návštěvníci mohou v nich i v přilehlém okolí strávit celý den. Obdobně jsou na tom i ostatní střediska. Turistická oblast nabízí nejrůznější druhy stravovacích zařízení od cukráren, přes bistra, vinotéky až k restauracím nejrůznějšího zaměření. Nabídka je pestrá a vybere si každý, kdo chce.

Graf č. 8 – Návštěvnost stravovacích zařízení

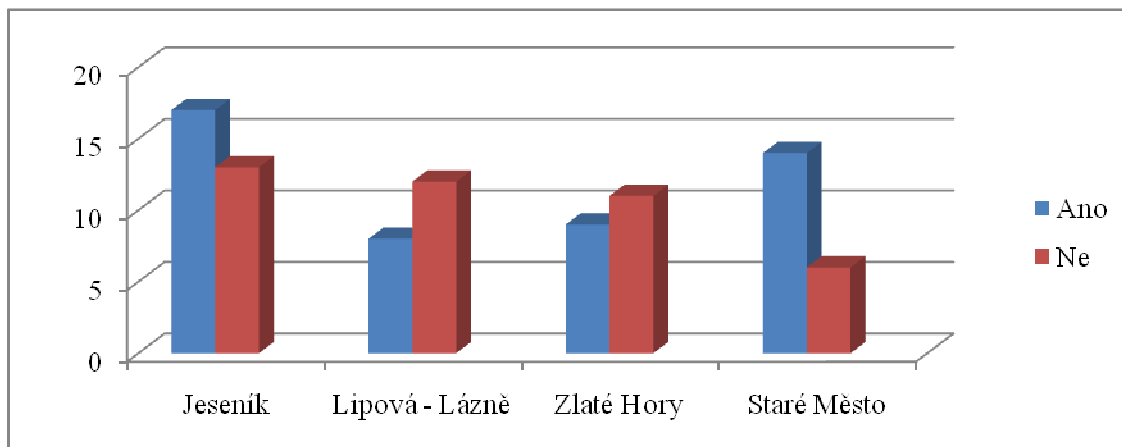
Zdroj: Vlastní šetření

Otázka č. 13 – Byli jste spokojeni s kvalitou stravovacích služeb?

Z celkového počtu 76 dotázaných, kteří navštívili nějaké stravovací zařízení, bylo 87 % zcela spokojeno s kvalitou služeb. Jen částečně spojeno bylo 7 % a zcela nespokojeno bylo jen 6 %. Příčiny nespokojenosti byly dvě, a to nepříjemný personál, se kterým se bohužel alespoň jednou setkal každý občan, a také nedostatečná kvalita pokrmu.

Otázka č. 14 – Navštívili jste během pobytu v turistickém středisku informační centrum?

Graf č. 9 – Návštěvnost turistických informačních center

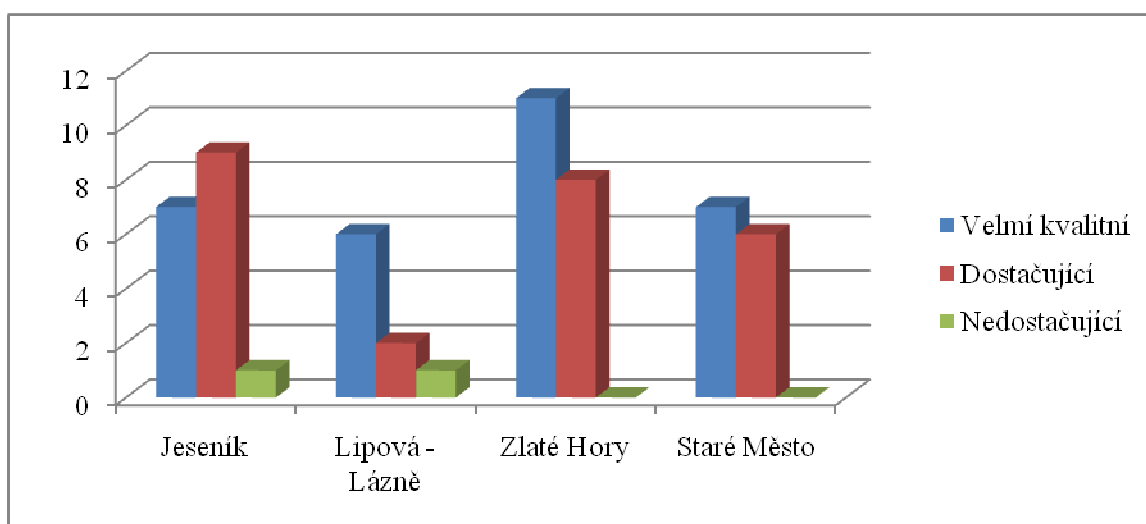

Zdroj: Vlastní šetření

Množství dotázaných, kteří navštívili turistická informační centra v Jeseníku, Lipová – Lázně a ve Zlatých Horách, by mohlo být rozhodně větší. V lázeňském středisku Jeseník by turistické informační centrum mělo být lépe značeno. Mnozí z dotazovaných, kteří ho nenavštívili, nevěděli, kde vlastně je, protože značky turisty nejčastěji zavedly k informačnímu panelu na náměstí. Ve Zlatých Horách a v Lipová – Lázně je informační centrum umístěno mimo bezprostřední dosah zraků návštěvníků. V Lipová – Lázně má navíc informační centrum nezvyklou provozní dobu jen některé dny v týdnu a jen v odpoledních hodinách.

Otázka č. 15 – Jak byste hodnotili služby poskytované v informačním centru?

Graf č. 10 – Hodnocení turistického informačního centra

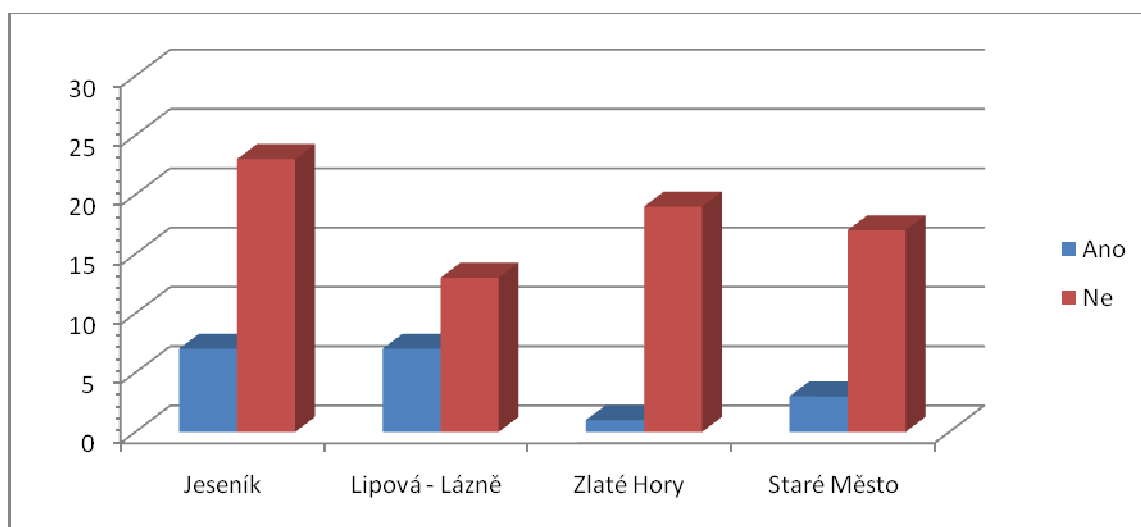
Zdroj: Vlastní šetření

Jesenické informační centrum je z 41 % hodnoceno jako velmi kvalitní, z 53 % jako dostačující a 6 % dotázaných ho hodnotilo jako nedostačující. Informační centrum Lipová – Lázně hodnotilo jako velmi kvalitní 67 %, jako dostačující 23 % a jako nedostačující 10 % dotázaných. Zlatorhorské a Staroměstské informační centrum bylo shodně hodnoceno jako kvalitní (55 %) a jako dostačující (45 %). Důvody nespokojenosti spočívaly v nedostatku map a prospektů o okolí či neochotě pracovníků informačního centra.

Otázka č. 16 – Využili jste během pobytu v turistickém středisku některou ze sportovně–rekreačních služeb?

Ani ne polovina respondentů (23,3 %) využila některou ze sportovně–rekreačních služeb. V Jeseníku se jednalo zejména o návštěvu lázeňského bazénu, bowlingu nebo autodráhy či adrenalinového parku. V Lipová – Lázně dotázaní využili tyto služby v areálu na Ramzovském sedle, kde jezdili na motokárách, dále pak navštívili lanový park v blízkosti Lipové. Ve Zlatých Horách je nejmenší počet dotázaných, kteří využili sportovně–rekreační služby a to tenisové kurty. Ve Starém Městě dotázaní jezdili na bobové dráze a terénních koloběžkách. Graf č. 11 potvrzuje skutečnost, že za sportem do oblasti vyjíždí jen asi 12 % ze všech dotázaných, proto sportovně–rekreačních služeb využívá relativně malé procento dotázaných a služby, které využili, jsou spíše pro odreagování a doplnění programu.

Graf č. 11 – Využitelnost sportovně–rekreačních služeb

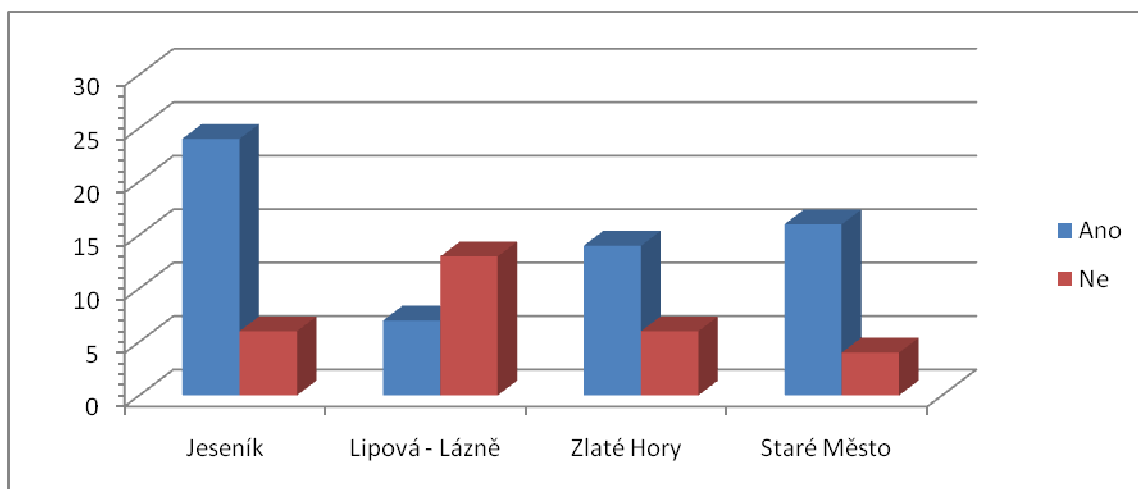
Zdroj: Vlastní šetření

Otázka č. 17 – Byli jste s kvalitou sportovně–rekreačních služeb spokojeni?

Ti návštěvníci, kteří využili některou ze sportovně–rekreačních služeb, byli velice spokojeni a neměli žádné připomínky k jejich kvalitě. Tento fakt je zřejmě zapříčiněn tím, že všechny tyto služby si dotázaní předem prohlédli a bylo hned od začátku zřejmé, co od nich mohou očekávat, takže nikdo z nich nebyl nepříjemně překvapen.

Otázka č. 18 – Navštívili jste v turistickém středisku kulturně–historické zařízení?

Graf č. 12 – Návštěvnost kulturně–historických zařízení

Zdroj: Vlastní šetření

Kulturně–historických služeb využilo celkem 68 % dotázaných. Nejvíce respondenti navštěvovali tato zařízení turisté v lázeňském středisku Jeseník, což není překvapivé, protože se jedná o okresní město, které je také ze středisek, ve kterých dotazování probíhalo, největší. V Jeseníku respondenti navštívili zejména muzea, vodní tvrz, Priessnitzův dům a lázeňský areál se zajímavým parkem a architekturou. Podobné to bylo i v Lipové, kde turisté navštívili muzeum a lázeňský areál. Ve Zlatých Horách a Starém Městě dotázaní navštívili rovněž muzeum. Ve Starém Městě respondenti navíc ještě vojenská opevnění, která jsou rozmístěna v okolí města a ve Zlatých Horách rozhlednu Biskupská kupa, skanzen Zlatorudné mlýny a kostel.

Otázka č. 19 – Byli jste se službami v kulturně–historickém zařízení spokojeni?

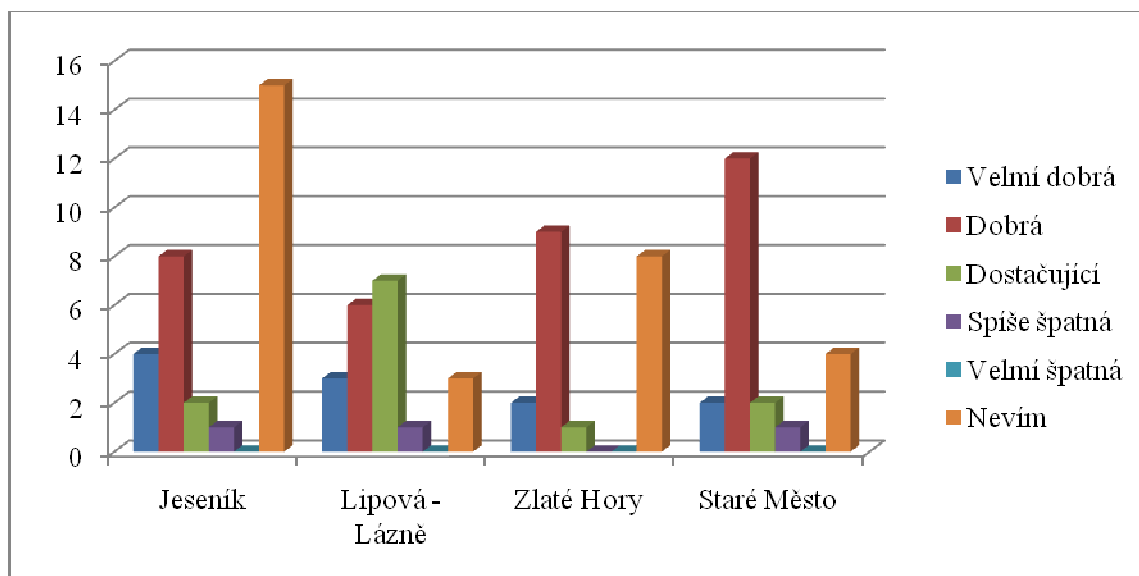
Každý z respondentů, který navštívil kulturně–historické zařízení, byl s nabízenými službami spokojen a neshledal nic, co by mohl těmto zařízením vytknout.

Otázka č. 20 – Jak byste hodnotili vybavenost turistického střediska pro následující aktivity?

Z grafu č. 13 je zřejmé, že cykloturistika je nejlépe hodnocena ve středisku Staré Město, což souvisí s otázkou č. 9., ze které bylo zjištěno, že po pěší turistice je to druhá nejvyhledávanější aktivita v tomto středisku. Mnozí dotázaní ale nevěděli, jak

vybavenost pro cykloturistiku ohodnotit. Tuto skutečnost je vhodné dát opět do kontextu s otázkou č. 9, protože přímo za cykloturistikou jezdí do turistické oblasti Jeseníky pouze 17 % dotázaných

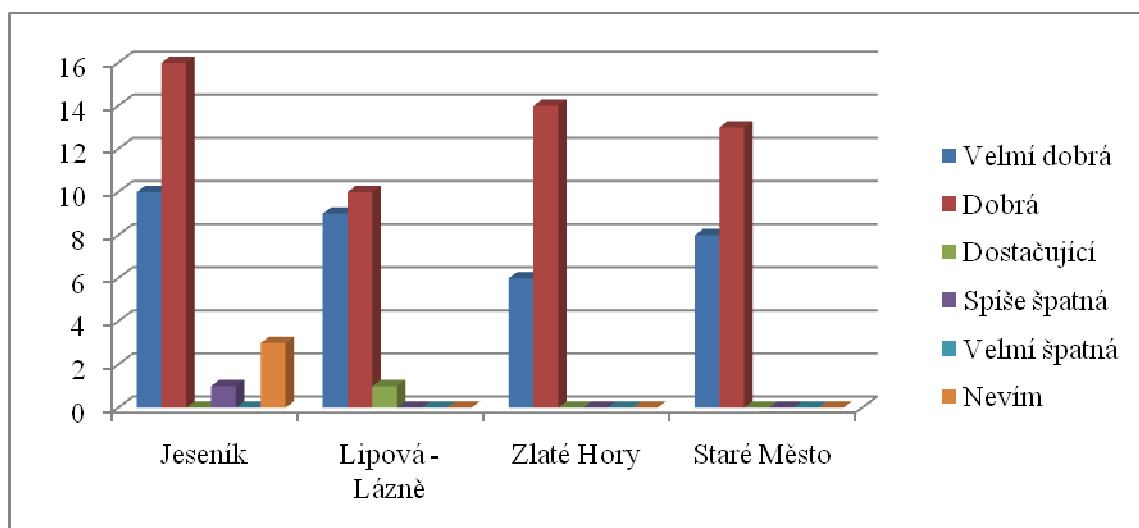
Graf č. 13 – Hodnocení vybavenosti turistického střediska pro cykloturistiku

Zdroj: Vlastní šetření

Vybavenost střediska pro pěší turistiku

Graf č. 14 – Hodnocení vybavenosti střediska pro pěší turistiku

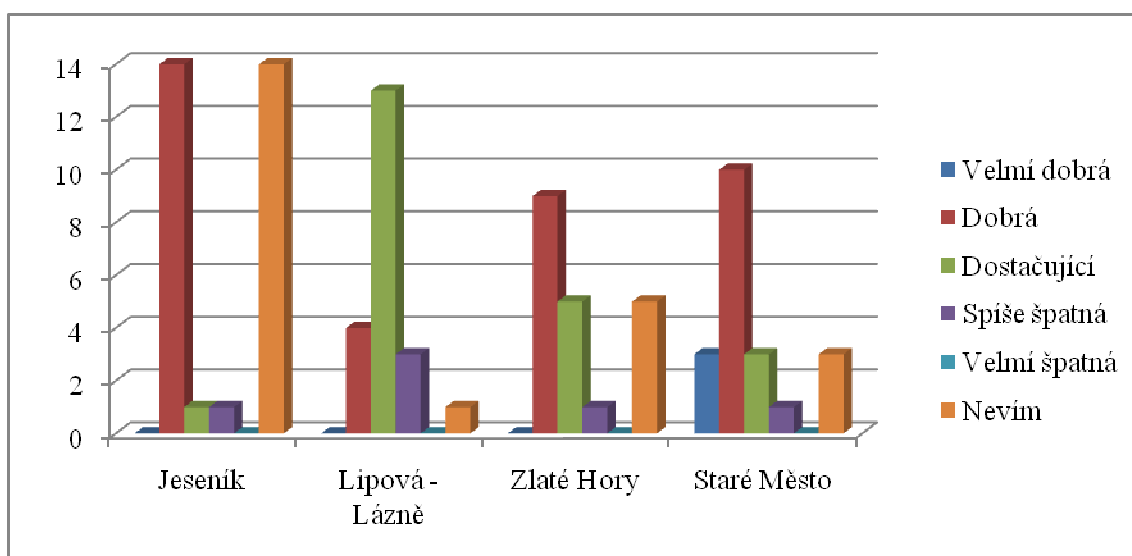

Zdroj: Vlastní šetření

Z otázky č. 9 je zjištěno, že pěší turistiku vyhledává celkem 58 % dotázaných, takže je jen malé procento těch, kteří neví, jak tuto aktivitu odhodnotit. Následující graf č. 14 ukazuje, že podmínky pro pěší turistiku jsou nejčastěji hodoceny jako dobré nebo velmi dobré. Částečnou výjimkou jsou pouze střediska Jeseník a Lipová – Lázně. V Jeseníku se objevuje v malé míře hodnocení této aktivity dokonce jako spíše špatné a ve středisku Lipová – Lázně jako dostačující.

Vybavenost střediska pro pěší turistiku

Graf č.15 – Hodnocení vybavenosti střediska pro kulturně–historickou turistiku

Zdroj: Vlastní šetření

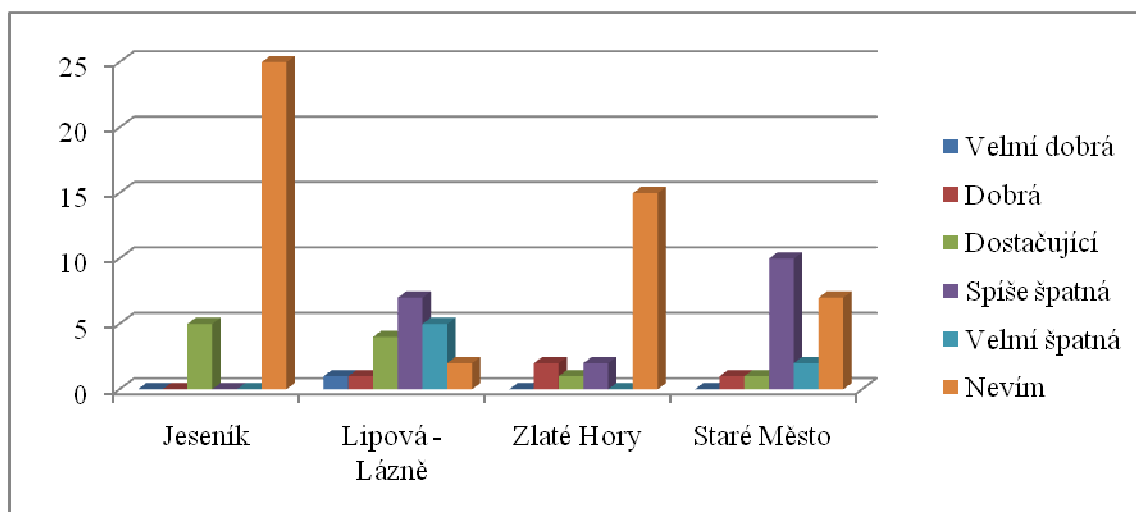
Z grafu č. 15 je patrné, že ve všech střediscích je kulturně–historická turistika hodnocena nejčastěji jako dobrá. Výjimkou je středisko Lipová–Lázně, které hodnotilo 65 % respondentů ve středisku dostačující. To je zapříčiněno tím, že ve středisku je pouze muzeum a areál lázní s parkem. Středisko Staré Město bylo 15 % respondentů, kteří toto středisko navštívili, hodnoceno jako velmi dobré. Staroměstsko nabízí muzeum, kostel a historická válečná opevnění v několika památkách k okolním obcím.

Vybavenost střediska pro rekreaci u vodních ploch

V celé turistické oblasti Jeseníky není příliš možností rekreace u vodních ploch. Tomu odpovídá i hodnocení vybavenosti v jednotlivých střediscích. V lázeňském středisku

Jeseník dotázaní nebyli z 83 % vůbec schopni ohodnotit možnosti pro rekreaci u vodních ploch. Zbylých 17 % hodnotilo situaci jako dostačující, s tím, že je možné využití lázeňského bazén, otevřeného koupaliště Jeseník či uzavřeného koupaliště v sousední obci Česká Ves. Ve středisku Lipová – Lázně je možnost rekreace u vodních ploch hodnocena ze 35 % jako spíše špatná, což značí opět nedostatek míst pro rekreaci u vody. V blízkosti Lipové jsou pouze jezírka na Bobrovníku. Podobně jako dvě předešlá střediska jsou hodnoceny i Zlaté Hory, které mají koupaliště a rybník, který je však vhodný spíše k rybolovu než ke koupání, a Staré Město s jedním koupalištěm.

Graf č. 16 – Hodnocení vybavenosti střediska pro rekreaci u vodních ploch

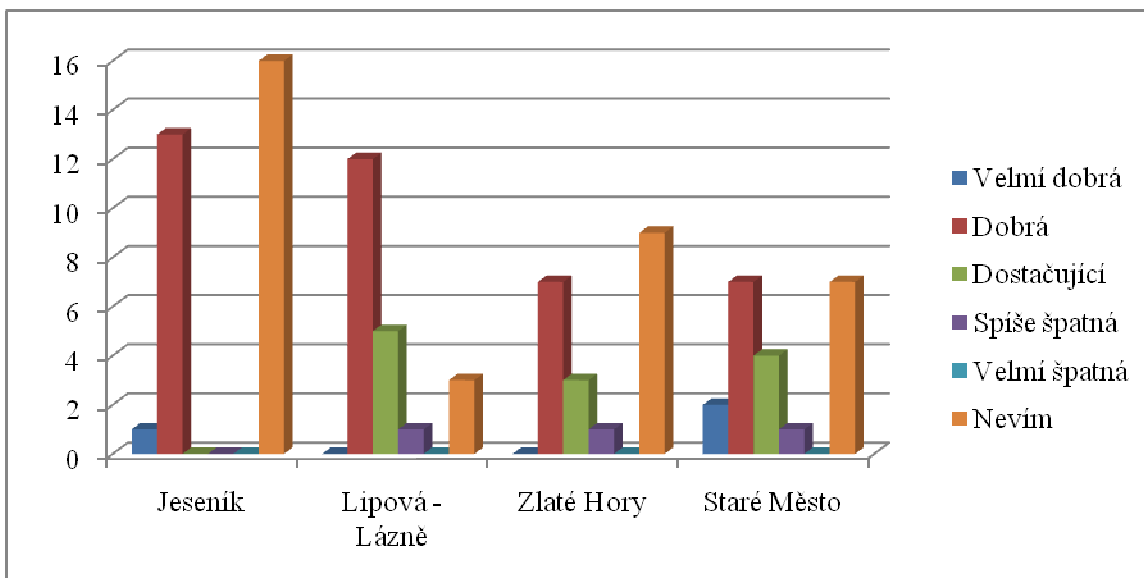

Zdroj: Vlastní šetření

Vybavenost střediska pro sport

Velká část dotázaných (39 %) nevěděla, jak by vybavenost pro sport ohodnotila. Ti, kteří ji byli schopni posoudit, hodnotili ze 46 % ve všech střediscích podmínky pro sport jako dobré. To není překvapivé, protože střediska jsou vybavena jak sportovišti tak areály nabízející nejrůznější adrenalinové aktivity.

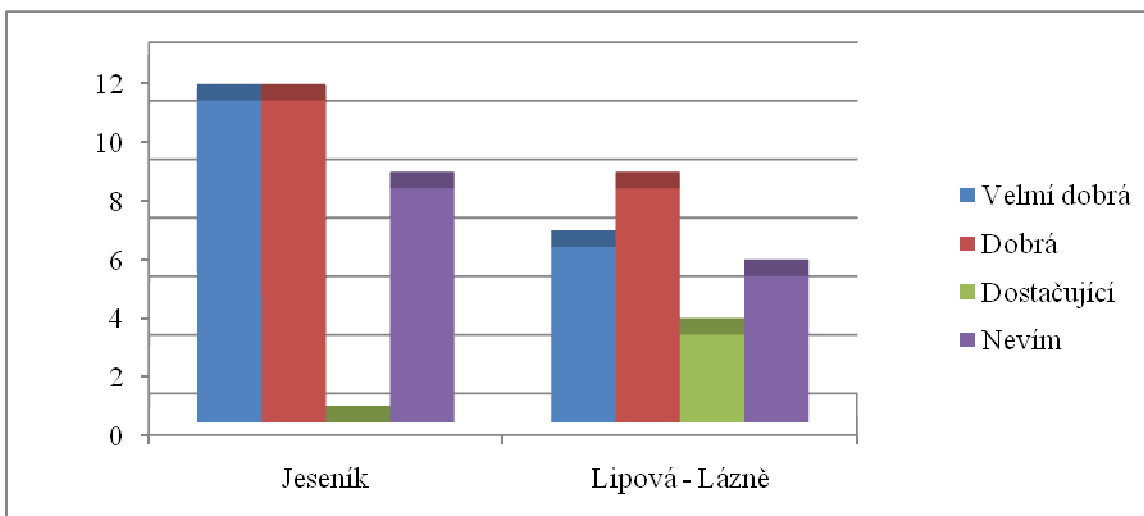
Graf č. 17 - Hodnocení vybavenosti střediska pro sport

Zdroj: Vlastní šetření

Vybavenost střediska pro lázeňskou turistiku

Graf č. 18 – Hodnocení vybavenosti pro lázeňskou turistiku

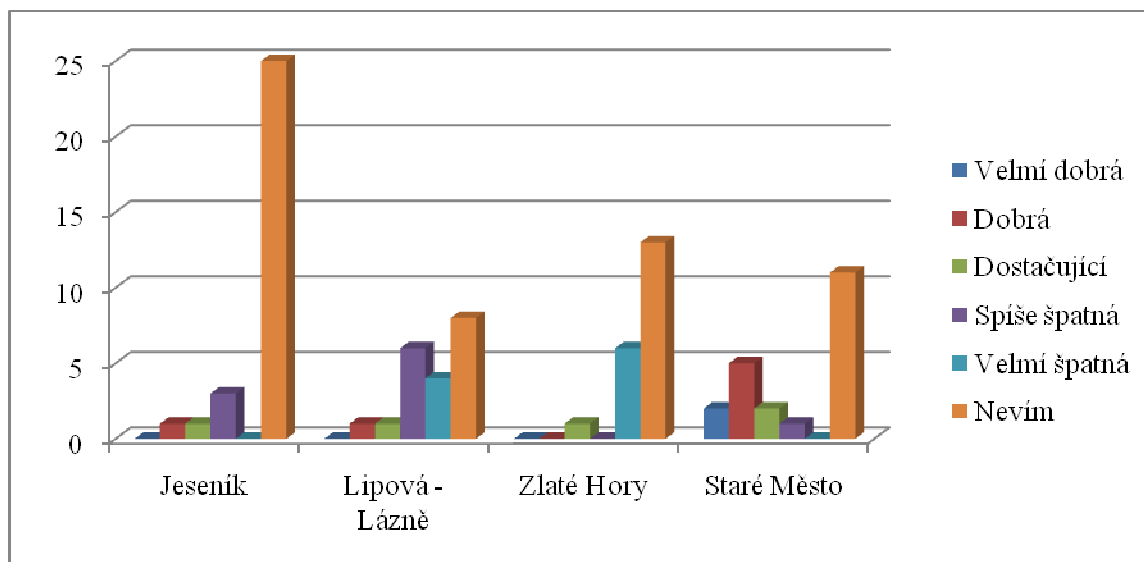
Zdroj: Vlastní šetření

Hodnocení vybavenosti pro lázeňskou turistiku má smysl jen v lázeňských střediscích Jeseník a Lipová - Lázně. Vybavenost střediska Jeseníky byla hodnocena zejména jako velice dobrá a dobrá shodně po 36 %. Stejné hodnocení převládalo i ve středisku Lipová – Lázně. Jako velmi dobrou hodnotilo vybavenost pro lázeňskou turistiku v Lipové

30 % a jako dobrou 40 % dotázaných. Ostatní respondenti nevěděli, jak vybavenost pro lázeňskou turistiku ohodnotit.

Vybavenost střediska pro agroturistiku

Graf č. 19 - Hodnocení vybavenosti střediska pro agroturistiku

Zdroj: Vlastní šetření

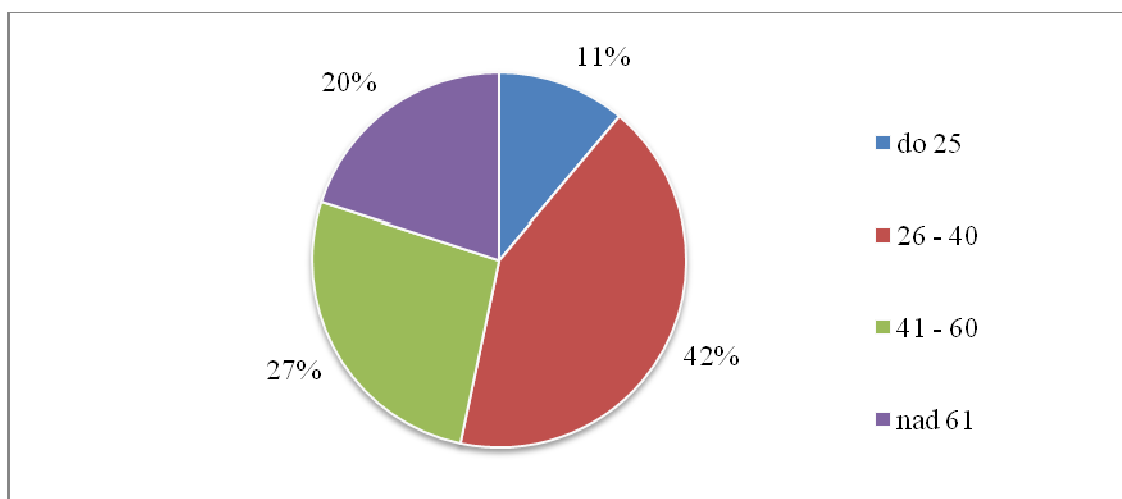
Z grafu č. 19 je patrné, že ze všech dotázaných celkem 63 % nebylo schopno ohodnotit vybavenost středisek pro agroturistiku. Pravděpodobně to bude tím, že většina dotázaných za těmito službami do oblasti nejedí. Za účelem agroturistiky přijela do turistické oblasti pouze 2 % dotázaných (přijeli do Starého Města), kteří jako jediní hodnotili vybavenost střediska za velice dobrou. V případě Jeseníku a Starého Města je možné, že o okolních jízdárnách či rančích nabízející agroturistiku dotázaní opravdu nevěděli, a tak nemohli situaci posoudit nebo posoudili jako nedostačující, spíše špatnou či velmi špatnou. Ve středisku Lipová – Lázně taktéž není agroturistika pozitivně hodnocena, avšak i zde je možnost agroturistiky na blízkém Ramzovském sedle. Nejhorše dotázaní hodnotili středisko Zlaté Hory. Tento výsledek odpovídá skutečnosti, že Zlaté Hory pro agroturistiku vybaveny nejsou. Ve Zlatých Horách ani v nejbližším okolí nic podobného turistům k dispozici není.

Otázka č. 21 – Pohlaví respondenta

Pohlaví respondentů se procentuelně lišilo jen nepatrně. Ženy jsou mezi dotázanými zastoupeny 51 % a muži 49 %.

Otázka č. 22 – Do jaké věkové skupiny patříte?

Graf č. 20 – Věkové rozdělení

Zdroj: Vlastní šetření

Z grafu č. 20 jasně vyplývá, že hlavním segmentem jsou v turistické oblasti návštěvníci ve věkové kategorii od 26 do 40 let. Tedy aktivní lidé, kteří se dobře pohybují a neměli by mít problém zvládnout i náročnější terén v oblasti. Druhým významným segmentem jsou lidé ve věku od 41 do 60 let, dále pak lidé nad 61 let. Jen malé množství dotázaných bylo mladší než 25 let.

Otázka č. 23 – Jaká je Vaše ekonomická aktivita?

Respondenti, kteří se dotazníkového šetření zúčastnili, jsou z více než 50 % zaměstnanci, 19 % jsou důchodci, 17 % podnikatelé, 9 % jsou studenti a ostatní byly respondentky, které v době dotazníkového šetření byly na mateřské dovolené.

Otázka č. 24 – Chtěli byste se v budoucnu do této turistické oblasti opět vrátit?

Až na dva dotázané by se všichni do turistické oblasti ještě alespoň jednou vrátili a poznali další zajímavá místa, která jim tato oblast může nabídnout.

5. 2 Profil účastníka cestovního ruchu v turistické oblasti Jeseníky

Typický návštěvník turistické oblasti Jeseníky je muž nebo žena ve věku od 26 do 40 let, který je z 50 % ekonomicky aktivní - zaměstnanec. Většinou přijíždí z Moravskoslezského, Jihomoravského a Olomouckého kraje. Délka pobytu typického návštěvníka této oblasti činí více než čtyři noci a nejčastěji využívá ubytovací zařízení typu penzion. Stěžejním motivem pro návštěvu turistické oblasti Jeseníky je pěší turistika. V menší míře pak motiv poznávací a lázeňské turistiky. Hlavními informačními zdroji, na jejichž základě se typický návštěvník rozhoduje k návštěvě oblasti, jsou jednoznačně internet a reference, které mu poskytli jeho známí a přátelé. Charakteristickým rysem typického návštěvníka je také to, že do oblasti jezdí opakovaně a předpokládá, že do této oblasti ještě někdy v budoucnosti opět zavítá.

5. 3 Zodpovězení hypotéz

Na začátku této práce byly uvedeny zvolené hypotézy. Dotazníkové šetření, které bylo provedeno, mělo potvrdit nebo naopak vyvrátit, zda jsou tyto hypotézy pravdivé či nikoli.

Hypotéza č. 1: „Návštěvníci přijíždí do turistické oblasti Jeseníky zejména za pěší turistikou a cykloturistikou.“

Tato hypotéza se potvrdila jen částečně. Z celkového počtu devadesáti dotázaných uvedlo padesát dva z nich (66 %), že v řešeném území vyhledávají zejména pěší turistiku, kdežto cykloturistiku vyhledává pouze 17 % dotázaných. Tento fakt je pravděpodobně zapříčiněn také tím, že cyklotrasy jsou zde poměrně náročné s velkým převýšením.

Hypotéza č. 2: „Turisté navštěvují turistickou oblast Jeseníky opakovaně.“

Hypotéza, že se turisté do oblasti vrací opakovaně, se z větší části potvrdila. Opětovně oblast navštívilo 67 % respondentů, někteří dokonce uváděli, že oblast navštívili až třináctkrát. Tuto skutečnost lze dát do kontextu s tím, že do oblasti míří ve větší míře turisté, kteří mají trvalé bydliště v některém z krajů, který s řešeným územím

bezprostředně sousedí. Dále také s tím, že se jedná o oblast s několika významnými lázeňskými středisky a i do nich jezdí někteří dotázaní opakovaně. Důkazem oblíbenosti oblasti je také skutečnost, že na otázku, zda se do oblasti dotázaní chtějí ještě někdy vrátit, odpovědělo kladně 98 % z nich.

6 Návrh optimální nabídky cestovního ruchu v turistické oblasti Jeseníky

6.1 Zhodnocení nabídky cestovního ruchu

Turistická oblast Jeseníky nabízí nedotčenou přírodu bohatou na skalní útvary, jeskyně, husté lesy, skalní bystřiny a vodopády. Velkou část řešeného území zabírá Chráněná krajinná oblast (CHKO) Jeseníky. V CHKO Jeseníky leží také nejvyšší hora celé oblasti Praděd, několik národních přírodních rezervací – Praděd, Šerák – Keprník, rašeliniště Rejvíz a Skřítek, řada přírodních rezervací a jedna národní přírodní památka. Oblast je velice vhodná pro pěší turistiku. Jak se ukázalo v dotazníkovém šetření, je to právě pěší turistika, která do řešeného území přivádí nejvíce návštěvníků. Podle turistů, kteří se účastnili dotazníkového šetření, je řešené území pro tuto aktivitu dobře vybaveno.

V turistické oblasti Jeseníky se také vyskytují minerální vody, které umožňují existenci a rozvoj lázeňství. Lázeňství zde má dlouhou tradici. Asi nejznámější lázně v oblasti jsou Priessnitzovy léčebné lázně. Ale je zde celá řada dalších – Lipová – Lázně, Karlova Studánka, Velké Losiny a tak dále.

Z hlediska kultury a historie nabízí turistická oblast Jeseníky hrady, zámky, muzea, galerie a další zařízení, která mohou turisté navštívit. Dotazníkové šetření ukázalo, že druhým nejčastějším motivem pro návštěvu oblasti je poznávací turistika. Oblibě se u dotázaných těší nejrozličnější muzea, tematické parky, technické památky, ale i architektura. K nejznámějším zámkům v oblasti patří Velké Losiny, Jánský vrch, Bludov a další. Oblíbená návštěvní místa jsou také hrady Sovinec, Kolštejn a další nebo nejrozličnější zříceniny jako Rabštejn, Edelštejn, Rychleby a další. Pěkný a turisty hojně navštěvovaný je skanzen Zlatorudné Mlýny, které se mimo jiné stávají místem konání závodů v rýžování zlata. V tomto skanzenu jsou dřevěné stavby mlýnů s náhonem, kde mohou návštěvníci vidět, jak se dříve upravovala a drtila zlatá ruda.

Turistická oblast Jeseníky nabízí řadu sportovně–rekreačních služeb. Dominují zde nejrozličnější adrenalinové parky, lanová centra, půjčovny terénních koloběžek, minikár

a jiná. Nacházejí se zde sportoviště, koupaliště nebo třeba minigolf. Ačkoli o tom většina účastníků dotazníkového šetření ani neví, nabízí tato oblast i několik možností agroturistiky. Je zde několik jízdáren a rančů, které kromě jízdy na koni nabízejí i řadu dalších služeb. V zimních měsících toto území nabízí velké množství lyžařských areálů a upravené běžecké trasy, které jsou vhodné jak pro začátečníky, tak i pro zdatné lyžaře. Celá turistická oblast je protkána řadou silnic nižších tříd, funguje zde vlakové i autobusové spojení. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že dopravní obslužnost oblasti je dobrá a téměř všichni dotázaní s ní byli spokojeni. Podobně tomu bylo i ve stravovacích službách. Nabídka těchto služeb je poměrně široká. Respondenti byli z větší části se stravovacími službami spokojeni a stejně tak tomu bylo i u služeb ubytovacích.

V turistické oblasti Jeseníky je celkem 11 turistických informačních center, která se řídí jednotným značením CzechTourism. Ve skutečnosti je v oblasti informačních center daleko více, pokud turisté informace, propagační materiály a podobně vyhledávají, jistě je tedy získají.

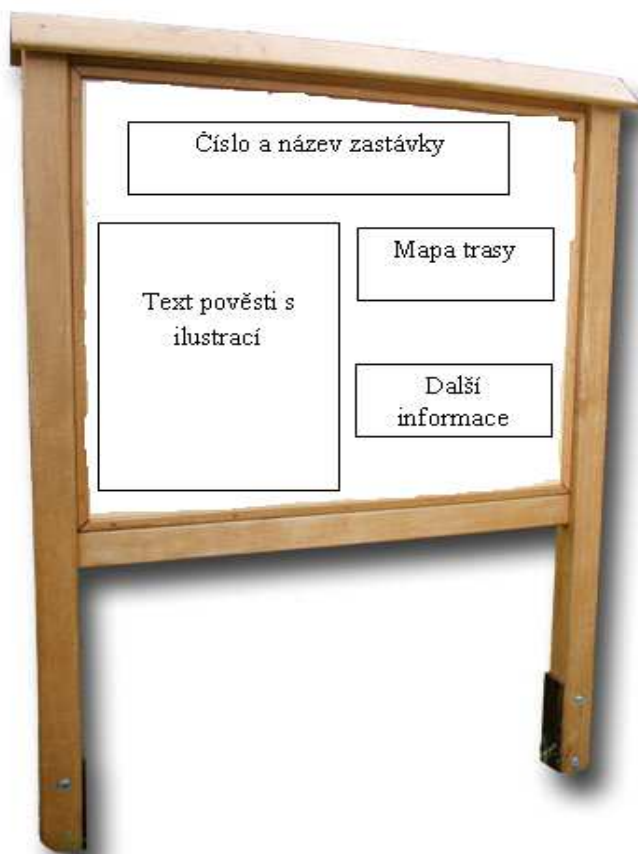
6.2 Návrh nového produktu

Na základě výsledků dotazníkového šetření byl navržen produkt, který by mohl pomoci vylepšit stávající nabídku. Vzhledem k tomu, že v turistické oblasti Jeseníky je největší zájem o pěší turistiku, byla navržena nová pěší trasa – Bájná Pradědova cesta, která by měla charakter naučné stezky. Na rozdíl od stávajících naučných stezek v oblasti, by tato stezka nepoučovala návštěvníky o geomorfologii, fauně, flóře a jiných obvyklých tématech, ale nabízela by turistům možnost dozvědět se něco o bájích a pověstech, které jsou spjaty s řešeným územím. Tato cesta by byla osázena informačními panely s textem a ilustracemi pověstí vztahujících se k místům, kterými trasa prochází. Informační panel by obsahoval pořadí a názvy jednotlivých zastávek, pověsti s ilustracemi, mapu okruhu a případně další zajímavosti vztahující se k danému místu. Podoba panelu je na obrázku číslo 1.

Vznik nové trasy by mohl být financován z dotačního programu „Podpora turistických oblastí v Moravskoslezském kraji“, který je tvořen třemi dotační tituly. První z nich je

nazván „Podpora rozvoje mikroregionu Vrbensko“. Vyhlášeovatelem programu a zároveň i poskytovatelem dotace je Moravskoslezský kraj. Dotační titul „Podpora rozvoje mikroregionu Vrbensko“ tvoří několik bodů, které jsou uvedeny v příloze č. 7. Pro účely vybudování naučné stezky je důležitý bod b. „rekonstrukce, vybudování či dobudování zařízení cestovního ruchu různých typů (kempy, tábořiště, naučné stezky, výletišťe pro turisty, vybavení veřejných prostranství pro turisty, rozhledy apod.)“ (60). Náklady na jeden informační panel ze smrkového dřeva o rozměrech 1200 x 1000 milimetrů činní 11 042,60 Kč bez DPH, cena s DPH 13 251,12 Kč. Celkem je potřeba panelů šest, takže se jedná o částku 66 255,60 Kč bez DPH, respektive 79 506,72 Kč s DPH (61).

Obrázek č. 1 – Informační tabule

Zdroj: www.urbania.cz, vlastní tvorba

Popis trasy

Délka celého okruhu by měřil 24 kilometrů. Výchozím bodem cesty by bylo lázeňské středisko Karlova Studánka, kde by se návštěvníci dozvěděli o původu názvu města. Trasa by pokračovala dále směrem do Vrbna pod Pradědem. Asi v půlce tohoto úseku by byl umístěn druhý informační panel Bílá Opava, od této zastávky je možné dojít do blízkého Ludvíkova, kde se mohou turisté občerstvit. Další zastávky by byly rozmístěny ve Vrbně pod Pradědem, kde se mohou turisté taktéž občerstvit a dozvědět se o dalších pověstech na panelech tři a čtyři. Pátý panel by byl umístěn v blízkosti Vrbna pod Pradědem a vztahoval by se k pověsti o bílé paní na zřícenině hradu Fürstenwalde. Poslední zastávku by tvořila pověst vysvětlující vznik názvu říčky Zlaté Opavy.

Okruh vede po nefrekventovaných silnicích i lesních cestách malebnou krajinou nejvyšší horou oblasti Pradědem. Cesta je znázorněna na mapě č. 1. a výškový profil je uveden v grafu č. 21. Trasa je vzhledem k své délce a závěrečnému převýšení středně náročná, ale vzhledem k profilu typického návštěvníka oblasti, by to nemělo být překážkou. Pokud se některému z turistů bude zdát celý okruh příliš dlouhý, může se u informačního panelu číslo 6 otočit a vydat se zpět do Vrbna pod Pradědem nebo se u panelu číslo 5 napojit na městský okruh, který ho taktéž zavede zpět do Vrbna pod Pradědem, odkud jezdí linkové autobusy do Karlovy Studánky.

Vzhledem k tomu, že cílem této práce není zdlouhavě popisovat báje vztahující se k řešenému území, představují níže uvedené pověsti pouze zkrácenou verzi textů, které zveřejnila agentura Impuls na webových stránkách www.jeseniky-praded.cz. Podkladem pro zpracování těchto pověstí byly nejrůznější knižní publikace, které se k danému tématu a oblasti vztahují.

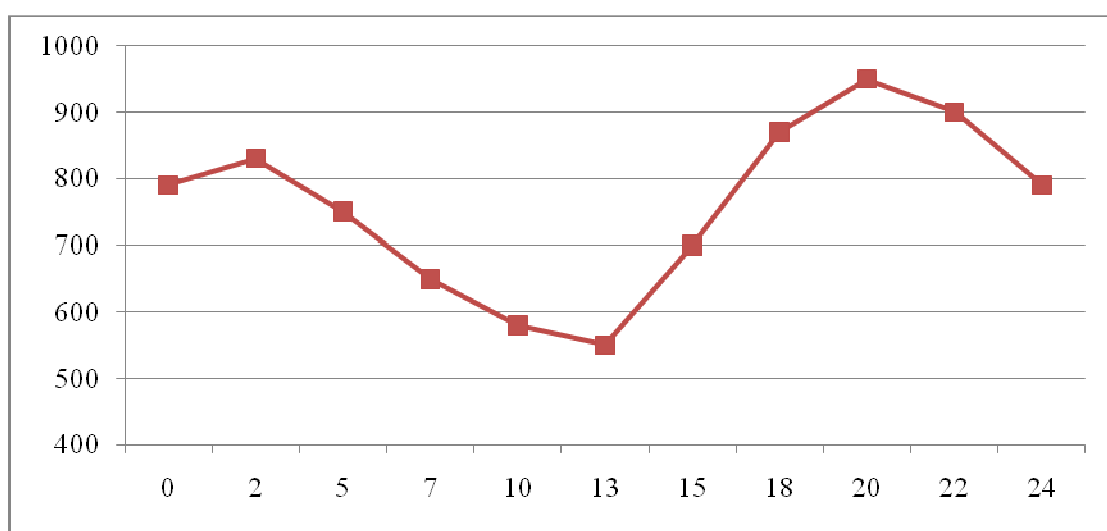
Agentura Impuls provozuje také turistická informační centra ve Vrbně pod Pradědem a v Karlově Studánce. Tato agentura se mimo jiné specializuje na poskytování informací o dopravě, turistických zajímavostech, zprostředkovává ubytování a nabízí řadu dalších služeb jako kopírování, faxování, umožňuje přístup na internet a poskytuje i další služby, které mohou využívat jak návštěvníci turistické oblasti, tak místní občané.

Mapa č. 1 – Náhled pěší trasy Bájna Pradědova cesta

Zdroj: www.mapy.cz, vlastní tvorba

Graf č. 21 – Výškový profil trasy Bájna Pradědova cesta

Zdroj: Vlastní tvorba

Zastávka číslo 1 – Karlova studánka

První pověst vypráví o chudém poustevníkovi, který se snažil pomáhat lidem svými znalostmi o přírodě. Jednou se rozhodl uctít patrona lesů a ochránce lovců, Svatého Huberta, a v blízkosti své chýše postavil skromnou kapličku. Odměnou za vystavění kapličky vyvěrel léčivý pramen. U tohoto léčivého pramene nechal Karel z Riedheimu, správce tehdejšího panství bruntálského, z vděčnosti za záchranu raněného lovce postavit dům pro nemocné. A tak se tomuto místu počalo říkat Karlova Studánka a léčivý pramen tam tryská dodnes (58).

Karlova Studánka

Lázeňské středisko zajímavé zejména architekturou. Toto město je jedním z výchozích bodů na Praděd. V Karlově Studánce se nacházejí lázně, které se zaměřují zejména na léčbu pacientů s postižením dýchacích cest a pohybového aparátu.

Obrázek č. 2 – Lázeňský komplex Karlova Studánka

Zdroj: www.k.studanka.cz

Zastávka číslo 2 – Bílá Opava

Knížecí myslivec Hubert měl krásnou dceru Marušku. Jednou Maruška sbírala jahody a našla opuštěnou bílou srnku, kterou si vzala domů. Když se za rok vrátilo jaro a s jarem čas lovu, potkal na pasece Marušku s bílou srnkou sám pan kníže. Kníže chtěl

získat jak srnku, tak i krásnou Marušku. Myslivec s Maruškou se před knížetem skryli do lesů. Kníže je nechal hledat, ale nikdo je najít nemohl. Nakonec vyrazil kníže sám a našel je v jejich skrýši. Když po dívce vztahoval ruku, vynořila se z temnot postava vysokého a statného starce Praděda a ten knížete vyhnal. Ten se vrátil domů a třetího dne na to ve svém sídle zemřel. Na počest bělovlasé Marušky a bílé srny lidé pak nazvali říčku, která teče z Pradědu, BÍLÁ OPAVA (58).

Ludvíkov

Ludvíkov je úzká obec ležící v údolí řeky Bílé Opavy, obec byla založena kolem roku 1700 velmistrem německého řádu Františkem Ludwigem. Po tomto velmistrovi je také obec pojmenována dodnes jako Ludvíkov. V povodí Bílé Opavy se nacházela významná rýžoviště zlata. Dodnes jsou patrné rýžovnické kopečky, které po sobě zlatokopové zanechali. Obzvláště dobře viditelné jsou například v Ludvíkově naproti penzionu Stonožka. V okolí této obce bylo v 17. století zaznamenáno celkem sedm míst, kde se zlato rýžovalo (62).

Zastávka číslo 3 – Černá Opava

Další pověst vypráví neveselý příběh o Pavle, dceři chudého knížete. Pavlu chtěl za ženu udatný bojovník, který se svou armádou obsazoval zemi. Za to, že si ho Pavla vezme za muže, nabízel zlato a nevídané dary. Pavla, jejíž velkou vášní byl lov, si od bojovníka vzala loveckého sokola, ale ani tak na svatbu nepřistoupila. Když rozzuření vojáci vnikli do hrádku, všechny včetně knížete pobili. Pavla utekla tajnou komnatou a ukryla se v lese. Nikdo by ji nevystopoval, ale věrný sokol ji z podnebes našel a nevědomě na její stopu přivedl pronásledovatele. Obklíčili ji a všemožně přemlouvali, aby se jim vzdala. Pavla bojovala, ale když viděla, že se přesile neubrání, vrhla se ze skalního útesu do říčky. Bystřina ztemněla tmavými vlasy. Na připomínku hrdinné Pavly říkají lidé říčce Černá Opava (58).

Vrbno pod Pradědem

Vrbno pod Pradědem leží na soutoku třech řek Černé, Střední (Zlaté) a Bílé Opavy. Tyto řeky se ve Vrbně spojí a pokračují dál jako řeka Opava. Ve Vrbně pod Pradědem

je architektonicky zajímavý zámek, který je obklopen krajinářským parkem. Pozornosti neunikne ani kostel Svatého Michala, který je vystavěn v empírovém stylu. Tento kostel je zobrazen na obrázku číslo 3 (17).

Obrázek č. 3 – kostel Svatého Michala

Zdroj: www.turistika.cz

Zastávka číslo 4 – Loupežníci z Quinburku

Proti toku Černé Opavy stávala skalní tvrz Quinburg. Jejím majitelem byl rytíř Siegfried Dieter z Quinge, který loupil a dokonce i vraždil společně. Jeho hlavním kumpánem byl šenkýř z nedaleké šenkovny. Společně byli postrachem celého širokého okolí. Poblíž této tvrze bydlel mnich v kostelíku se zvonící. Loupeživý rytíř a šenkýř připravili o život starého mnicha a na jeho místo si vybrali svého společníka. Do kostelíka před schody k oltáři zabudovali lupiči padací dveře. Mnich – lupič lákal projíždějící k návštěvě kostelíka, a když oběť stoupla před první schůdek k oltáři, zatáhl mnich za provaz a nechal ji propadnout do připravené pasti. Poté dal mnich zvoněním z kostelíka zprávu šenkýři a Quingemu. Oloupení obětí vykonala další banda lupičů, sloužících Quingemu. Mnich i s ostatními kumpány v čele s Quingem byli ale odhaleni a za své činy zaplatili životem. Lesní krčma byla přestavěna na panské sídlo, obydlí mnicha včetně kostelíka stálo ještě několik desetiletí, až obojí zlikvidoval čas. Poté krok za krokem počala vznikat osada, která později dostala název Mnichov (58).

Quinburk

Quinburk je dnes jen zříceninou tvrze, která zde stála od třináctého století. Quinburk se tyčí na Sokolí skále severozápadním směrem od Vrbna pod Pradědem. Okolí zříceniny tvoří hluboké a husté lesy. Dnes jsou dokladem o existenci tehdejší tvrze Quinburk pouze zbytky věžové stavby. Kromě pozůstatků tvrze sem návštěvníky láká také pěkný výhled na okolní krajinu a kopce (30).

Obrázek č. 4 – Zbytky tvrze Quinburk

Zdroj: www.turistik.cz

Zastávka číslo 5 – Helenka aneb Bílá paní Vrbenská

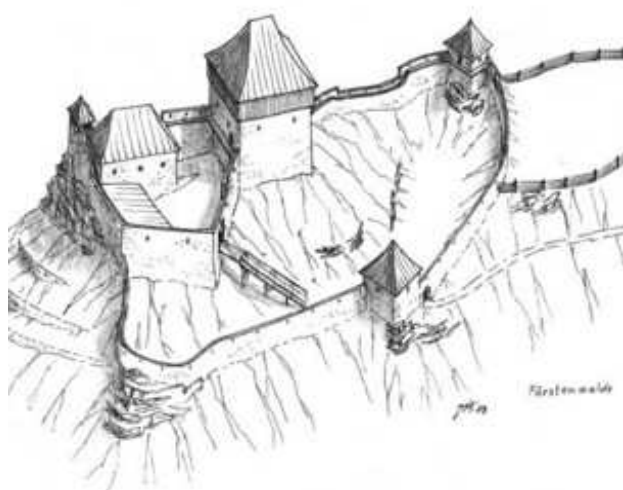
Tato báje pochází z dob, kdy Moravě vládl jeden císař. Byl tak zlý člověk, že se proti němu vzbouřili i šlechtici v čele s bratry Hynkem a Hanušem z Vrbna. Vzbouřenci byli ale poraženi, pronásledováni a zabíjeni. Pan Hynek z Vrbna utekl, ale jeho bratra Hanuše chytili a uťali mu hlavu. Jeho ženě císař nechal z velkého majetku jediný hrad Fürstenwalde. Tam vdova žila deset let s malou Helenkou, děvčátkem, které se narodilo až po otcově smrti. Pojednou vtrhli do země Švédové, aby císaře porazili, švédský plukovník pronikl do hradu v přestrojení za horníka a domluvil se s Helenkou, které se zalíbil. Helenka přelstila strážce a umožnila, aby švédská armáda obsadila hrad. Radost z vítězství netrvala dlouho, brzy na to přitáhlo ohromné císařské vojsko. Švédský

plukovník byl zabit a Helenka byla zahrnána do věže se střelným prachem. Když už neměla Helenka kam ustoupit, vhodila zapálenou pochodeň do sudu s prachem a celý hrad i s ní a vojáky explodoval. Od té doby vídali lidé Helenku v bílých šatech a s hořící pochodní běhat po louce pod troskami hradu, jak s pláčem hledá švédského důstojníka (58).

Zřícenina Fürstenwalde

Zřícenina hradu Fürstenwalde leží na okraji Vrbna pod Pradědem na Zámeckém vrchu. Do dnešní doby se zachovaly jen obvodové hradby a zbytky základů vnitřních hradeb. Podélná osa hradu v délce kolem 50 metrů je situována západovýchodním směrem, příčná osa má délku kolem 25 metrů (24).

Obrázek č. 5 – Předpokládaný vzhled hradu Fürstenwalde

Zdroj: www.turistik.cz

Zastávka číslo 6 – Zlatá Opava

Další z bájí opěvující Děda Praděda tentokrát vypráví o třech zlatokopech, kteří nemohli najít žádné zlato. Utábořili se u potoka, který jim připadal jako zlatý a doufali, že tam nějaké zlato najdou. V půlnoci je probudil stařec a dali se ním do řeči. Stařec pozorně vyslechl jejich trápení, a pak napřáhl ruku, v níž držel velikou hroudu zlata. Hodil ji

do potoka a řekl: "Tam si ho posbírejte, a jestli vydržíte, dám vám další. Nehleďte však jen po zlatu. V mých horách jsou i jiné vzácné kovy." Kopáči poslechli. Zlato posbírali a nakoupili za něj jídlo a oblečení. Vydali se hledat dál, až našli železnou a měděnou rudu. Postavili pece a kovárnu a později založili osadu, kterou nazvali Vidly. Potok, ve kterém zlato nasbírali, pojmenovali Zlatá Opava (58).

Přírodní rezervace Jelení bučina

Přírodní rezervace Jelení bučina se nachází mezi Vrbnem pod Pradědem a Karlovou Studánkou v nadmořské výšce kolem 900 m. n. m.. Jedná se o pralesovitou rezervaci s nejzachovalejším lesním porostem v Jeseníkách v pásmu listnatého a smíšeného lesa. Rezervace chrání pralesovitý zbytek lesního porostu, který se převážně složen z buků a javorů. Dále jsou zde k vidění javor mléč, jilm horský a dokonce i několik posledních exemplářů původního ekotypu smrku (23).

Možnosti občerstvení

Hotel Džbán

Karlova Studánka 12

Karlova Studánka

tel. 554 772 002

www.hoteldzban.cz

Penzion u Hradilů

Žižkova 168

Vrbno pod Pradědem

tel. 602 560 763

www.penzionuhradilu.cz

Penzion Stonožka

Ludvíkov 78

Ludvíkov

tel. 554 254 627

www.penzionstonozka.cz

Parkhotel Garni

Jesenická 275

Vrbno pod Pradědem

tel. 554 752 305

www.parkhotelgarni.cz

Restaurace a pivnice Garis

Jesenická 217

Vrbno pod Pradědem

Restaurant Pod věží

Karlova Studánka 8

Karlova Studánka

tel. 554 772 124

Navržená naučná stezka by turisty provedla po místech spojených s pověstmi a bájemi, které k jesenickým horám patří. Poskytla by návštěvníkům spojení dvou nejvýznamnějších motivů pro návštěvu turistické oblasti – pěší a poznávací turistiky. Informační panely by turistům nabídli informace, o kterých se z jiných naučných stezek v oblasti, nedozvědí.

7 Závěr

Cestovní ruch je významným prvkem většiny světových ekonomik. Stejně tak tomu je i v zemi ležící uprostřed Evropy – v České republice, která nabízí řadu turisticky atraktivních míst a oblastí, jež se každoročně stávají cílem řady domácích obyvatel i návštěvníků z jiných zemí. Jednou z několika turistických oblastí jsou také Jeseníky, oblast, která by rozhodně neměla být turisty opomíjena.

V této bakalářské práci je rozebrána primární nabídka cestovního ruchu, která zahrnuje analýzu přírodních a kulturně–historických předpokladů rozvoje cestovního ruchu, a realizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu. Součástí práce je také typologie středisek cestovního ruchu a analýza potřeb a požadavků návštěvníků této turistické oblasti, která byla provedena pomocí dotazníkového šetření ve čtyřech střediscích cestovního ruchu. Práce tak představuje komplexní přehled jak primárního tak sekundárního potenciálu oblasti.

Z pohledu cestovního ruchu má tato oblast silný potenciál zejména díky nedotčené přírodě bohaté na nejrůznější skalní útvary, bystřiny, krasové oblasti a další zajímavé prvky. Jak prokázalo provedené dotazníkové šetření, příroda je jednoznačně nejoblíbenější atraktivita celé oblasti. Řešené území je protkáno řadou pěších cest čímž se stává rájem především pro vyznavače pěší turistiky, kvůli které do oblasti přijíždí nejvíce dotázaných. Celkové výsledky dotazníkového šetření posloužily také jako materiál k sestavení profilu typického návštěvníka oblasti, k potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz a zejména k vytvoření nového produktu cestovního ruchu. Novým produktem je nově navržená pěší trasa ozvláštněna informačními panely s pověstmi, které se vztahují k jednotlivým místům na trase. Tato trasa turistům nabízí jak možnost realizace nejvyhledávanější aktivity v oblasti - pěší turistiky, tak možnost nahlédnout do prastaré a mýty opředené historie území Děda Praděda. Vzhledem ke skutečnosti, že pěší turistika je nejsilnějším motivem pro návštěvu turistické oblasti Jeseníky, stane se jistě tato trasa zajímavou alternativou pro vyznavače aktivního odpočinku.

Co se týče stanovených hypotéz, byla hypotéza č. 1 „Návštěvníci přijíždí do turistické oblasti Jeseníky zejména za pěší turistikou a cykloturistikou“ potvrzena jen částečně.

Pěší turistiku zde vyhledává 66 % dotázaných, ale cykloturistiku jen 17 %. Hypotéza č. 2 „Turisté navštěvují turistickou oblast Jeseníky opakovaně“ se z 67 % potvrdila.

Turistická oblast Jeseníky je velmi atraktivním místem v České republice, proto doufám, že bude i nadále lákat k návštěvě další nové turisty a věřím, že k tomu pomůže i tato bakalářská práce.

8 Summary

Tourism is an important factor in most economics of the world. A small country in the middle of Europe, the Czech Republic, is no exception. It offers many touristically attractive places and areas which are frequently visited by domestic as well as foreign tourists. One such area, which should definitely not be omitted, is the Jeseníky Mountains.

In this bachelor thesis I analyze primary touristic options, both natural and cultural-historical preconditions of tourism development as well as implementation preconditions. It contains a typology of touristic centers and an analysis of needs and requests of visitors of this area, which was conducted in four local touristic centers. Thus this paper presents the complete overview of both primary and secondary potentials of the area.

From the touristic point of view, this area has a strong potential mostly due to the untouched environment with its rock formations, streams, karst areas and many other interesting places. As my questionnaire proved, the environment is by far the biggest touristic attraction of the whole area. It contains many walking tours which makes it an ideal place for hiking. The overall results of the questionnaire helped to create a profile of a typical visitor of the area, to confirm or disprove determined hypotheses and in particular to create a new touristic product for selling the idea. As such a new walking road has been proposed. On its several points there are boards with local legends related to these places. This track offers a realization of the most sought-after activity in this area – hiking, as well as a possibility to get familiar with the ancient and myths emblazoned history of the region of the Grandfather Praded. According to the fact, that hiking is the most powerful lure to visit this area, the suggested walk will very likely become an interesting option for active rest followers.

Regarding determined hypothesis, the hypothesis no. 1, “The main reason to visit the touristic area Jeseníky is hiking and cycling”, was confirmed only partially. When 66 % of questioned visitors come due to hiking, only 17 % do so due to cycling. The

hypothesis no. 2, "Tourists visit the touristic are Jeseniky repeatedly", was confirmed from 67 %.

The Jeseniky Mountains is a very attractive locality in the Czech Republic, therefore is my hope that it will keep alluring new tourists and that this thesis will help to achieve that.

9 SEZNAM LITERATURY

Odborné publikace

1. GEHINOVÁ, B.: *Geografie cestovního ruchu*. Ekonomická fakulta JU. České Budějovice 2008. ISBN 978-80-7394-142-0
2. HESKOVÁ, M. a kol.: *Cestovní ruch*. Nakladatelství Fortuna. Praha 2006. ISBN 80-7168-948-3
3. HORNER, S., SWARBROOKE, J.: *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. GRADA Publishing, a.s. Praha 2003. ISBN 80-247-0202-9
4. PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J.: *Cestovní ruch. Výkladový slovník*. MMR ČR. Praha 2002.
5. ORIEŠKA, J.: *Technika služeb cestovního ruchu*. Idea servis. Praha 1999. ISBN 80-85970-27-9
6. VYSTOUPIL, J. a kol.: *Atlas cestovního ruchu České republiky*. MMR ČR. Praha 2006. ISBN 80-239-7256-1
7. KIRÁLOVÁ, A.: *Marketing destinace cestovního ruchu*. Ekopress, s.r.o. Praha 2003. ISBN 80-86119-56-4
8. JAKUBÍKOVÁ, D.: *Marketing v cestovním ruchu*. Grada Publishing, a. s. Praha 2009. ISBN 978-80-247-3247-3
9. ČERTÍK, M. a kol.: *Cestovní ruch – vývoj, organizace a řízení*. OFF, s. r. o. Praha 2001. ISBN 80-238-6275-8
10. PALATKOVÁ, M.: *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu. Jak získat více příjmů z cestovního ruchu*. Grada Publishing, a. s. Praha 2006. ISBN 80-247-1014-5
11. HRALA, V.: *Geografie cestovního ruchu*. Idea servis. ISBN 80-85970-36-8
12. PETRŮ, Z.: *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Idea servis. Praha 1999. ISBN 80-85970-29-5
13. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 – 2013*. Praha: MMR ČR, 2006

14. KOTLER, P.: Marketing, management. Grada Publishing,. Spol. s r. o.. Praha 2001. ISBN 80-247-0016-6
15. KOZEL, R. *Moderní marketingový výzkum*. Praha: GRADA Publishing, 2006. ISBN 80-247-0966-X
16. TŘICÁTNÍK, J.: *Geografie cestovní ruchu České republiky I.* Jihočeská univerzita. České Budějovice 1996. ISBN 80-7040-196-6
17. *Jeseníky*. Kartografie Praha, a. s.. Praha 2004. ISBN 80-7011-802-4
18. *Jeseníky*. Turistický průvodce ČSFR. Olympia. Praha 1991. ISBN 80-7033-103-8

Internetové zdroje

19. www.business.ckrumlov.info
20. www.mmr-vyzkum.cz
21. www.mmr.cz
22. www.ejeseniky.com/
23. www.jeseniky.ochranaprirody.cz
24. www.jeseniky.net
25. www.jeseniky-dovolena.cz
26. www.toulkypocechach.com
27. www.zlatehory.cz
28. www.staremesto.info
29. www.dlouhe-strane.cz
30. www.turistik.cz
31. www.bela.cz
32. www.loucna-nad-desnou.cz
33. www.ostruzna.cz
34. www.obecostruzna.cz
35. www.sobotin.cz
36. www.vrbnopp.cz
37. www.jesenik.org
38. www.priessnitz.cz
39. www.jeskynecr.cz

40. www.lazne-losiny.cz
41. www.kstudanka.cz
42. www.k.studanka.cz/
43. www.vitkov.info
44. www.budisov.eu
45. www.kudyznudy.cz
46. www.mubruntal.cz
47. www.mubr.cz
48. www.jeseniky.tourism.cz
49. www.turistika.cz
50. www.zameklinhartovy.cz
51. www.mesta.obce.cz
52. www.ou-oskava.cz
53. www.rsd.cz
54. www.cd.cz
55. www.czso.cz
56. www.ranc-orel.cz
57. www.czechtourism.cz
58. www.jeseniky-praded.cz
59. www.mapy.cz
60. www.verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz
61. www.urbania.cz
62. www.ludwigsthal.estranky.cz

Propagační tiskopisy

63. Staré Město v letních měsících, Staré Město, org. složky Kulturní zařízení města
64. Církevní památky Olomouckého kraje

Seznam tabulek a grafů

Tabulky

Tabulka č. 1 – Otevírací doba Kolštejn

Tabulka č. 2 – Otevírací doba jeskyně Na Pomezí

Tabulka č. 3 – Otevírací doba zámek Velké Losiny

Tabulka č. 4 – Otevírací doba Muzeum břidlice

Tabulka č. 5 – Otevírací doba zámek Bruntál

Tabulka č. 6 – Otevírací doba hrad Sovinec

Tabulka č. 7 – Otevírací doba zámek Linhartovy

Tabulka č. 8 – Počet jednotlivých druhů hromadných ubytovacích zařízení v turistické oblasti Jeseníky

Tabulka č. 9 – Délka pobytu v turistické oblasti Jeseníky

Grafy

Graf č. 1 – Rozdělení respondentů dle trvalého bydliště

Graf č. 2 – Informační zdroje

Graf č. 3 – Dopravní prostředky

Graf č. 4 – Druh ubytovacího zařízení

Graf č. 5 – Převažující motiv návštěvy turistické oblasti

Graf č. 6 – Oblíbené atraktivity

Graf č. 7 – Nedostatky v oblasti

Graf č. 8 – Návštěvnost stravovacích zařízení

Graf č. 9 – Návštěvnost turistických informačních center

Graf č. 10 – Hodnocení turistického informačního centra

Graf č. 11 – Využitelnost sportovně–rekreačních služeb

Graf č. 12 – Návštěvnost kulturně–historických zařízení

Graf č. 13 – Hodnocení vybavenosti střediska pro cykloturistiku

Graf č. 14 – Hodnocení vybavenosti střediska pro pěší turistiku

Graf č. 15 – Hodnocení vybavenosti střediska pro kulturně–historickou turistiku

Graf č. 16 – Hodnocení vybavenosti střediska pro rekreaci u vodních ploch

Graf č. 17 – Hodnocení vybavenosti střediska pro sport

Graf č. 18 – Hodnocení vybavenosti pro lázeňskou turistiku

Graf č. 19 – Hodnocení vybavenosti střediska pro agroturistiku

Graf č. 20 – Věkové rozdělení

Graf č. 21 – Výškový profil trasy Bájná Pradědova cesta

Seznam příloh

Příloha 1 – Dotazník

Příloha 2 – Původní členění turistických regionů České republiky

Příloha 3 – Současné členění turistických regionů

Příloha 4 – Původní členění turistických oblastí České republiky

Příloha 5 – Současné členění turistických oblastí

Příloha 6 – Databáze informačních center řídicích se značením Czech Tourism

Příloha 7 – Dotační titul č. 1 „Podpora rozvoje mikroregionu Vrbensko“

PŘÍLOHY

Příloha 1- dotazník

1. Ze kterého kraje jste do turistické oblasti Jeseníky přijeli?

- Olomoucký
- Pardubický
- jiný
- Jihomoravský
- Praha
- Moravskoslezský
- Středočeský

2. Ze kterého informačního zdroje jste se o turistické oblasti Jeseníky dozvěděli?

- média
- internet
- turistická informační centra
- propagační materiály
- reference od známých a přátel
- jiný

3. Jste v turistické oblasti Jeseníky poprvé?

- ano
- ne

4. Jakým dopravním prostředkem jste se do turistické oblasti Jeseníky dostali?

- automobil
- motorka
- vlak
- kolo
- autobus

5. Jste spokojeni s dopravní obsluhností této turistické oblasti?

- ano
- ne
- nevím

6. Jak dlouho budete v turistické oblasti Jeseníky pobývat?

- 0 nocí
- 1 – 3 noci
- víc než 4 noci

7. V jakém ubytovací zařízení pobýváte po dobu pobytu v turistické oblasti Jeseníky?

- kemp
- ubytování u známých
- penzion
- ubytovna
- hotel
- jiné.....

8. Jste spokojeni s kvalitou ubytovacích služeb?

- ano
- ne (proč)
- jen částečně(proč).....

9. Co je hlavním motivem pro návštěvu turistické oblasti?

- kultura
- poznávací turistika
- zážitková turistika
- lázeňství a wellness
- sport
- pěší turistika
- cykloturistika
- jiné

10. Co se Vám zatím nejvíce líbilo?

.....

11. Postrádáte něco v turistické oblasti Jeseníky?

- lepší turistické značení
- větší kvalitu ubytovacích služeb
- více ubytovacích zařízení, zejména
- více možností pro rekreaci u vody
- parkovací plochy
- kulturní zařízení
- zábavní zařízení
- jiné

12. Navštívili jste během pobytu v turistické oblasti stravovací zařízení?

- ano
- ne

13. Byli jste spokojeni s kvalitou stravovacích služeb?

- ano
- ne(proč)
- částečně ano (proč).....

14. Navštívili jste během pobytu v turistickém středisku informační centrum?

- ano
- ne

15. Jak byste hodnotili služby poskytované v informačním centru?

- velmi kvalitní
- dostačující
- nedostačující

16. Využili jste během pobytu v turistickém středisku sportovně-rekreačních služeb?

- ano
- ne

17. Byli jste se sportovně–rekreačních služeb spokojeni?

- ano (jaké)
- ne, protože

18. Navštívili jste v turistickém středisku kulturně–historické zařízení?

- ano, (jaké)
- ne

19. Byli jste se službami nabízené v kulturně-historickém zařízení spokojeni?

- ano

- ne(proč)

20. Jak byste hodnotili vybavenost turistického střediska pro následující aktivity:

	Velmi dobrá	Dobrá	Dostačující	Spíše špatná	Velmi špatná	Nevím
Cykloturistika						
Pěší turistika						
Kulturně-historická turistika						
Rekreace u vodních ploch						
Sport						
Lázeňská turistika						
Služby venkovského cestovního ruchu (agroturistika)						

21. Jste: - žena

-muž

22. Do jaké věkové skupiny patříte:

- do 20 let

- 21 – 29 let

- 30 – 45 let

- 46 – 60 let

- nad 61 let

23. Jaká je Vaše ekonomická aktivita?

- podnikatel

- zaměstnanec

- student

- na mateřské

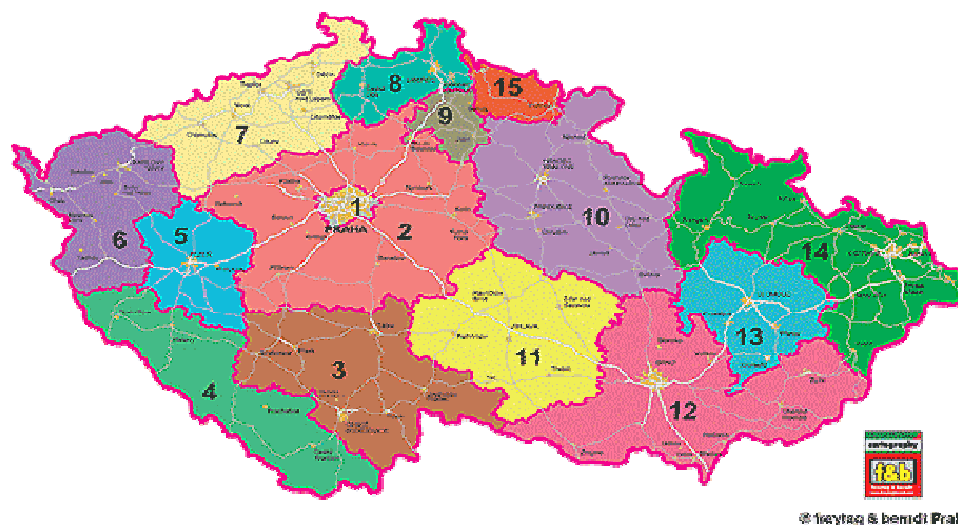
- důchodce

24. Chtěli byste se v budoucnu do této turistické oblasti opět vrátit?

- ano

- ne

Příloha 2 - Původní členění turistických regionů České republiky

1. Praha	6. Západočeské lázně	11. Vysočina
2. Okolí Prahy	7. Severozápadní Čechy	12. Jižní Morava
3. Jižní Čechy	8. Český sever	13. Střední Morava
4. Šumava	9. Český ráj	14. Severní Morava a Slezsko
5. Plzeňsko	10. Východní Čechy	15. Krkonoše

Zdroj: www.tourism.cz

Příloha 3 - Současné členění turistických regionů

Turistické regiony České republiky

Zdroj: www.czechtourism.cz

Příloha 4 - Původní členění turistických oblastí České republiky

Turistické oblasti České republiky

Zdroj: www.czso.cz

Příloha 5 - Současné členění turistických oblastí

Turistické oblasti České republiky

Zdroj: www.czechorusim.cz

Příloha 6 – Databáze informačních center řídicích se značením Czech
Tourism

Název	Město	Telefon	Internetové stránky	Kraj
Informační centrum	Bohušov	554 642 121	www.bohusov.eu	Moravskoslezský
Městské informační centrum	Bruntál	554 713 099	www.mubruntal.cz	Moravskoslezský
Městské informační centrum	Hanušovice	583 285 615	www.ic.hanusovice.info	Olomoucký
Informační centrum a městská knihovna	Horní Benešov	554 773 099	www.ichbenesov.cz	Moravskoslezský
Turistické informační centrum	Krnov	554 614 612	www.krnov.cz	Moravskoslezský
Informační centrum při Městském muzeu Rýmařov	Rýmařov	554 212 301	www.rymarov.cz , www.rymarovsko.cz	Moravskoslezský
Turistické informační centrum	Štítý	583 440 109	www.stity.cz	Olomoucký
Regionální a městské informační centrum	Šumperk	583 214 000	www.infosumperk.cz	Olomoucký
Informační centrum města Vítkova	Vítkov	556 312 255	www.vitkov.info	Moravskoslezský
Infocentrum	Zábřeh	583 411 653	www.zabreh.cz	Olomoucký
Městské informační centrum	Zlaté Hory	584 425 397	www.zlatehory.cz	Olomoucký

Zdroj: www.czechtourism.cz

Příloha 7 – Dotační titul č. 1: "Podpora rozvoje mikroregionu Vrbensko"

- a. Cílem je podpořit projekty **investiční i neinvestiční**, které pomohou dobudovávat infrastrukturu cestovního ruchu v oblasti Vrbenska. Budou podporovány tyto aktivity:
- b. rekonstrukce, vybudování či dobudování zařízení cestovního ruchu různých typů (kempy, tábořiště, naučné stezky, vybavení výletišť pro turisty, vybavení veřejných prostranství pro turisty, rozhledny apod.),
- c. budování či rekonstrukce turistických a cykloturistických orientačních systémů a informačních zařízení,
- d. vybudování, modernizace a dovybavení veřejných prostranství pro turisty a cykloturisty (Pumtracky, U-rampy apod.),
- e. rekonstrukce, vybudování či dobudování cyklostezek a jejich součástí,
- f. zpracování projektové dokumentace k zamýšleným projektům z oblasti cestovního ruchu,
- g. zhotovení propagačních tiskovin vztahujících se k oblasti mikroregionu Vrbensko.